រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ»

ដើម្បីកំណើន ការងារ សមធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាព :
កសាងមូលដ្ឋានឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យកម្ពុជា ឆ្នាំ ២០៥០

ដំណាក់កាលទី ៤

របស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា

ខែ ស្រាពណ៍ ឆ្នាំ ច សំរិទ្ធិស័ក ព.ស ២៥៦២

រាជធានីភ្នំពេញ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៨

សេចក្តីផ្តើម

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ដើម្បី **កំណើន ការងារ សមធម៌** និង **ប្រសិទ្ធភាព** នៅកម្ពុជា, ៣ ដំណាក់កាលរួចមកហើយ, ដែលនាំឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបាននូវការផ្លាស់ប្តូរមុខមាត់ថ្មីដ៏គួរជាទីមោទនៈបំផុត ។ ជាក់ស្តែង, បើប្រៀបធៀបកាលពីជាង ២០ ឆ្នាំមុន, កម្ពុជាបានប្រែក្លាយពីប្រទេសទទួលយកទាហានមួកខៀវរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីមកធ្វើប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាព មកជាប្រទេសដែលបញ្ជូនកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន ឱ្យពាក់មួកខៀវទៅចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដែលជាចំណុចក្តៅនៅលើសកលលោក ។ កម្ពុជាដែលពីមុនល្បីថា ជាវាលពិឃាត, ជាតំបន់អសន្តិសុខ, ជាចម្ការមីនដែលគេភ័យខ្លាចគ្រប់គ្នា, ឥឡូវនេះ បានក្លាយទៅជាប្រទេសមួយដែលមានសន្តិភាពពេញលេញ និង ជាតំបន់ទេសចរណ៍ប្រកបដោយប្រជាប្រិយភាពនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលទទួលបានទេសចររាប់លាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ កម្ពុជាដែលពីមុនល្បីក្នុងការប្រើប្រាស់អាវុធដើម្បីដណ្តើមអំណាចគ្នា និង ក្នុងការផ្លាស់ប្តូររដ្ឋាភិបាល, ឥឡូវនេះ បានក្លាយទៅជាប្រទេសមួយ ដែលគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស តាមរយៈការរៀបចំយ៉ាងទៀងទាត់នូវការបោះឆ្នោតដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌ ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋជ្រើសតាំងតំណាងដឹកនាំប្រទេស, ជានីតិរដ្ឋដែលគោរពគោលការណ៍ច្បាប់ដោយឥតងាករេ និង ជារដ្ឋអធិបតេយ្យ ដែលមានឯករាជ្យ និង បូរណភាពទឹកដីពេញលេញ ។ កម្ពុជា ដែលពីមុនជាប្រទេសត្រូវទទួលរងការហ៊ុមព័ទ្ធ និង ឯកោ, ទាំងខាងនយោបាយ និង សេដ្ឋកិច្ច, ឥឡូវនេះ បានក្លាយជាប្រទេស ដែលកំពុងសមាហរណខ្លួនយ៉ាងសកម្ម ទៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ និង និម្មាបនកម្មតំបន់ និង ពិភពលោក និង ជាប្រទេស ដែលកំពុងតែដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្ម ដោយស្មើសិទ្ធិ និង ស្មើភាព ក្នុងគ្រប់កិច្ចការតំបន់ និង នៅលើឆាកអន្តរជាតិ ។ កម្ពុជា ដែលពីមុនជាប្រទេសអន់ថយខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច, គ្របដណ្តប់ទៅដោយភាពក្រីក្រ និង មានអសន្តិសុខស្បៀង, ឥឡូវនេះ បានក្លាយជាប្រទេសនាំស្បៀងចេញ, ហើយស្ថិតនៅក្នុងចំណោមប្រទេសឯកឧត្តលើពិភពលោក ដែលសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និង ជាប្រទេសដែលសម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាពដ៏ល្អប្រសើរក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក៏ដូចជាការកែលម្អសូចនាករផ្នែកសង្គមកិច្ច ហើយបានឆ្លងកាត់ដោយជោគជ័យ ពីចំណាត់ថ្នាក់នៃប្រទេសមានចំណូលទាប ក្លាយទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប កាលពីពេលថ្មីៗកន្លងទៅ ។

ជារួម, យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណទាំង ៣ ដំណាក់កាល បានបំពេញតួនាទីយ៉ាងល្អប្រសើរ ជារបៀបវារៈអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។ ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ, ឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលទាំង ៣ ជាបន្តបន្ទាប់, បានផ្តល់ផលជាការផ្លាស់ប្តូរស៊ីជម្រៅនៃរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និង ការលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង, ទាំងខាងសម្ភារៈ និង ស្មារតី, តាមរយៈកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព, ការបង្កើតការងារជូនប្រជាជន, ការធានាសមធម៌សង្គម, និង ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃអភិបាលកិច្ចរបស់ស្ថាប័នរដ្ឋ ។

សម្រាប់រយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា នឹងឈានដល់ដំណាក់កាល **«ប្រែប្រួលថ្មីមួយ»** ទៀត ដែលជាអន្តរកាលឆ្ពោះទៅសម្រេចឋានៈប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ ។ ការណ៍នេះទាមទារនូវការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការពង្រឹងឡើងថែមទៀតនូវស្ថាប័នសាធារណៈ ដែលជារចនាសម្ព័ន្ធនៃយន្តការ, សំណុំវិធាននៃច្បាប់

ទាំងផ្លូវការ និង មិនផ្លូវការ, ធនធានមនុស្ស, មធ្យោបាយ, និង ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ, ដែលកំណត់នូវទស្សនៈគោលការណ៍ធំៗ និង ឥរិយាបថ ក្នុងការបំពេញមុខងារ, ទាំងក្នុងផ្នែកនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម, ក្នុងក្របខណ្ឌនៃកិច្ចដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យ និង នីតិរដ្ឋ ដែលមានធម្មានរូបភាពពេញលេញ ដើម្បីដំណើរការអភិវឌ្ឍទៅមុខទៀត ដោយបន្តរក្សាបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់, ជំរុញការផ្លាស់ប្តូររចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច- សង្គម, បង្កើតការងារប្រកបដោយគុណភាព សម្រាប់យុវជន, ឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ចំពោះក្តីរំពឹងទុករបស់ប្រជាជន ជាពិសេស ដោះស្រាយនូវសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជនដែលចេះតែកើនឡើងជាលំដាប់ រួមបញ្ចូលនូវការទទួលបាននូវសេវាសាធារណៈសំខាន់ៗប្រកបដោយគុណភាព ទាំងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត សេវាអប់រំ សេវាសុខាភិបាល និង សេវាមូលដ្ឋានចាំបាច់ផ្សេងទៀត, ធានានូវសន្តិសុខសង្គម និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជនទូទៅ, ធានាសុវត្ថិភាពចំណូល ពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនងាយរងគ្រោះ, ធានាតុល្យភាព និង កាត់បន្ថយគម្លាតនៃការរីកចម្រើន រវាងទីក្រុង និង ជនបទ, រក្សាភាពបត់បែន និង តាមឱ្យទាន់សភាពការណ៍ប្រែប្រួលក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក, ទាញយកផលប្រយោជន៍ជាអតិបរមាពីការរីកចម្រើនផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា និង ឌីជីថលូបនីយកម្ម ជាពិសេសក្នុងបរិការណ៍នៃបដិវត្តឧស្សាហកម្មទី ៤, និងចុងក្រោយ លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ចការពារ និង អភិរក្សបរិស្ថាន ធនធានធម្មជាតិ ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី តំបន់ជីវចម្រុះ ព្រៃឈើ និង ជម្រកសត្វព្រៃ ព្រមទាំងការសម្របខ្លួនទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

លើមូលដ្ឋាននៃមហាសមិទ្ធផលដែលសម្រេចបាន តាមរយៈការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ៣ ដំណាក់កាលកន្លងមក ក៏ដូចជាតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍឈានឡើងទៅមុខទៀតរបស់កម្ពុជា ដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវ «**កម្មវិធីនយោបាយ**» របស់ខ្លួន ដែលប្រកបដោយមហិច្ឆតា ហើយទទួលបាននូវការគាំទ្រដ៏ច្រើនលើសលប់ពីសំណាក់ប្រជាពលរដ្ឋទូទាំងប្រទេស តាមរយៈការបោះឆ្នោត ដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌ ដែលមានប្រជាពលរដ្ឋចូលរួមដ៏ច្រើនកុះករ រហូតដល់ទៅ ៨៣,០២% ។ **កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា** បានកំណត់ដាក់ចេញនូវគោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ, គោលនយោបាយធំៗជាអាទិភាព, គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍតាមវិស័យ, និង វិធានការជាក់ស្តែងជាអាទិភាពសម្រាប់អនុវត្តចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៩ ទៅ, ដែលជាត្រីវិស័យសម្រាប់តម្រង់ទិសសកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការបន្តបំពេញភារកិច្ចបម្រើជាតិ និង ប្រជាជន នៅក្នុងនីតិកាលទី ៦ នេះ ។

ហេតុនេះ, **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤**, ក្នុងតួនាទីជាឧបករណ៍គោលនយោបាយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល, នឹងធ្វើការបូកសរុបនូវកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរយៈពេល ២០ ឆ្នាំ នៃបេសកកម្មកែប្រែមុខមាត់ស្ថាបនា និង អភិវឌ្ឍកម្ពុជា, ក្រោយពីបានបញ្ចប់សង្គ្រាមស៊ីវិល និង ទទួលបានសន្តិភាពពេញលេញ, ហើយជាមួយនេះ ក៏នឹងកំណត់ដាក់ចេញនូវវិធានការគោលនយោបាយជាយុទ្ធសាស្ត្រជាក់ស្តែង សម្រាប់អនុវត្ត **កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា** សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងបំណងប្រាថ្នាដ៏ពិសិដ្ឋរបស់ប្រជាជនផង ព្រមទាំងសំដៅកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះចាំបាច់ទាំងឡាយ ឆ្ពោះទៅគោលដៅនៃចក្ខុវិស័យកម្ពុជា ២០៣០ និង ២០៥០ ផង ។ នៅក្នុងបរិការណ៍នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលយល់ឃើញថា **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ជាពិសេសគោលដៅសម្រាប់ **កំណើន ការងារ សមធម៌** និង **ប្រសិទ្ធភាព** នៅតែចាំបាច់ និង សមស្រប សម្រាប់កម្ពុជាអនុវត្ត នៅក្នុងនីតិកាលទី ៦ ឆ្នាំ ២០១៨-២០២៣ តទៅទៀត ដោយត្រូវពង្រឹងបន្ថែមទៀតលើសមិទ្ធផលសម្រេចបានកន្លងមក និង ផ្តោតសំខាន់លើរបៀបវារៈ ធានា «**ប្រសិទ្ធភាព**»

តាមរយៈការអនុវត្តអភិក្រម **«ឆ្លុះកញ្ចក់ ងូតទឹក ដុសក្អែល ព្យាបាល និង វះកាត់»** ។ ដូច្នេះ, រចនាសម្ព័ន្ធ **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤»** នឹងត្រូវបានរក្សាទុកដដែល ដោយគ្រាន់តែពង្រីកវិសាលភាព សម្រិតសម្រាំងបន្ថែម និង ធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មមុំនីមួយៗនៃចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន ព្រមទាំងកែលម្អរបៀបវារៈគោលនយោបាយ និង យន្តការអនុវត្តឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរថែមទៀត ។

សរុបសេចក្តីមក, **«កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤»**, រួមជាមួយគ្នា, នឹងបំពេញតួនាទីជាឯកសារក្របខណ្ឌគោលនយោបាយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយសម្រាប់រៀបចំ **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣»** ដែលនឹងមានកំណត់សូចនាករលទ្ធផល និង ពេលវេលាច្បាស់លាស់សម្រាប់អនុវត្ត និង ដែលត្រូវមានសង្គតិភាពជាមួយនឹងឯកសារគោលនយោបាយតាមវិស័យដទៃទៀតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ដោយឡែក, **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤»** នឹងក្លាយជាមគ្គទេសក៍ច្បាស់លាស់ សម្រាប់តម្រែតម្រង់សកម្មភាពរបស់គ្រប់តួអង្គអភិវឌ្ឍទាំងអស់ ឱ្យស្ថិតនៅក្នុង **«ដំរភាពនៃប្រព័ន្ធតួអង្គតែមួយ»**[1] (Dynamics of Stakeholder System) ក្នុងគោលដៅបន្ត និង ពង្រឹងកិច្ចអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និង វែងទៅមុខ ដោយធានាបាននូវប្រសិទ្ធភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈ និង ការគ្រប់គ្រងធនធានសរុបរបស់ប្រទេស ។

ក្នុងខ្លឹមសារនេះ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៤** គឺជា **«របៀបវារៈគោលនយោបាយសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច»** នៃ **«កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា»** នៅក្រោមដំបូលនៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និង ម្លប់ដ៏ត្រជាក់នៃអង្គព្រះមហាក្សត្រជាទីសក្ការៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតនៃជាតិកម្ពុជាយើង ។

ផ្នែកទី ១

១.១. សមិទ្ធផលសំខាន់ៗរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា

កម្ពុជាសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលសំខាន់ៗជាច្រើន, ទាំងខាងនយោបាយ សន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, ទាំងខាងការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច, ទោះបីជាត្រូវប្រឈមនឹងសភាពការណ៍ប្រែប្រួលផ្នែកនយោបាយ, ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃសេដ្ឋកិច្ចសកល, ការគំរាមចំពោះអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី, គ្រោះធម្មជាតិផ្សេងៗ និង តម្រូវការដោះស្រាយសំណូមពរថ្មីៗរបស់ប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈយ៉ាងណាក៏ដោយ ។ ក្នុងការអនុវត្តយ៉ាងប្តូរផ្តាច់នូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣»** នៅក្នុងនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភាកន្លងមកនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានលទ្ធផលធំៗដូចតទៅ ៖

ទី១- រក្សាបានពេញលេញ នូវសន្តិភាព, បូរណភាពទឹកដី, និង ស្ថិរភាពនយោបាយ, ដោយប្រកាន់យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន

[1] *ការសម្របសម្រួលគ្នាបានជាប្រព័ន្ធតួអង្គតែមួយ គឺនៅពេលដែលក្រសួង-ស្ថាប័នទាំងអស់ មិនត្រឹមតែត្រូវបំពេញតួនាទីរៀងៗខ្លួនដោយមិនចោទប្រកាន់គ្នាទៅវិញទៅមកប៉ុណ្ណោះទេ, ប៉ុន្តែថែមទាំងសម្របសម្រួល និង សហការគ្នាជិតស្និទ ដើម្បីសម្រេចនូវបេសកកម្ម, គោលបំណងគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង ឆ្លើយតបទៅនឹងកង្វល់ ឬ សំណូមពររបស់ប្រជាជន បានដោយប្រសិទ្ធភាពទៀតផង ។*

នូវគោលការណ៍នីតិរដ្ឋ និង ប្រជាធិបតេយ្យ; រារាំងទប់ស្កាត់បានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវឧបាយកលនៃការប្រើប្រាស់ចលនាបដិវត្តពណ៌ដើម្បីប៉ុនប៉ងផ្តួលរំលំរាជរដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់ ហើយការពារប្រទេសជាតិមិនឱ្យធ្លាក់ចូលក្នុងកលិយុគការបែកបាក់គ្នា និង សង្គ្រាមសារជាថ្មី ។ ទន្ទឹមនេះ, សន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម កាន់តែត្រូវបានលើកកម្ពស់ តាមរយៈការប្រយុទ្ធប្រឆាំងឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រប់ប្រភេទ, ជាអាទិ៍ អំពើជួញដូរមនុស្ស និង គ្រឿងញៀន, ដែលជាការណ៍បង្កើតបាននូវបរិយាកាសអនុគ្រោះ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេស និង ការវិនិយោគ និង សម្រាប់សុវត្ថិភាពរបស់សាធារណជនទូទៅ ។

ទី២- សេដ្ឋកិច្ចមានកំណើនខ្ពស់ ក្នុងអត្រាជាង ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលធ្វើឱ្យកម្ពុជាសម្រេចបានឋានៈប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប; មូលដ្ឋាននៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែមានពិពិធកម្មច្រើនឡើង; ភាពក្រីក្រត្រូវបានកាត់បន្ថយមកនៅត្រឹមក្រោម ១០%; និង គម្លាតនៃចំណូលក្នុងចំណោមប្រជាជន ស្ថិតក្នុងកម្រិតទាប តាមរយៈការបែងចែកផលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដល់ប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់ ពិសេស គឺតាមរយៈការអនុវត្តគោលនយោបាយដំឡើងបៀវត្សមន្ត្រីរាជការ និង ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ព្រមទាំងការគិតគូរពីសុខុមាលភាពរបស់កម្មករ តាមរយៈការតភ្ជាប់បណ្តាញអគ្គិសនី និង បណ្តាញទឹកស្អាត ដោយតម្លៃទាប, ការពង្រីកវិសាលភាពបេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គម និង មូលនិធិសមធម៌, ការផ្តល់សេវាដឹក-ជញ្ជូនសាធារណៈ និង ការជំរុញអនុវត្តយន្តការដោះស្រាយវិវាទការងារ ។

ទី៣- វឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងការកែទម្រង់អភិបាលកិច្ច, ទាំងការអនុវត្តការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កម្មវិធីកែទម្រង់ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ការកែទម្រង់តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ, ការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, និង ការកែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។ ជាក់ស្តែង, រាជរដ្ឋា-ភិបាលបានដំឡើងបៀវត្សជូនមន្ត្រីរាជការ និង កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដល់កម្រិតជាង ១ លានរៀល/ខែ នៅឆ្នាំ ២០១៨; ការបើកបៀវត្ស ត្រូវបានធ្វើទាន់ពេលវេលា ក្នុងសប្តាហ៍ទី ៤ នៃខែ; ព្រមទាំងបានលើកកម្ពស់គុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាសាធារណៈ, ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទី៤- សម្រេចបានលទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ។ បើគិតពីឆ្នាំ ២០១៣ ដល់ឆ្នាំ ២០១៨, ចំណូលចរន្តថវិការដ្ឋបានកើនឡើងជាង ២ ដង ពីប្រមាណ ២២៦៤ លានដុល្លារអាមេរិក ដល់ប្រមាណ ៤ ៥៦០ លានដុល្លារអាមេរិក ។ លើមូលដ្ឋាននេះ, ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំចុងក្រោយ, ចំណាយថវិការដ្ឋសរុប ត្រូវបានបង្កើនជិត ២ ដង ក្នុងនោះ ចំណាយសរុបរបស់ក្រសួងអប់រំ យុវជន និង កីឡា ត្រូវបានបង្កើនជាង ៣ ដង, ចំណាយសរុបរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល ត្រូវបានបង្កើនជិត ២ ដងកន្លះ, ចំណាយសរុបរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ត្រូវបានបង្កើន ជិត ៣ ដង ហើយចំណាយវិនិយោគផ្ទាល់ដោយហិរញ្ញប្បទានក្នុងប្រទេស ត្រូវបានបង្កើនជិត ២ ដងកន្លះ ។ លើសពីនេះ, ប្រព័ន្ធថវិកាជាតិ ក៏ត្រូវបានកែលម្អកាន់តែប្រសើរជាងមុន តាមរយៈការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងថវិកា, ទាំងកម្រិតវិភាជ និង ទាំងកម្រិតប្រតិបត្តិការ ។

ទី៥- សម្រេចបាននូវគោលដៅនៃសូចនាករផ្នែកសង្គមសំខាន់ៗ, ទាំងក្នុងវិស័យអប់រំ និង សុខាភិបាល ។ ស្ថានភាពសុខភាពសាធារណៈ ត្រូវបានកែលម្អ ដោយសារការកាត់បន្ថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃអត្រាមរណភាពមាតា ទារក និង កុមារ, អត្រាប្រេវ៉ាឡង់នៃអ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ និង អត្រាស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់ ក៏ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ។ **«មូលនិធិសមធម៌»** ត្រូវបានពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់បន្ថែម ដើម្បីជួយសម្រាលបន្ទុកចំណាយលើសុខភាព សម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ ។

ការកែទម្រង់វិស័យអប់រំ បង្កើតបាននូវបរិយាកាស និង ក្តីសង្ឃឹមថ្មី ក្នុងការបង្កើនគុណភាពធនធានមនុស្ស និង ជំនាញសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ទីផ្សារការងារ តាមរយៈការបង្កើតឱ្យមានសាលាជំនាន់ថ្មី, ការពង្រឹងគុណភាពនៃការបង្រៀន, ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងសាលារៀន, ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពកម្មវិធីសិក្សា, និង ការរៀបចំបរិយាកាសល្អសម្រាប់ការរៀនសូត្រ ដែលត្រូវបានជំរុញឱ្យមានវឌ្ឍនភាពជាបណ្តើរៗ ។

ទី៦- បានចូលរួមកាន់តែសកម្មក្នុងកិច្ចការតំបន់ និង ពិភពលោក, ដោយស្មើមុខ និង ស្មើសិទ្ធិ, ទាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និង នយោបាយ ។ ក្នុងវិស័យពាណិជ្ជកម្ម, កម្ពុជាបាននាំចេញទំនិញទៅកាន់ ១៤៧ ប្រទេស ក្នុងទំហំជាង ៦០% នៃ ផសស និង នាំចូលទំនិញពី ១៣៥ ប្រទេស ក្នុងទំហំប្រមាណ ៦៥% នៃ ផសស ។ ក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិ, គិតចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៦ មក, កម្ពុជាបានបំពេញបេសកកម្មថែរក្សាសន្តិភាពក្នុងប្រទេសចំនួន ៨ និង មានកម្លាំងចូលរួមចំនួន ៥ ៤៨៦ នាក់ ។ លើសពីនេះ, កិត្យានុភាពកម្ពុជា ក៏កាន់តែលេចខ្ពស់ឡើង តាមរយៈតួនាទីកាន់តែសកម្ម និង កាន់តែច្រើន រួមមាន : ក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក, កម្ពុជាបានបំពេញតួនាទីជាប្រធានសម្របសម្រួលនៃប្រទេសអភិវឌ្ឍតិចតួចដោយជោគជ័យ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧-២០១៨ ដោយបានទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកពាណិជ្ជកម្មពីសមាជិកភាពនៃអង្គការនេះសម្រាប់កម្ពុជា; កម្ពុជាត្រូវបានជ្រើសរើសជាអនុប្រធាននៃមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី ៧៣ និង ត្រូវបានជ្រើសរើសជាសមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច- សង្គមនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ; ក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់, កម្ពុជាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងក្របខណ្ឌអាស៊ាន និង គំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗក្នុងតំបន់ រួមបញ្ចូលនូវគំនិតផ្តួចផ្តើម **«ខ្សែក្រវាត់មួយ-ផ្លូវមួយ»**, ព្រមទាំងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទ្វេភាគី និង ពហុភាគីជាច្រើនទៀត ដែលក្នុងនោះ ក៏មានកិច្ចព្រមព្រៀងចៀសវាងការយកពន្ធត្រួតគ្នាជាដើមផងដែរ ។

ទី៧- កម្ពុជាបានប្រែក្លាយជាគោលដៅទេសចរណ៍ដ៏មានប្រជាប្រិយ ដែលនៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ទទួលបានទេសចរអន្តរជាតិសរុបចំនួន ៥,៦ លាននាក់, មកពី ១១០ ប្រទេសជុំវិញពិភពលោក ។ ការទទួលបានទេសចរកាន់តែច្រើនឡើងនេះ គឺជាលទ្ធផលនៃការសម្រេចបាននូវការធ្វើសមាហរណកម្ម និង ការតភ្ជាប់ផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូទាំងផ្ទៃប្រទេស, ការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីមានស្ថិរភាព, ការធានាបានសុវត្ថិភាពសម្រាប់ទេសចរកាន់តែប្រសើរ ព្រមទាំងការធ្វើពិពិធកម្មតំបន់ និង ផលិតផលទេសចរណ៍ជាបណ្តើរៗ ។

ទី៨- កម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសមួយ ក្នុងចំណោមប្រទេសនាំចេញអង្ករធំៗ ១០ ដែលក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ បាននាំចេញអង្ករប្រមាណ ៦៣៥ ពាន់តោន, កើនឡើងជិតពីរដងធៀបនឹងឆ្នាំ ២០១៣ ។ លើសពីនេះ, កម្ពុជាបាននាំចេញផលិតផលកសិកម្មសរុប ក្នុងកំណើន ពី ៣,៦៦ លានតោន ក្នុងឆ្នាំ ២០១៣ ដល់ ៥,១៤ លានតោន ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ។ ក្នុងន័យនេះ, កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនវិជ្ជមានក្នុងវិស័យកសិកម្ម, ទោះបីវិស័យនេះ ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយសារថ្លៃកសិផលទាបលើទីផ្សារអន្តរជាតិ, ការបាត់បង់កម្លាំងពលកម្ម និង ភាពងាយរងគ្រោះដោយបាតុភូតធម្មជាតិក្តី ។

១.២. និន្នាការធំៗ បញ្ហាប្រឈម និង កាលានុវត្តភាពរបស់កម្ពុជា

១.២.១. និន្នាការធំៗ

ក្នុងរយៈពេលខាងមុខ, កម្ពុជានឹងប្រឈមជាមួយនិន្នាការវិវត្តធំៗមួយចំនួន, ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេស, ដែលជាកត្តាសត្យានុម័តកំណត់នូវបរិការណ៍ និង ទិសដៅនៃដំណើរការអភិវឌ្ឍប្រទេស ដែលអាចនឹងស្តែងឡើង ជាបញ្ហាប្រឈម

ផង និង ជាកាលានុវត្តភាពផង ។ ការណ៍នេះ តម្រូវឱ្យកម្ពុជាពិនិត្យឡើងវិញនូវម៉ូដែល (Paradigm) នៃការអភិវឌ្ឍរបស់ខ្លួន សម្រាប់រយៈពេលពីមធ្យមទៅវែងខាងមុខ ។ និន្នាការទាំងនោះ រួមមាន ÷

ទី១- ពិភពលោកកំពុងវិវត្តទៅរកក្របខណ្ឌពហុប៉ូលថ្មី ដោយសារការប្រែប្រួលកម្លាំង និង ការកែតម្រូវតុល្យការនៃអំណាចសកល ។ ការវិវត្តបែបនេះ នឹងនាំទៅរកការកែទម្រង់និម្មាបនកម្មនៃវិធាន និង ស្ថាប័នសកល, ទាំងនយោបាយ និង ទាំងសេដ្ឋកិច្ច, ដែលចំណុះឱ្យយថាភាព ឬ រចនាសម្ព័ន្ធនៃអំណាចដែលមានលក្ខណៈទ្វេប៉ូល និង ឯកប៉ូល ឬ ក៏ការបង្កើតនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗ នៅតាមតំបន់ និង ប៉ូលនៃអំណាចថ្មីៗ ។

ទី២- សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកដែលធ្លាប់តែនាំមុខដោយអាមេរិក និង អឺរ៉ុប, បច្ចុប្បន្នបាន និង កំពុងនាំមុខដោយអាស៊ី គឺ ចិន និង ឥណ្ឌា ។ ជាមួយគ្នានេះ, សេដ្ឋកិច្ចសកលក៏កាន់តែប្រមូលផ្តុំខ្លាំងឡើងនៅទីក្រុង និង ទីប្រជុំជន ដែលតាមការប៉ាន់ស្មាន នឹងមានប្រជាជនរស់នៅជិតពាក់កណ្តាល នៅក្នុងឆ្នាំ ២០៥០ ។

ទី៣- ចរន្តនៃការរីកចម្រើនវិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា ដែលត្រូវគេហៅថា **«បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤»** បានក្លាយទៅជាកត្តាគន្លឹះចម្បងមួយ កំណត់នូវនិន្នាការវិវត្តនៃសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាព ដែលបង្កើតឡើងទាំងកាលានុវត្តភាព, ទាំងបញ្ហាប្រឈម, សម្រាប់សកលលោកទាំងមូល ។ ការរីកចម្រើនផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា នឹងជំរុញល្បឿន និង ជម្រៅនៃស្វ័យប្រវត្តិកម្ម ដែលអាចជំនួសដល់កម្លាំង និង បញ្ញាមនុស្ស ។ ចរន្តនេះ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងលើការកំណត់ឡើងវិញ នូវកត្តាផលិតកម្ម ទំនាក់ទំនងផលិតកម្ម ឥរិយាបថ ការប្រើប្រាស់ និង រចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច ។

ទី៤- ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និង ការបាត់បង់នូវជីវចម្រុះ, ដែលនាំឱ្យកំដៅផែនដីនឹងកើនឡើងរយៈពេលវែង, នឹងបណ្តាលឱ្យបាតុភូតធម្មជាតិមានការប្រែប្រួល ក្នុងលក្ខណៈគំហុកជាងសព្វដង និង មិនទៀងទាត់ដូចមុនៗ, ទាំងភាពរាំងស្ងួត រលកកំដៅ និង ទឹកជំនន់ ។

១.២.២. បញ្ហាប្រឈម

ក្នុងរយៈពេលមធ្យមខាងមុខ, កម្ពុជានឹងស្ថិតនៅលើដំណើរឆ្ពោះទៅជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់, ការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និង ការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធប្រជាសាស្ត្រ ។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ, កម្ពុជានឹងជួបបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចតទៅ÷

ទី១- សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក និង តំបន់ បន្តស្ថិតនៅក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជា ដោយសារ **«សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម»** ក្រោមគោលនយោបាយគាំពារនិយម, ប្រក្រតីកម្មនៃគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរបស់ប្រទេសអភិវឌ្ឍ, កំណើនឥណទានយ៉ាងឆាប់រហ័សក្នុងប្រទេសចិន, ការកើនឡើងវិញនូវថ្លៃប្រេង និង បញ្ហានានា ពាក់ព័ន្ធនឹងភូមិសាស្ត្រ នយោបាយ ភេរវកម្ម និង សន្តិសុខសកល ។ ស្ថានភាពបែបនេះ អាចនឹងបង្កផលប៉ះពាល់អាក្រក់ដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ សម្រាប់ការជំរុញអភិវឌ្ឍប្រទេស ។

ទី២- ការធានានូវសុខសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមដ៏សំខាន់ ដោយសារភាពផុយស្រួយ បង្កឡើងដោយសារកត្តាផ្ទៃក្នុងផង និង កត្តាពីក្រៅប្រទេសផង ។

ទី៣- តម្រូវការក្នុងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សប្រកបដោយគុណភាព សមត្ថភាព និង ផលិតភាព ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលជាកត្តាគន្លឹះ សម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង

ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ប្រទេស, ទាំងក្នុងពេលចំពោះមុខ និង សម្រាប់អនាគតរយៈពេលវែង ។ ទោះបីកម្ពុជាសម្រេចបានការគ្របដណ្តប់ផ្នែកអប់រំកម្រិតបឋមសិក្សា ប៉ុន្តែ នៅមានបញ្ហាប្រឈមផ្នែកលទ្ធផលនៃការរៀនសូត្រ, ការបន្តការសិក្សារហូតចប់មធ្យមសិក្សា ដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ឈោងចាប់ជំនាញ និង ការលើកកម្ពស់គុណភាពឧត្តមសិក្សា ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ពីភាពរីកចម្រើននៃបច្ចេកវិទ្យា និង ការធ្វើនវានុវត្តលើឧស្សាហកម្មមានស្រាប់ ។

ទី៤- ការធ្វើពិពិធកម្ម និង ការបង្កើតតម្លៃបន្ថែម ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម និង វិស័យសេវាកម្ម ។ បញ្ហាប្រឈមក្នុងផ្នែកនេះ រួមមាន សម្ពាធកើនឡើងនៃប្រាក់ឈ្នួល, បញ្ហាទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈ, ថ្លៃដឹកជញ្ជូនខ្ពស់, ប្រព័ន្ធឡូជិស្ទិកមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់, ថ្លៃថាមពលអគ្គិសនីនៅខ្ពស់ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង, ចំណាយក្រៅផ្លូវការ, និង បរិយាកាសធុរកិច្ចនៅមានភាពស្មុគស្មាញ ។

ទី៥- ការជំរុញធ្វើពិពិធកម្ម និង លើកកម្ពស់ផលិតភាពនៃវិស័យកសិកម្ម គឺជាបញ្ហាប្រឈម ដែលត្រូវដោះស្រាយបន្ទាន់ នៅក្នុងល្បឿន និង ទំហំថ្មីមួយ ពីព្រោះថាវិស័យកសិកម្មនៅបន្តដើរតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ជាពិសេសសម្រាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ, ការកាត់បន្ថយចំណាយទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និង ការបង្កើតការងារជូនប្រជាជន ។ លើសពីនេះ, វិស័យនេះ អាចរួមចំណែកទប់ស្កាត់ការធ្លាក់ចូលក្នុងភាពក្រីក្រសាជាថ្មី និង បង្រួមគម្លាតចំណូលរបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាគម្លាតរវាងទីក្រុង និង ជនបទ ផងដែរ ។ ម៉្យាងទៀត, ការវិនិយោគលើវិស័យកសិកម្មនឹងជួយធានានូវសន្តិសុខស្បៀងក្នុងរយៈពេលវែង ព្រមទាំងអាចរក្សាថ្លៃម្ហូបអាហារឱ្យនៅទាប ដែលជួយរក្សាកម្រិតជីវភាពឱ្យបានល្អប្រសើរ ។

ទី៦- ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និង សេវាយុត្តិធម៌ នៅមិនទាន់ទទួលបានជំនឿទុកចិត្តគ្រប់គ្រាន់ពីសំណាក់មហាជន, ការងារកសាងស្ថាប័ន និង ក្របខណ្ឌច្បាប់ នៅមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ, ហើយការយល់ដឹង និង សមត្ថភាពក្នុងការ-អនុវត្តច្បាប់ ក៏នៅតែមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាពពេញលេញតាមការណ៍ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលចង់បាននៅឡើយ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការរៀបចំ និង កំណត់រចនាសម្ព័ន្ធ ក៏ដូចជាការផ្ទេរមុខងារ និង ធនធានទៅឱ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏នៅមិនទាន់អាចឆ្លើយតបបានទាំងស្រុងទៅនឹងតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិផងដែរ ។

ទី៧- គុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល នៅតែជាបញ្ហាប្រឈម, ទោះបីជាសេវាសុខភាពសាធារណៈ ត្រូវបានកែលម្អមួយកម្រិតធំហើយក៏ដោយ ។ ស្របពេលដែលជីវភាព និង លក្ខខណ្ឌរស់នៅរបស់ប្រជាជន មានការផ្លាស់ប្តូរ, គោល-នយោបាយផ្នែកសុខាភិបាល ក៏ទាមទារឱ្យមាននូវការគិតគូរឡើងវិញក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាព, ទាំងការផ្គត់ផ្គង់, ការផ្តល់សេវា, គុណភាពសេវា, ហិរញ្ញប្បទាន, និង ភាពគ្របដណ្តប់នៃសេវា ។

ទី៨- បញ្ហាប្រឈមនៅក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ គឺអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់, ការសន្សំក្នុងស្រុកនៅទាប និង ការកើនឡើងបំណុលរបស់គេហជន ។ ខណៈដែលវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ សម្រេចបានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់, កំណើនឥណទាន និង អត្រាការប្រាក់ បន្តស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ ទោះបីជាបានថមថយជាលំដាប់ក៏ដោយ ។ លើសពីនេះ, ការ-សន្សំក្នុងស្រុកនៅមានកម្រិតទាប បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាពឹងផ្អែកលើមូលធនខាងក្រៅសម្រាប់ការវិនិយោគ ។ ក្នុងស្ថានភាពដែលកម្ពុជាបានបាត់បង់ជាបណ្តើរៗនូវឱកាសខ្ចីបំណុលសម្បទាន, ការសន្សំក្នុងស្រុកនឹងផ្តល់នូវប្រភពទុនសំខាន់ សម្រាប់ការវិនិយោគ, ទាំងឯកជន និង សាធារណៈ ។

ទី៩- ថ្វីត្បិតតែការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិ ត្រូវបានកែលម្អតាមរយៈការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងធនធានរ៉ែ និង ការអនុវត្តការកែទម្រង់ក្នុងវិស័យព្រៃឈើ និង វិស័យជលផល រួមទាំងការអភិរក្សមច្ឆជាតិផង, ក៏ដូចជាក្នុងវិស័យដីធ្លី, ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក រួមបញ្ចូលការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីបឹងទន្លេសាប និង អាងទន្លេមេគង្គផងដែរ, បញ្ហាប្រឈមនៅតែមានច្រើននៅឡើយ ដែលការណ៍នេះ ទាមទារឱ្យមានការខិតខំប្រឹងប្រែង និង ការផ្តួចផ្តើមគំនិតបន្ថែមទៀត ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ។ បន្ថែមលើនេះ, ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ក៏បាន និង កំពុងជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និង លើការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាផងដែរ ។

ទី១០- កម្ពុជាកំពុងតែធ្វើដំណើរឈានទៅចាកចេញពីឋានៈប្រទេសមានកម្រិតអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច (LDCs) ដែលការណ៍នេះ អាចនាំទៅដល់ការកាត់បន្ថយ ឬ ការបាត់បង់ទាំងស្រុងជាយថាហេតុ នូវការផ្តល់ភាពអនុគ្រោះខាងពាណិជ្ជកម្មពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗ ។ ដូច្នេះ, កម្ពុជាត្រូវខិតខំទាញប្រយោជន៍ពីកាលានុវត្តភាពដែលមានបច្ចុប្បន្ននេះផង និង ចាំបាច់ត្រូវរៀបចំធានានូវភាពអំណោយផលខាងទីផ្សារថ្មីថែមទៀតផង ព្រមទាំងត្រូវពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួនផង ដើម្បីបន្តជំរុញលើកកម្ពស់ និង ធ្វើពិពិធកម្មការនាំចេញផលិតផលរបស់ខ្លួន ។

១.២.៣. កាលានុវត្តភាព

បរិការណ៍សកល និង ក្នុងប្រទេស នាពេលបច្ចុប្បន្ន បានផ្តល់ឱ្យកម្ពុជានូវកាលានុវត្តភាពសំខាន់ៗ ដូចតទៅ÷

ទី១- ក្នុងបរិការណ៍នៃការងើបឡើងវិញសេដ្ឋកិច្ចសកល ដែលរំពឹងថានឹងល្អប្រសើរជាងបណ្តាឆ្នាំមុនៗ ពិសេស នៅបណ្តាប្រទេសជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗ, កម្ពុជាក៏នឹងបន្តរក្សាចលនាកំណើនដ៏រឹងមាំក្នុងរយៈពេលមធ្យម ដែលបង្ហាញពីភាពល្អតលាស់នៃសកម្មភាពអាជីវកម្ម, ការបន្តកំណើននៃការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស, ការបន្តកើនឡើងនៃសេចក្តីត្រូវការក្នុងស្រុក និង ភាពល្អប្រសើរនៃពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ។

ទី២- ការផ្លាស់ប្តូរទីប្រជុំទម្ងន់នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចមកទ្វីបអាស៊ី ពិសេស មកអាស៊ីប៉ូស៊ីហ្វិក, បន្តនៅជា **«ឱកាសមាស»** សម្រាប់កម្ពុជា សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និង ធ្វើទំនើបកម្មឧស្សាហកម្ម, ផលិតកម្ម, និង សេវាកម្ម, ជាមួយបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ ដោយសារកម្ពុជាស្ថិតនៅចំកណ្តាលនៃតំបន់ដែលកំពុងមានកំណើនប្រកបដោយជវភាព និង មានសក្តានុពលក្លាយទៅជាផ្នែកសំខាន់មួយនៃខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្មក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ូស៊ីហ្វិក ។

ទី៣- ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃការប្រកួតប្រជែង រវាងបណ្តាប្លុកពាណិជ្ជកម្មនៅអាស៊ី- ប៉ាស៊ីហ្វិក ជាអាទិ៍ ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់, ភាពជាដៃគូអន្តរប៉ាស៊ីហ្វិក, ព្រមទាំងគំនិតផ្តួចផ្តើមសហប្រតិបត្តិការផ្សេងៗទៀត, នឹងបង្កើតឡើងនូវចលនការសេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្មទំនិញ សេវា និង ការវិនិយោគ ដ៏ធំសម្បើមនៅក្នុងតំបន់ ។ ការណ៍នេះ, នឹងផ្តល់ឱកាសដល់កម្ពុជាដែលជាសមាជិកអាស៊ាន ដើម្បីស្រូបយកការវិនិយោគ និង ពង្រីកទីផ្សារនាំចេញរបស់ខ្លួន ឱ្យកាន់តែធំទូលាយ ដោយសារការផ្សារភ្ជាប់ឧស្សាហកម្ម និង ពាណិជ្ជកម្ម ក៏ដូចជាការតភ្ជាប់ ទាំងផ្នែករូបវន្ត និង ស្ថាប័ន ជាមួយនឹងខ្សែច្រវាក់ផលិតកម្ម និង បណ្តាញផ្គត់ផ្គង់ នៅក្នុងតំបន់ និង អន្តរតំបន់នានា ។

ទី៤- កម្ពុជានៅមានសក្តានុពលយ៉ាងច្រើន ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ រួមមាន ការបន្តបង្កើនភាពស៊ីជម្រៅនៃអន្តរការីយកម្មហិរញ្ញវត្ថុ, ការលើកកម្ពស់វិស័យធានារ៉ាប់រង និង ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលបត្រ ។

ទី៥- ផលលាភប្រជាសាស្ត្រ និង អត្រាទាបនៃអ្នករស់នៅក្នុងបន្ទុក គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃចំនួនប្រជាជន ដែល

មានចំណូលមធ្យម និង ជាវណ្ណៈកណ្តាល នឹងបង្កើតកាលានុវត្តភាពសម្រាប់កម្ពុជា ក្នុងការសម្រេចនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ សម្រាប់រយៈពេលប្រមាណបីទសវត្សរ៍ខាងមុខ ។

ទី៦- ការរីកចម្រើនផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាក្នុងដំណាក់កាលនៃបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤ នេះ បានបង្កើតនូវមុខរបរ និង ធុរកិច្ចថ្មីៗជាច្រើន ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ។ ចំពោះមុខនេះ, សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលកំពុងមានសន្ទុះកើនឡើង ដែលផ្តល់កាលានុវត្តភាពសម្រាប់កម្ពុជារៀបចំនូវរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ក្នុងខណៈដែលកម្ពុជាមានអត្រាអ្នកប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទ និង អ៊ីនធឺណិតខ្ពស់ ។

១.៣. ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ

យោងតាមបទពិសោធន៍ក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណទាំង ៣ ដំណាក់កាលកន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការវាយតម្លៃបានត្រឹមត្រូវពីភាពខ្លាំង និង ភាពខ្សោយ ក៏ដូចជាបញ្ហាប្រឈម និង កាលានុវត្តភាព ។ ចំណុចខ្លាំងនៃយុទ្ធ-សាស្ត្រចតុកោណ គឺការផ្តល់ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយប្រទាក់ក្រឡាគ្នា គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង ប្រកបដោយសង្គតិភាព ព្រមទាំងគ្របដណ្តប់លើគ្រប់វិស័យសំខាន់ៗ សម្រាប់ការចូលរួមគាំទ្រអនុវត្តពីគ្រប់ក្រសួង- ស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលជាមូលដ្ឋានយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ការវិភាជន៍ធនធានឆ្ពោះទៅអាទិភាពគោលនយោបាយ និង ជាក្របខណ្ឌមួយដ៏ល្អសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ដែលមានការពាក់ព័ន្ធ រួមទាំងវិស័យឯកជន និង សង្គមស៊ីវិល ផង ។ យ៉ាងណាមិញ, ចំណុចខ្សោយនៅក្នុងនេះ គឺបញ្ហាប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្ត ដែលពាក់ព័ន្ធជាសំខាន់ទៅនឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ប្រសិទ្ធភាពនៃការសម្របសម្រួលរវាងក្រសួង- ស្ថាប័ន នៅក្នុងការដាក់ចេញ និង អនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយជាក់ស្តែង ។ មួយវិញទៀត, សកម្មភាពអនុវត្តប្រចាំថ្ងៃ ក៏នៅមានគម្លាត និង មិនបានផ្សារភ្ជាប់ល្អ ទៅនឹងគោលបំណង និង គោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង របស់ក្រសួង- ស្ថាប័ន ។

ក្នុងន័យនេះ, ភាពចាំបាច់នៃការបន្តអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** នៅក្នុងដំណាក់កាលទី ៤ តទៅមុខទៀតនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងនៅក្នុងទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម ÷

ទី១- ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកសមិទ្ធផលនានា ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាន ក្នុងនីតិកាលទី ៥ កន្លងមក ក៏ដូចជាក្នុងការបញ្ចប់ការងារសេសសល់ទាំងឡាយ នៅក្នុងក្របខណ្ឌ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ទាំង ៣ ដំណាក់កាលមុន តាមរយៈការបន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម; ការលើកស្ទួយនីតិរដ្ឋ, សិទ្ធិសេរីភាព និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស, លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស; និង ការអនុវត្តវិធានការជាក់ស្តែងនានា សំដៅលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាព និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន ជាពិសេស ការដោះស្រាយបញ្ហា **«ប្រសិទ្ធភាព»** នៃអភិបាលកិច្ច និង បញ្ហាយុត្តិធម៌សង្គម ព្រមទាំងការពង្រឹងគុណភាពនៃសេវាសាធារណៈគ្រប់ប្រភេទ ។

ទី២- ភាពចាំបាច់ក្នុងការស្វែងរកប្រភពថ្មី ដើម្បីធានាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និង ប្រកបដោយចីរភាព ដោយទាញយកប្រយោជន៍ពីកាលានុវត្តភាពនៅក្នុងតំបន់, បង្កើតតម្លៃបន្ថែមក្នុងវិស័យចន្លល់សេដ្ឋកិច្ចដែលមានស្រាប់ និង អនុវិស័យពាក់ព័ន្ធ, ជំរុញការវិនិយោគក្នុងវិស័យកសិកម្ម, រៀបចំខ្លួនសម្រាប់ការឈោងចាប់យកបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗក្នុងយុគសម័យសេដ្ឋ-កិច្ចឌីជីថល និង ឈោងចាប់យកឱកាស ក៏ដូចជាជំនះផលវិបាកពីបដិវត្តឧស្សាហកម្មទី ៤, ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ភាព-ប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ក្នុងគោលដៅឆ្លើយតប និង ដោះស្រាយ នូវកង្វល់ និង សំណូមពរថ្មីៗ របស់ប្រជាជនកម្ពុជា នៅ

ក្នុងដំណាក់កាលថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍ និង ក្នុងគោលដៅបម្រើឱ្យបេសកកម្មនៃការដឹកនាំកម្ពុជាឈានទៅសម្រេចបានឋានៈជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៣០ និង ជាប្រទេសចំណូលខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៥០ ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់យក **«គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ៤»** និង **«វិស័យអាទិភាព ៤»** ជាការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការបន្តអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ»** នៅក្នុងដំណាក់កាលទី ៤ នេះ ។

«គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ៤» ៖

ទី១- ធានាឱ្យបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងអត្រាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ក្នុងរង្វង់ ៧% ប្រកបដោយចីរភាព និង ធន់នឹងវិបត្តិ តាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មនៃមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ ដោយទូលំទូលាយ និង មានភាពប្រកួតប្រជែង ជាមួយនឹងការថែរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការគ្រប់គ្រងអត្រាអតិផរណាឱ្យនៅទាប, ការធានាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់, ការខិតខំបង្កើនទុនបម្រុងជាប្រចាំ និង ការគ្រប់គ្រងបំណុលសាធារណៈដោយគត់មត់ ។

ទី២- បង្កើតការងារឱ្យបានកាន់តែច្រើន, ទាំងបរិមាណ និង គុណភាព, ជូនដល់ប្រជាជនកម្ពុជា ពិសេសសម្រាប់ស្រទាប់យុវជន តាមរយៈការផ្តល់ជំនាញ, ព័ត៌មានទីផ្សារការងារ, ការកែលម្អលក្ខខណ្ឌការងារ, ការលើកកម្ពស់សកម្មភាពធុរកិច្ច, និង ការជំរុញការវិនិយោគ, ទាំងក្នុងប្រទេស និង ក្រៅប្រទេស ។

ទី៣- សម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ឱ្យស្ថិតនៅក្នុងអត្រាទាបជាង ១០%, ការពារមិនឱ្យភាពក្រីក្រវិលត្រឡប់មកវិញ ដោយផ្តោតលើការលើកកម្ពស់ការចូលរួមក្នុងយន្តការទីផ្សារ,[2] ការអនុវត្តគោលនយោបាយគាំពារសង្គម, ការកាត់បន្ថយបន្ទុកជីវភាពរស់នៅ និង ការផ្តល់សេវាសាធារណៈប្រកបដោយគុណភាព និង ការកាត់បន្ថយគម្លាតសង្គម ។

ទី៤- បន្តពង្រឹងសមត្ថភាព និង អភិបាលកិច្ចនៃស្ថាប័នរដ្ឋ, ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាព និង ស័ក្តិសិទ្ធភាពនៃសេវាសាធារណៈ សំដៅបម្រើប្រជាជនឱ្យបានកាន់តែប្រសើរឡើង ក៏ដូចជាលើក-កម្ពស់បរិយាកាសធុរកិច្ច និង បរិស្ថានអំណោយផលសម្រាប់ការវិនិយោគ ។

«វិស័យអាទិភាព ៤» ៖

ក្នុងនីតិកាលកន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់យកអាទិភាពចំនួន ៤ គឺ ៖ **ផ្លូវ ទឹក ភ្លើង** និង **មនុស្ស** ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រទេស ដែលលំដាប់នៃសារៈសំខាន់របស់អាទិភាពទាំងនេះ ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ទៅតាមដំណាក់កាលនីមួយៗនៃការអភិវឌ្ឍ ។ ក្នុងដំណាក់កាល ២ ខាងដើម, **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** បានផ្តោតអាទិភាពទី ១ លើ **ផ្លូវ** ហើយ **ទឹក ភ្លើង** និង **មនុស្ស** គឺជាអាទិភាពបន្តបន្ទាប់ ។ នៅក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣**, **មនុស្ស** បានក្លាយជាអាទិភាពទី ១ វិញ ហើយ **ផ្លូវ ភ្លើង** និង **ទឹក** បានក្លាយជាអាទិភាពបន្តបន្ទាប់ ។ សម្រាប់នីតិកាលទី ៦ នេះ, **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤** នឹងបន្តផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ **«វិស័យអាទិភាព ៤»** ដោយតម្កល់ **«មនុស្ស»** ជាអាទិភាពទី ១ នៅលើគេ ។ ក្នុងគោលដៅនេះ, **«ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រ»** ទាំង ៤ នៃ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ត្រូវបាន

[2] *ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ អាចធ្វើឡើងតាមយន្តការគាំពារសង្គម និង ការការពារភាពក្រីក្រមិនឱ្យត្រឡប់មកវិញ តាមរយៈការលើក-កម្ពស់ប្រជាជនឱ្យចូលរួម និង ទាញប្រយោជន៍ពីទីផ្សារ ដោយមិនរង់ចាំតែការឧបត្ថម្ភពីរដ្ឋ ។*

រៀបចំកែសម្រួលឡើងវិញ ឱ្យឆ្លុះបញ្ចាំង «**ទិសដៅអាទិភាព ៤**» និង កិច្ចការមួយចំនួនទៀត ដែលឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការអភិវឌ្ឍកម្ពុជានៅក្នុងដំណាក់កាលថ្មី ដូចខាងក្រោម ÷

ចតុកោណទី ១- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស រួមមាន : ១). ការពង្រឹងគុណភាពវិស័យអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា; ២). ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស; ៣). ការលើកកម្ពស់សេវាសុខភាពសាធារណៈ និង អាហារូបត្ថម្ភ; និង ៤). ការពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រ និង ការគាំពារសង្គម ។

ចតុកោណទី ២- ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច រួមមាន : ១). ការកែលម្អប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក, ការលើកកម្ពស់ការតភ្ជាប់ផ្នែកដឹកជញ្ជូន ថាមពល និង ឌីជីថល; ២). ការអភិវឌ្ឍប្រភពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគន្លឹះ និង ថ្មីៗ; ៣). ការរៀបចំខ្លួនសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល និង ឆ្លើយតបនឹងបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤; និង ៤). ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ ។

ចតុកោណទី ៣- ការលើកស្ទួយវិស័យឯកជន និង ការងារ រួមមាន : ១). ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ; ២). ការលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង សហគ្រិនភាព; ៣). ការរៀបចំ និង អនុវត្តភាពជាដៃគូវិស័យសាធារណៈ និង ឯកជន; និង ៤). ការពង្រឹងការប្រកួតប្រជែង ។

ចតុកោណទី ៤- ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង បរិយាប័ន្ន រួមមាន : ១). ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍជនបទ; ២). ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និង វប្បធម៌ដោយចីរភាព ៣). ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងនគរូបនីយកម្ម; និង ៤). ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន និង ការរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

ផ្នែកទី ២

២.១. រចនាសម្ព័ន្ធនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៤

ជោគជ័យក្នុងការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ដំណាក់កាលទី ១, ទី ២, និង ទី ៣ កន្លងមក គឺជាសក្ខីភាពឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញភាពជាម្ចាស់ និង សមត្ថភាពដ៏រឹងមាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការដឹកនាំប្រទេស ។ ក្នុងបរិការណ៍បច្ចុប្បន្ន, ផ្អែកលើភាពចាំបាច់ ដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម កម្ពុជាបានត្រៀមលក្ខណៈសម្បត្តិយ៉ាងហ្មត់ចត់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីប្រើប្រាស់ឱ្យអស់នូវកាលានុវត្តភាព និង សក្តានុពលរបស់ខ្លួន សំដៅបន្តដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានា ក្នុងដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃការអភិវឌ្ឍជាតិ ។

ដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម, «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៤**» នៅរក្សាជារួម នូវរចនាសម្ព័ន្ធដើមរបស់ខ្លួន ។ ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានកែសម្រួលលំដាប់អាទិភាពតាមការដ្ឋាន និង មុំមួយចំនួននៃយុទ្ធសាស្ត្រនេះព្រមទាំងបញ្ចូលអាទិភាពថ្មីមួយចំនួន ហើយបានសម្រិតសម្រាំង និង សម្រួចសកម្មភាពមួយចំនួនបន្ថែមទៀត ដើម្បី : ទី១). ឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការជាក់ស្តែង និង បរិការណ៍ថ្មីៗរបស់កម្ពុជា ដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ ហើយដែលត្រូវបានរំលេចក្នុង «**កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា**»; និង ទី២). លើកកម្ពស់កិច្ចអភិវឌ្ឍតាមរយៈការពង្រឹងទំនាក់ទំនង ឬ អន្តរសកម្មរវាងបណ្តាទិសដៅទាំង ៤ នៃយុទ្ធសាស្ត្រគឺ **កំណើន** **ការងារ** **សមធម៌** និង

ប្រសិទ្ធភាព ដែលជាកញ្ចប់នៃសមីការតែមួយ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញច្បាស់អំពីការប្តេជ្ញារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការ-លើកស្ទួយសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤**» មានរចនាសម្ព័ន្ធដូចតទៅ ១). ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រ គឺការបង្កើនល្បឿននៃការកែទម្រង់អភិបាលកិច្ច; ២). បរិស្ថានគ្របដណ្តប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំង-មូល; ៣). ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រ ទាំងបួន; និង ៤). មុំយុទ្ធសាស្ត្រនៃចតុកោណនីមួយៗ ។

២.២. ស្នូល និង បរិស្ថានគ្របដណ្តប់នៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៤

២.២.១. ការបង្កើនល្បឿនកែទម្រង់អភិបាលកិច្ច

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រនៃអភិបាលកិច្ច គឺការធ្វើទំនើបកម្មស្ថាប័នរដ្ឋ និង ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន, សមធម៌ និង យុត្តិធម៌ តាមរយៈការអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចរដ្ឋខាងផ្នែកនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច និង រដ្ឋបាល ក្នុងការដឹកនាំ គ្រប់គ្រង និង ចាត់ចែងកិច្ចការរបស់ប្រទេសជាតិ ជាពិសេសការធានានិរន្តរភាពនៃតួនាទី និង ដំណើរការរដ្ឋបាលសាធារណៈ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអត្ថប្រយោជន៍ប្រជាជនជាស្នូល (People-Centric) និង ការកសាងជាតិ (Nation-state Building) ។

នៅក្នុងការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណទាំង ៣ ដំណាក់កាលកន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ច តាមរយៈការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ, ការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, ការកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ, ការកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និង ការកែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅ ជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងការត្រួតមុខងារ និង ដែនសមត្ថកិច្ច, ការជ្រើសរើស និង ការលើកទឹកចិត្តមន្ត្រីរាជការ, ប្រព័ន្ធគណនេយ្យភាព រួមមាន យន្តការតាមដាន និង វាយតម្លៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ, ការចែករំលែកព័ត៌មាន និង ទិន្នន័យ និង ក្រមប្រតិបត្តិការងារ, សមត្ថភាពជំនាញ និង វិជ្ជាជីវៈមន្ត្រីរាជការ, គម្លាតរវាងគោលនយោបាយ និង ការអនុវត្ត, និង ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ ជាពិសេសការផ្តល់សេវាយុត្តិធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាពនៃការកែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, ដើម្បីធានាធម្មានុរូបភាព (Legitimacy) និង ភាពជឿជាក់ពីសាធារណជន តាមរយៈការ-កសាងប្រព័ន្ធស្ថាប័នរដ្ឋ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ផលិតភាព ភាពឆ្លើយតប គណនេយ្យភាព និង តម្លាភាព, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភានឹងអនុវត្តនូវ : ១). ការកែទម្រង់ និង លើកកម្ពស់សមត្ថភាពស្ថាប័ន; ២). ការពង្រឹងភាពស្អាតស្អំក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ; ៣). ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តការងារ; និង ៤). ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចវិស័យឯកជន ។

ទី១. ការកែទម្រង់ និង លើកកម្ពស់សមត្ថភាពស្ថាប័ន

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការធ្វើវិចារណកម្មមុខងារ និង ភារកិច្ច រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងស្ថាប័ន និង ការសម្របសម្រួលអន្តរស្ថាប័ន ដោយផ្តោតជាសំខាន់លើការពង្រឹងភាពជាម្ចាស់ ការទទួលខុសត្រូវ និង បន្ទាត់គណនេយ្យភាពច្បាស់លាស់របស់ក្រសួងស្ថាប័ននីមួយៗ ពិសេសតាមរយៈការអនុវត្តហ្មឺងម៉ាត់នូវច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី ។

ទី២- ការពង្រឹងភាពជាអ្នកដឹកនាំ, ស្មារតីម្ចាស់ការប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់ និង សាមគ្គីភាពផ្ទៃក្នុងស្ថាប័ន; ការរៀបចំ និង អនុវត្តឲ្យតឹងរ៉ឹងនូវក្រមប្រតិបត្តិសម្រាប់បំពេញការងារ; និង ការសម្រិតសម្រាំងកម្មន្ត្រីមានសមត្ថភាពខ្ពស់ និង គុណវុឌ្ឍិល្អប្រសើរ សម្រាប់ការតែងតាំងមុខតំណែងដឹកនាំនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ ។

ទី៣- ការលើកកម្ពស់គុណាធិបតេយ្យ ក្នុងការជ្រើសរើស ការតែងតាំង ការតម្លើងថ្នាក់ និង ឋានន្តរស័ក្តិ ព្រមទាំងការលើកទឹកចិត្ត និង ការផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងទៀតដល់មន្ត្រីសាធារណៈ និង អង្គភាពសាធារណៈ ជាពិសេសការរៀបចំឱ្យមានប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងផ្អែកលើសមិទ្ធកម្មក្នុងវិស័យសាធារណៈ ។

ទី៤- ការពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងវិស័យសាធារណៈ តាមរយៈការរៀបចំក្របខណ្ឌច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋាន, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធការងារ, ក្របខណ្ឌអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដែលទាក់ទាញសមត្ថភាពជំនាញ និង ទេពកោសល្យ, និង ការជំរុញការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ដើម្បីលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងព័ត៌មាន និង ទិន្នន័យមន្ត្រីសាធារណៈ ។

ទី២. ការពង្រឹងភាពស្អាតស្អំនៅក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការសម្រួចយុទ្ធសាស្ត្រអប់រំ បង្ការ ទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាប ដោយផ្អែកលើផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ ក្នុងក្របខណ្ឌ **«មិនហ៊ាន មិនអាច និង មិនចង់»** ប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ។

ទី២- ការពង្រឹង និង ពង្រីក ការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ (Public Disclosure) នូវព័ត៌មានបច្ចុប្បន្នភាព ស្តីពីសេវាសាធារណៈ លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្ត និង ឯកសារគោលនយោបាយជាតិ ។

ទី៣- ការជំរុញឱ្យមានការចូលរួមពីសំណាក់ប្រជាជនក្នុងដំណើរការនៃការអភិវឌ្ឍ, ការរៀបចំគោលនយោបាយ, និង ការអនុវត្ត ។

ទី៤- ការជំរុញការអនុវត្តយន្តការទទួលព័ត៌មានត្រឡប់ និង ដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ារបស់អ្នកប្រើប្រាស់សេវា រួមបញ្ចូលទាំងការពិនិត្យលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានដើម្បីគាំទ្រការអនុវត្ត ។

ទី៥- ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តយន្តការអធិការកិច្ច និង សវនកម្មក្នុងវិស័យសាធារណៈ ។

ទី៦- ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពរៀបចំ និង អនុវត្តក្រមសីលធម៌ការងារ ព្រមទាំងគោលការណ៍វិសមតភាពមុខងារ និង ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ នៅក្នុងការបំពេញការងាររបស់មន្ត្រីសាធារណៈ ។

ទី៣. ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពអនុវត្តការងារ

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តដំឡើងបៀវត្សជារៀងរាល់ឆ្នាំជូនមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និង កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ ព្រមទាំងបង្កើនប្រាក់សោធនជូននិវត្តជននិងអតីតយុទ្ធជន ដោយរៀបចំបើកផ្តល់តាមប្រព័ន្ធធនាគារ ក្នុងរយៈពេល ២ សប្តាហ៍ម្តង ។

ទី២- ការធ្វើប្រតិភូកម្មអំណាច ការផ្ទេរមុខងារ ការផ្ទេរធនធាន និង ចែករំលែកបច្ចេកទេស, តាមរយៈយន្តការវិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ, ដល់អង្គភាពរដ្ឋបាលគ្រប់កម្រិត ក្រោមឱវាទក្រសួង- ស្ថាប័ន គ្រឹះស្ថានសាធារណៈ និង រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីទទួលបានស្វ័យភាពសមស្រប, ទាំងក្នុងការសម្រេចចិត្ត ការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែង

ធនធានមនុស្ស និង ហិរញ្ញវត្ថុ; ទន្ទឹមនឹងការកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវគណនេយ្យភាព និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គភាពសាធារណៈ និង មន្ត្រីសាធារណៈ ។

ទី៣- ការជំរុញនវានុវត្ត និង រដ្ឋបាលឯកភាព ក្នុងកម្រិតស្រុក ខណ្ឌ ខេត្ត រាជធានី ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាព, ទាំងក្នុងការបំពេញមុខងារ និង ទាំងក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធាន ។

ទី៤- ការដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងផ្អែកលើសមិទ្ធកម្ម ដោយប្រើប្រាស់សូចនាករសមិទ្ធកម្មគន្លឹះ (Key Performance Indicators) ជាពិសេសសម្រាប់មន្ត្រីក្នុងកម្រិតដឹកនាំ និង គ្រប់គ្រងស្ថាប័នសាធារណៈ ។

ទី៥- ការដាក់ឱ្យអនុវត្តយន្តការតាមដាន និង វាយតម្លៃ (M&E) ដើម្បីជំរុញការអនុវត្ត, កែលម្អវិធានការតម្រង់ទិសយុទ្ធសាស្ត្រ និង ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរក្រសួង, សម្រាប់ការកសាង រៀបចំ និង អនុវត្តគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ទី៦- ការពង្រឹងយន្តការចែករំលែក និង ការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន ក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ នៅគ្រប់កម្រិត នៅទូទាំងប្រទេស ដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រង និង ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកប្រើប្រាស់សេវាសាធារណៈ នៅក្នុងការវិវត្តដ៏ឆាប់រហ័សនៃបរិការណ៍ជាតិ និង អន្តរជាតិ ។

ទី៧- ការលើកកម្ពស់សេវាយុត្តិធម៌ ដោយបង្កើនប្រសិទ្ធភាពការងាររបស់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់, ពង្រឹងជំនឿទុកចិត្តពីសាធារណជនលើវិស័យយុត្តិធម៌, និង ប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើបំពានដោយអយុត្តិធម៌នៅក្នុងសង្គម, តាមរយៈ ១). ការ-ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ, ២). ការពង្រឹងភាពស្អាតស្អំ និង ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់មន្ត្រីក្នុងការអនុវត្តច្បាប់, ៣). ការពង្រឹងយន្តការវិន័យការងារ និង ការធ្វើទំនើបកម្មរដ្ឋបាលយុត្តិធម៌, ៤). ការលើកកម្ពស់ការផ្តល់សេវាច្បាប់, និង ៥). ការពង្រឹង និង កែលម្អយន្តការដោះស្រាយវិវាទ ដែលអាចឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់សង្គម ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។

ទី៨- ការបន្តកែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ តាមរយៈ ១). ការពង្រឹងការដឹកនាំ ការគ្រប់គ្រង និង ខ្សែរយៈ-ចាត់តាំង ២). ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស និង បង្កើនសមត្ថភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដោយបង្កើនគុណភាពហ្វឹកហ្វឺនបំពាក់បច្ចេកវិទ្យាសមស្រប និង កសាងជួរកងកម្លាំងបន្តវេន ៣). ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពក្នុងការរក្សាសន្តិសុខ ការបន្តជំរុញកងទ័ព និង គ្រួសារកងទ័ពឱ្យរស់នៅតាមបណ្តោយព្រំដែន ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងភេរវកម្ម ដើម្បីធានាបាននូវព្រំដែនសន្តិភាព និង ការអភិវឌ្ឍ, សុវត្ថិភាពជាតិ និង គ្មានការគំរាមពីអំពើភេរវកម្ម ៤). ការពង្រឹងពង្រីកទំនាក់ទំនងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ជាពិសេសក្នុងការចូលរួមបំពេញបេសកកម្មរក្សាសន្តិភាព នៅក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការសហ-ប្រជាជាតិ និង ៥). បង្កើតបរិយាកាសគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការការពារបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិ ការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងពេលមានគ្រោះធម្មជាតិ ការបំពេញប្រតិបត្តិការមនុស្សធម៌ និង ជួយបង្កបង្កើនផលកសិកម្ម ។

ទី៤. ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ចវិស័យឯកជន

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការសិក្សា និង រៀបចំក្របខណ្ឌគោលនយោបាយលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចក្នុងវិស័យឯកជន (Corporate Governance) ដែលជាគោលការណ៍រួម ដើម្បីធានាការគ្រប់គ្រង និង ការអនុវត្តល្អក្នុងវិស័យឯកជន ។

ទី២- ការសិក្សា និង រៀបចំក្របខណ្ឌគោលនយោបាយលើកកម្ពស់ការទទួលខុសត្រូវផ្នែកសង្គម និង បរិស្ថាន (Corporate Social and Environmental Responsibility) ដើម្បីជំរុញការចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាសង្គម និង លើកកម្ពស់ការថែរក្សាបរិស្ថាន តម្លៃសីលធម៌សង្គម និង វប្បធម៌ជាតិ ព្រមទាំងពង្រឹងការការពារសិទ្ធិ និង សុវត្ថិភាពអតិថិជន តាមរយៈការជំរុញរៀបចំ និង អនុម័តច្បាប់ស្តីពីការការពារអតិថិជន (Consumer Protection Law) ។

ទី៣- ការបន្តអនុវត្តយន្តការសន្ទនាក្នុងភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង វិស័យឯកជន ក្នុងកម្រិតគោលនយោបាយ និង បច្ចេកទេស, ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ដើម្បីជំរុញការពិភាក្សាផ្នែកគោលនយោបាយ និង ស្វែងរកដំណោះ-ស្រាយបញ្ហាប្រឈម ដោយលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់តួនាទីនៃសភាពាណិជ្ជកម្ម ។

ទី៤- ការជំរុញ និង ការលើកទឹកចិត្តឱ្យវិស័យឯកជនវិនិយោគឡើងវិញ (Reinvest) លើការចូលរួមអភិវឌ្ឍមូលធនមនុស្ស និង នវានុវត្តន៍ ។

២.២.២. បរិស្ថានគ្រប់ដណ្តប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រឲនាំមូល

បរិស្ថានគ្របដណ្តប់ល្អប្រសើរ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់អនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវអាទិភាពគោលនយោ-បាយតាមផ្នែកនៃ «**ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រ**» ទាំង ៤ ដើម្បីធានាសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅនៃការអភិវឌ្ឍ ។ ជារួម, កម្ពុជាត្រូវបន្តពង្រឹងសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ សន្តិសុខ សុវត្ថិភាព និង ពង្រឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ដើម្បីបង្កលទ្ធភាព និង ផ្តល់កាលានុវត្តក្នុងការបន្តដំណើរអភិវឌ្ឍទៅមុខ ។ ដោយសារកម្ពុជាប្រកាន់អភិក្រមដែលកំណត់តួនាទីនៃវិស័យឯកជនជាចលករនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ដូច្នេះ ការធានាបរិយាកាសអំណោយផលសម្រាប់ធុរកិច្ច ការវិនិយោគ និង ការអភិវឌ្ឍ មានសារៈសំខាន់ជាខ្លាំង សម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគ ទាំងនៅក្នុង និង ពីក្រៅប្រទេស ក៏ដូចជាសម្រាប់ភាពលូតលាស់របស់វិស័យឯកជន ។ ក្នុងក្របខណ្ឌនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដើម្បីអភិវឌ្ឍ, កម្ពុជាត្រូវពង្រឹងភាពជាម្ចាស់ភាពជាដៃគូ និង យន្តការនៃសហប្រតិបត្តិការ ដើម្បីប្រមូលផ្តុំធនធានហិរញ្ញវត្ថុ បច្ចេកទេស និង ចំណេះដឹង មកបម្រើឱ្យការអភិវឌ្ឍ ។ ក្នុងរយៈពេលកន្លងមក, កម្ពុជាទទួលបានជោគជ័យល្អប្រសើរ នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍតាមរយៈការបើកចំហសេដ្ឋកិច្ច ។ អភិក្រមនេះ នៅបន្តដើរតួនាទីជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងដំណើរឈានឡើងទៅមុខទៀតរបស់កម្ពុជា ដែលការណ៍នេះទាមទារឱ្យយើងបន្តខិតខំពង្រឹងសមត្ថភាពធ្វើសមាហរណកម្មខ្លួន ចូលក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភពលោក ។

ទី១. សន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ

ការបន្តការពារសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ និង ពង្រឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ គឺជាកិច្ចការដ៏មានសារៈ-សំខាន់ ។ កិច្ចការការពារ និង ថែរក្សាសន្តិភាព ទាមទារនូវការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការចាត់វិធានការហ្មឺងម៉ាត់ សំដៅទប់ស្កាត់ការប៉ុនប៉ងផ្តួលរំលំរដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់ ក្នុងគ្រប់រូបភាព ជាពិសេសតាមរយៈបដិវត្តន៍ពណ៌ ។ ការពង្រឹងស្ថិរភាពនយោបាយ ត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈការបន្តប្រក្រតីភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈ, ការពង្រឹងការបំពេញមុខងារនៃស្ថាប័ននយោបាយ, និង ការបន្តអនុវត្តយន្តការប្រជាធិបតេយ្យក្នុងការជ្រើសរើសអ្នកនយោបាយសម្រាប់ដឹកនាំប្រទេស តាមរយៈការបោះឆ្នោតជាទៀងទាត់ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ត្រូវបានបន្តលើកកម្ពស់តាមរយៈការអនុវត្តច្បាប់ដោយហ្មឺងម៉ាត់ និង ហ្មត់ចត់, ការធានាសុវត្ថិភាពជូនប្រជាជនគ្រប់រូប និង ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការជួញដូរ និង ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចជោគជ័យក្នុងការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី តាមរយៈការសម្រាលស្ថានភាពតានតឹងនៅតំបន់មួយចំនួននៃព្រំដែន និង ការដោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនជាមួយប្រទេសជិតខាងដោយសន្តិវិធី; ការទប់ស្កាត់ដោយជោគជ័យនូវចលនាបដិវត្តន៍ពណ៌; ការពង្រឹងស្ថិរភាពនយោបាយ, នីតិរដ្ឋ និង លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស; ការលើកកម្ពស់ការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស; ការសម្រេចបាននូវការបោះឆ្នោតដោយជោគជ័យ, ទាំងសកល និង អសកល, និង ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ជាបន្តបន្ទាប់ ប្រកបដោយភាពសេរី ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌; និង ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ ក៏ដូចជាសន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ តាមរយៈការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព នូវគោលនយោបាយ **«ភូមិ- ឃុំមានសុវត្ថិភាព»** ព្រមទាំងការទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាបដោយជោគជ័យ នូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ រួមបញ្ចូលទាំងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងភេរវកម្ម និង ហិរញ្ញប្បទានភេរវកម្ម, ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងសកម្មភាពខុសច្បាប់ពាក់ព័ន្ធគ្រឿងញៀន ការជួញដូរមនុស្ស និង ឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែនគ្រប់ប្រភេទ ។

ទន្ទឹមនឹងសមិទ្ធផល និង ជោគជ័យខាងលើ, កម្ពុជានៅបន្តជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា ការបន្តប៉ុនប៉ងរបស់បរទេសក្នុងការជ្រៀតជ្រែកចូលកិច្ចការផ្ទៃក្នុងកម្ពុជា និង ការចិញ្ចឹមចិត្តផ្តួលរំលំរាជរដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់ តាមរយៈបដិវត្តន៍ពណ៌, ការបន្តពង្រឹងបរិយាកាសនីតិរដ្ឋ និង ប្រក្រតីភាពក្នុងការបំពេញមុខងារនៃស្ថាប័នសាធារណៈ, ការបន្តកសាងព្រំដែនសន្តិភាព និង សហប្រតិបត្តិការ, ការបន្តទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ, ការជួញដូរ និង ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន, ការជួញដូរមនុស្ស និង អាជីវកម្មផ្លូវភេទ, អន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់, គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ និង បទល្មើសតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា នឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការពារអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី មិនឱ្យបរទេសណាលូកដៃជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងកម្ពុជាជាដាច់ខាត, ព្រមទាំងការទប់ស្កាត់ និង ប្រឆាំងដាច់ខាត រាល់សកម្មភាពផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបដិវត្តន៍ពណ៌ ឬ ការញុះញង់ណាមួយ ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពខុសច្បាប់ បង្កអស្ថិរភាពនយោបាយ ឬ ចលាចលក្នុងសង្គម ។

ទី២- ការបន្តពង្រឹងនីតិរដ្ឋ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ វប្បធម៌សន្តិភាព សីលធម៌សង្គម ការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស, និង ការបន្តពង្រឹងបរិយាកាស និង ប្រក្រតីភាពក្នុងការបំពេញមុខងារនៃស្ថាប័នសាធារណៈ ។

ទី៣- ការបន្តដោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនគោក និង ទឹកជាមួយប្រទេសជិតខាង ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានច្បាប់អន្តរជាតិ រួមជាមួយនឹងការបន្តរៀបចំ និង ជំរុញអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍតំបន់ព្រំដែន ជាព្រំដែនសន្តិភាព មិត្តភាព និង សហប្រតិបត្តិការ ទន្ទឹមនឹងការបន្តប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍មិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ទឹកដីកម្ពុជា ដើម្បីប្រឆាំងនឹងប្រទេសជិតខាង ។

ទី៤- ការទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ រួមទាំងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងភេរវកម្ម និង ហិរញ្ញ-

ទី៤- ការទប់ស្កាត់ និង បង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ រួមទាំងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងភេរវកម្ម និង ហិរញ្ញ-
ប្បទានភេរវកម្ម, ការប្រឆាំងការសម្អាតប្រាក់, ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងសកម្មភាពខុសច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការជួញដូរ និង ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន, ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងសកម្មភាពខុសច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើជួញដូរមនុស្ស និង អាជីវកម្មផ្លូវភេទ, ក៏ដូចជា

ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែនគ្រប់ប្រភេទផ្សេងទៀត ព្រមជាមួយនឹងការបន្តជំរុញអនុវត្ត **«គោលនយោបាយភូមិ- ឃុំមានសុវត្ថិភាព»** ។

ទី៥- ការបន្តពង្រឹងសុវត្ថិភាពចរាចរណ៍ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ រួមទាំងការលុបបំបាត់បុស្តិ៍ត្រួតពិនិត្យមិនស្របច្បាប់ និង លុបបំបាត់រថយន្តដឹកជញ្ជូនធំៗ ដែលកែច្នៃខុសបច្ចេកទេសនៃបទដ្ឋានក្នុងការដឹកជញ្ជូនដែលនាំឱ្យមានការខូចខាតដល់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវថ្នល់ និង ការបង្កគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ញឹកញាប់ ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់សញ្ជាតិ និង ច្បាប់អន្តោប្រវេសន៍ តាមរយៈការទប់ស្កាត់លំហូរជនអន្តោ-ប្រវេសន៍ នៅតាមព្រំដែនគោក អាកាសយានដ្ឋាន និង ព្រំដែនទឹក ជាមួយនឹងការស្រាវជ្រាវរកជនអន្តោប្រវេសន៍ខុសច្បាប់ ដែលកំពុងរស់នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើម្បីបញ្ជូនចេញទៅប្រទេសដើមវិញ ។

ទី៧- ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និង កសាងសមត្ថភាព ដើម្បីទប់ស្កាត់បទល្មើសតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ។

ទី២. បរិយាកាសអំណោយផល សម្រាប់ធុរកិច្ច ការវិនិយោគ និង ការអភិវឌ្ឍ

បរិយាកាសអំណោយផលសម្រាប់ធុរកិច្ច ការវិនិយោគ និង ការអភិវឌ្ឍ រួមមាន ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, ភាព-ងាយស្រួលក្នុងការបង្កើតធុរកិច្ច និង បរិយាកាសប្រកួតប្រជែងប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ។ ក្នុងការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ទាំង ៣ ដំណាក់កាល, កម្ពុជាសម្រេចបានការធានានូវបរិយាកាសកំណើនខ្ពស់ និង ស្ថិរភាពល្អប្រសើរផ្នែកម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងបានកែលម្អបរិកាសធុរកិច្ច និង រៀបចំបាននូវមូលដ្ឋានចាំបាច់ក្នុងការធានាការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាព ។ ក្នុងដំណាក់កាលទី ៤ នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តកែលម្អបរិយាកាសនេះថែមទៀត ដោយផ្តោតលើការធានាការគ្រប់គ្រងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដោយប្រុងប្រយ័ត្ន, ការកាត់បន្ថយចំណាយ និង ពេលវេលា ក្នុងការបង្កើតធុរកិច្ចទៅតាមប្រភេទ និង ទីតាំង និង ការពង្រឹងបរិយាកាសសម្រួលដល់ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។

ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅ, រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបានជោគជ័យក្នុងការរក្សាស្ថានភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដោយសម្រេចបានកំណើនមធ្យមក្នុងរង្វង់ប្រមាណ ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលតាមរយៈនេះ កម្ពុជាបានក្លាយខ្លួនជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបកាលពីឆ្នាំ ២០១៦ ។ អត្រាអតិផរណាត្រូវបានរក្សាឱ្យស្ថិតក្នុងកម្រិតទាប និង អាចគ្រប់គ្រងបាន ខណៈដែលអត្រាប្តូរប្រាក់បន្តមានស្ថិរភាពក្នុងរង្វង់ ៤០៥០ រៀល ក្នុងមួយដុល្លារអាមេរិក ។ ទន្ទឹមនេះ, ទុនវិនិយោគដែលត្រូវបានអនុម័តចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៣ មកដល់ ២០១៧ មានទំហំសរុប ២៣,៣ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក ដែលបញ្ជាក់ពីទំនុកចិត្តខ្ពស់របស់វិនិយោគិន មកលើបរិយាកាសវិនិយោគរបស់កម្ពុជា ។ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម, បញ្ហាប្រឈម ដូចជា ការកើនថ្លៃប្រេង, សង្គ្រាមពាណិជ្ជកម្ម, ការបង្កើនអត្រាការប្រាក់ និង កំណើនយឺតនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសអភិវឌ្ឍ ជាដើម អាចនឹងបង្កការប៉ះ-ពាល់ដល់ការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ។ ជារួម, ប្រតិបត្តិការធុរកិច្ចដែលត្រូវការពេលវេលាយូរ នីតិវិធីស្មុគស្មាញ ថ្លៃដែលមិនច្បាស់លាស់ និង មិនអាចប៉ាន់ប្រមាណបាន នៅបន្តជាបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់បរិស្ថានធុរកិច្ចនៅកម្ពុជានៅឡើយ ។ លើសពីនេះ, កម្ពុជានៅមានលទ្ធភាពច្រើនថែមទៀត ក្នុងការសម្រួលដល់ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម, ទាំងក្នុងស្រុក និង ជាអន្តរជាតិ ។

សម្រាប់នីតិកាលទី ៦ នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដោយប្រកាន់យកនូវបន្សំនៃគោលនយោ-បាយហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និង ការកែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ ដែលមានលក្ខណៈបុរេសកម្ម, តែ

ប្រយ័ត្នប្រយែង, ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវស្ថិរភាពកំណើន អតិផរណាទាប ស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ និង ជំរុញការវិនិយោគ ។

ទី២- ការរៀបចំនូវយន្តការគ្រប់គ្រងវិបត្តិ និង ហានិភ័យផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដែលអាចកើនឡើងក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងវិស័យធនាគារ និង វិស័យមិនមែនធនាគារ, ទាំងវិស័យអចលនទ្រព្យ និង ក្នុងវិស័យដទៃផ្សេងទៀត ។

ទី៣- ការជំរុញបញ្ចប់ការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគ និង ការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់នេះ រួមទាំងច្បាប់ស្តីពីតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសផង ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

ទី៤- ការជំរុញរៀបចំការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធពន្ធដារ គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង ស៊ីជម្រៅ រួមទាំងការរៀបចំច្បាប់ស្តីពីសារពើពន្ធថ្មីផង ដោយឈរលើគោលការណ៍បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រមូលចំណូលថវិកាជាតិ, ធានាបាននូវបរិយាកាសប្រកួតប្រជែងដោយតម្លាភាព គណនេយ្យភាព ស្មើភាព និង យុត្តិធម៌, លើកទឹកចិត្តដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ធុរកិច្ច និង ការវិនិយោគ, ព្រមទាំងធានាបាននូវសមធម៌សង្គម ។

ទី៥- ការរៀបចំ និង ជំរុញអនុវត្តនូវយន្តការសម្រួលដល់ការបង្កើតធុរកិច្ចថ្មី ដោយកាត់បន្ថយពេលវេលានៃការចុះបញ្ជី ការស្នើសុំអាជ្ញាប័ណ្ណ និង នីតិវិធីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងរៀបចំកែលម្អនូវសេវាសាធារណៈដែលបម្រើឱ្យធុរជន ឬ ដំណើរការធុរកិច្ច ។

ទី៦- ការបន្តជំរុញកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដោយបញ្ចប់នូវការរៀបចំប្រព័ន្ធបញ្ជរជាតិតែមួយ (National Single Window), ការកែលម្អយន្តការត្រួតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែន ឱ្យស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតអប្បបរមា, និង ការបន្តកាត់បន្ថយនីតិវិធីដែលមិនចាំបាច់ និង ជាឧបសគ្គដល់ពាណិជ្ជកម្ម ។

ទី៣. ការពង្រឹងភាពជាម្ចាស់ ភាពជាដៃគូ ក្នុងការអភិវឌ្ឍ និង សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

ថ្វីត្បិតតែសមត្ថភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់កម្ពុជាផ្ទាល់សម្រាប់ជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រទេស មានការកើនឡើងជាច្រើនក្តី, ក៏ជំនួយផ្នែកបច្ចេកទេស និង ហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៅតែមានសារៈសំខាន់ ជាពិសេសចំពោះគម្រោងវិនិយោគធំៗ និង មានភាពស្មុគស្មាញ ។ ក្នុងន័យនេះ, កម្ពុជាត្រូវពង្រឹងភាពជាម្ចាស់ក្នុងភាពជាដៃគូសន្ទនាផ្នែកគោលនយោបាយ, ទាំងជាមួយនឹងដៃគូអភិវឌ្ឍផ្លូវការ, វិស័យឯកជន, និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល, ក្នុងបេសកកម្មជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមទៅមុខ ប្រកបដោយចីរភាព និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា កន្លងមកនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានឱ្យអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍ និង ភាពជាដៃគូឆ្នាំ ២០១៤-២០១៨»** ដោយបានកំណត់គោលការណ៍ និង ឧបករណ៍មួយចំនួនសម្រាប់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការពង្រីកភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ព្រមទាំងបានបង្កើន និង ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយស្ថាប័នអន្តរជាតិនានា និង ជាមួយបណ្តាប្រទេសជាមិត្ត ចំនួន ១៥៨ ប្រទេស ដែលក្នុងនោះ កម្ពុជាមានស្ថានឯកអគ្គរាជទូត និង មានស្ថានបេសកកម្មអចិន្ត្រៃយ៍ប្រចាំនៅបរទេស សរុបចំនួន ៣៨ ។ ក្នុងកម្រិតអាស៊ាន និង រវាងដៃគូសន្ទនារបស់អាស៊ាន, កម្ពុជាបានធ្វើការងារយ៉ាងសកម្មជាមួយនឹងប្រទេសសមាជិកអាស៊ានទាំងអស់ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅរបស់អាស៊ានជាសហគមន៍មួយ ដែលផ្អែកលើវិធានច្បាប់ ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើប្រជាជន និង យកប្រជាជនជាស្នូល ។ គិតចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៨ មក, កម្ពុជាគៀរគរធនធានហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ បានជាមធ្យម ប្រមាណជាង ១

ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ លើសពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចដាក់ឱ្យអនុម័ត **«ច្បាប់ស្តីពីសមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល»** ដើម្បីបង្កើតបរិយាកាសភាពជាដៃគូប្រកបដោយសុខដុមនីយកម្ម ។

បញ្ហាប្រឈមនៅក្នុងរយៈពេលមធ្យម រួមមាន ការធ្លាក់ចុះនៃហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងដែលត្រូវជំនួសដោយកម្ចីសម្បទាន, ការពង្រឹងសមត្ថភាពក្នុងការគ្រប់គ្រង និង ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ, ការបន្តពង្រីក និង ពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់សកម្មភាពកម្ពុជានៅក្នុងអង្គការសហប្រជាជាតិ អាស៊ាន និង អង្គការអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ដើម្បីបង្កើតកាលានុវត្តភាពផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និង លើកស្ទួយកិត្យានុភាពជាតិ ។

ក្នុងនីតិកាល ទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តពង្រឹងភាពជាដៃគូប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ជាមួយបណ្តាតួអង្គអភិវឌ្ឍ ដើម្បីកៀរគរធនធានហិរញ្ញប្បទានពីគ្រប់ប្រភពទាំងអស់ យកមកបម្រើឱ្យកិច្ចប្រឹងប្រែងសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ឆ្នាំ ២០៣០ ដោយឈរលើគោលការណ៍ភាពជាម្ចាស់ និង ភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ទី២- ការរៀបចំ និង អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍ និង ភាពជាដៃគូ ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣ ដើម្បីពង្រឹងភាពជាម្ចាស់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល, លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព ស័ក្តិសិទ្ធភាព និង ចីរភាពនៃការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, អភិវឌ្ឍយន្តការគណនេយ្យភាពសង្គម, ព្រមទាំងពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស ក្នុងបរិការណ៍ដែលកម្ពុជាសម្រេចបាននូវគោលដៅប្រកបដោយមហិច្ឆតា ជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ហើយកំពុងតែរៀបចំខ្លួនឈានទៅចាកចេញពីក្រុមប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍតិចតួច ។

ទី៣- ការបន្តចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងកិច្ចការតំបន់ និង ពិភពលោក ដើម្បីបង្កើនកាលានុវត្តភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេស ពិសេសទាក់ទាញនូវទំនុកចិត្តមកលើសុខសន្តិភាព សុវត្ថិភាព និង បរិស្ថានវិនិយោគរបស់កម្ពុជា ក៏ដូចជាដើម្បីគោលដៅនៃការលើកកម្ពស់កិត្យានុភាពរបស់កម្ពុជាផងដែរ ។

ទី៤- ការបន្តអនុវត្តនូវការប្តេជ្ញានានា ដែលកម្ពុជាបានឯកភាពនៅក្នុងវេទិកាអន្តរជាតិស្តីពីស័ក្តិសិទ្ធភាពក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍ ព្រមជាមួយនឹងការបន្តពង្រឹងការអនុវត្តយន្តការពិគ្រោះយោបល់ដែលមានស្រាប់ សម្រាប់ពិភាក្សាលើប្រធានបទនានា ពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ។

ទី៥- ការបន្តពង្រឹងភាពជាដៃគូជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីសមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាពនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ និង ការបង្កើតបន្ថែមនូវយន្តការថ្មីៗ ដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគថែមទៀត, ទាំងពីវិស័យឯកជន និង ពីស្ថាប័នអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការ, ក៏ដូចជាដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យពាណិជ្ជកម្ម, ជំរុញការធ្វើពិពិធភាវូបនីយកម្មឧស្សាហកម្ម និង កសិកម្ម ដែលផ្តល់តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ។

ទី៤. ការពង្រឹងសមត្ថភាពកម្ពុជា ដើម្បីបន្តជំរុញសមាហរណកម្មខ្លួនចូលក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភពលោក

ការធ្វើសមាហរណកម្មខ្លួន ចូលក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភពលោក គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដ៏សំខាន់សម្រាប់ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភាកន្លងមកនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចលទ្ធផលធំៗជា ច្រើន ដូចជា ការចូលរួមជាសមាជិកនៃ **«សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន»** ដែលជាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីមានប្រជាជនសរុប ៦២២

លាននាក់ និង ជាភាគីហត្ថលេខីមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងអាស៊ាន និង ប្រទេស ឬ តំបន់ដៃគូ; ការ-បង្កើនការតភ្ជាប់ខាងផ្នែកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអរូបវន្ត ជាមួយនឹងប្រទេសក្នុងតំបន់; និង ការ-កែលម្អជាលំដាប់នូវក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង ស្ថាប័ន; ព្រមទាំងការធ្វើពិពិធកម្មទីផ្សារ ជាដើម ។ កម្ពុជាបានចូលរួមក្នុងគំនិតផ្តួចផ្តើម«**ខ្សែក្រវាត់មួយ- ផ្លូវមួយ**» ដែលមានសក្តានុពលខ្ពស់ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យឧស្សាហកម្ម, សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម,វិស័យទេសចរណ៍,វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ និងវិស័យសេវាផ្សេងទៀត ។ ទន្ទឹមនេះ,ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌទ្វេភាគី និង ក្របខណ្ឌអាស៊ាន, កម្ពុជាបានពង្រឹងទំនាក់ទំនងធុរកិច្ចយ៉ាងសកម្ម តាមរយៈការចូលរួមក្នុងវេទិកាធុរកិច្ច ការតាំងពិព័រណ៍ និង ការចាប់ដៃគូអាជីវកម្មនានា ។ កិច្ចប្រឹងប្រែងទាំងអស់នេះ បានផ្តល់ផលជាកំណើននៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ ដែលបានបង្កើតការងារសម្រាប់ប្រជាជនរាប់ម៉ឺននាក់ ។

ការវិវត្តនៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយថ្មីៗនេះ បានធ្វើឱ្យតួនាទីអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកមានភាពមិនច្បាស់លាស់ និង ទន់ខ្សោយ ហើយបង្កើតនូវការមិនសូវយកចិត្តទុកដាក់លើជំហរមជ្ឈភាពរបស់អាស៊ាន ក្នុងការបង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជ-កម្មសេរីជាមួយទីផ្សារសំខាន់ៗនៅក្រៅតំបន់ ។ លើសពីនេះ, ការចាកចេញរបស់កម្ពុជាពីឋានៈនៃប្រទេសដែលមានកម្រិតអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ក្នុងពេលខាងមុខ ក៏នឹងបណ្តាលឱ្យបាត់បង់នូវភាពអនុគ្រោះ ព្រមទាំងអត្ថប្រយោជន៍នានា នៅក្នុងការ-អនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀង និង កាតព្វកិច្ចផ្សេងៗ ដែលកម្ពុជាកំពុងតែមានក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នផងដែរ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ក្របខណ្ឌពាណិជ្ជកម្មនៅក្រោមអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក និង អាស៊ាន នៅតែមានសារៈសំខាន់សម្រាប់កម្ពុជា ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ, តទៅមុខ, កម្ពុជាមិនត្រឹមតែត្រូវបន្តខិតខំរក្សាឱ្យបាននូវទីផ្សារនាំចេញដែលខ្លួនមានក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នប៉ុណ្ណោះទេ, ប៉ុន្តែ ថែមទាំងត្រូវប្រឹងប្រែងបើកច្រកចូលទីផ្សារសម្រាប់ការនាំចេញឱ្យកាន់តែធំទូលាយថែមទៀត ដោយផ្អែកលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីដែលមានលក្ខណៈអចិន្ត្រៃយ៍ (ជាជាងពឹងផ្អែកលើការអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មក្នុងលក្ខណៈទ្វេភាគីដែលអាចនឹងងាយបាត់បង់ទៅវិញ) ដើម្បីបង្កើនទំហំនៃវិមាត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលជាចលករដ៏ចម្បងមួយ សម្រាប់ជំរុញលើកកម្ពស់កំណើនប្រកបដោយចីរភាព ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តខិតខំបំពេញនូវកាតព្វកិច្ចសេសសល់នានា ក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន និង ក្របខណ្ឌទ្វេភាគី ជាពិសេសការតភ្ជាប់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង ផ្នែកទន់, ព្រមទាំងការកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ក៏ដូចជាការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង មនុស្ស ដើម្បីទាញចំណេញឱ្យបានអតិបរមាពីសមាហរណកម្ម និង ពីការលើកកម្ពស់លំហូរពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ នៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក ។

ទី២- ការជំរុញបង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីទ្វេភាគីជាមួយដៃគូពាណិជ្ជកម្មសំខាន់ៗ និង បង្កើតតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីពហុភាគីជាមួយនឹងតំបន់សំខាន់ៗ ដូចជា អឺរ៉ាស៊ី សហគមន៍អឺរ៉ុប ព្រមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងភាពដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុង-ជ្រោយ (RCEP) និង កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីផ្សេងទៀត ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹងការតភ្ជាប់ផ្នែកធុរកិច្ចដោយរៀបចំឱ្យមានវេទិកា ដំណើរទស្សនកិច្ច ឬ ការតាំងបង្ហាញផលិត-ផល សំដៅលើកកម្ពស់ការចាប់ដៃគូពាណិជ្ជកម្ម និង ការស្វែងយល់អំពីតម្រូវការទីផ្សារ ព្រមជាមួយនឹងការបន្តជំរុញពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញ ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញការចូលរួមដោយសកម្មរបស់កម្ពុជា នៅក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង គំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងផ្នែកសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច នៅកម្រិតអន្តរជាតិ តំបន់ និង ទ្វេភាគី ។

ទី៥- ការជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង ការសម្របសម្រួលរវាងក្រសួង- ស្ថាប័នរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង គ្រប់តួអង្គអភិវឌ្ឍផ្សេងទៀត ក្នុងគោលដៅពង្រឹងសមត្ថភាព និង ប្រព័ន្ធជាតិ ដើម្បីកែលម្អនូវការផ្តល់សេវា និង ពង្រឹងភាព-ប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ។

ទី៦- ការបន្តកសាងសមត្ថភាពសម្រាប់ការតាមដាននិន្នាការពាណិជ្ជកម្មនៅគ្រប់វិស័យ ។

២.៣. ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន

ចតុកោណទី ១. ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ត្រូវបានចាត់ទុកជាអាទិភាពនៃការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** នៅគ្រប់ដំណាក់-កាល, ពិសេសបានក្លាយជាអាទិភាពទី ១ នៅក្នុងដំណាក់កាលទី ៣ និង ទី ៤ នេះ, សំដៅលើកកម្ពស់ចំណេះដឹង ជំនាញ វិជ្ជាជីវៈ សមត្ថភាព សហគ្រិនភាព ការច្នៃប្រឌិត នវានុវត្តន៍ គុណធម៌ សីលធម៌ មនសិការស្នេហាជាតិ និង ស្មារតីទទួល-ខុសត្រូវ, សុខភាពល្អ និង កាយសម្បទារឹងមាំ, តួនាទីស្ត្រី និង កិច្ចគាំពារសង្គម ។ ក្នុងន័យនេះ, ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សក្នុងនីតិកាលទី ៦ នឹងបន្តផ្តោតលើ : ១). ការពង្រឹងគុណភាពវិស័យអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា; ២). ការ-បណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស; ៣). ការលើកកម្ពស់សេវាសុខភាពសាធារណៈ និង អាហារូបត្ថម្ភ; និង ៤). ការ-ពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រ និង ការគាំពារសង្គម ។

មុំទី១. ការពង្រឹងគុណភាពវិស័យអប់រំ វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺអភិវឌ្ឍ **«ប្រព័ន្ធអប់រំប្រកបដោយគុណភាព សមធម៌ និង បរិយាប័ន្ន»** ដោយផ្តោតសំខាន់លើវិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា, ការតម្រង់ទិសសម្រាប់ទីផ្សារការងារ និង ការយកចិត្តទុកដាក់លើការអប់រំកាយ សម្រាប់ទ្រទ្រង់ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។ ជាលទ្ធផល, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលសំខាន់ៗ ជាអាទិ៍ អត្រាចូលរៀនខ្ពស់នៅកម្រិតបឋមសិក្សា, ការលើកកម្ពស់គុណភាព និង តម្លៃនៃការអប់រំ, ការធ្វើទំនើបកម្មប្រព័ន្ធអប់រំដូចជា ការបញ្ចូលមុខវិជ្ជា STEM[3] ក្នុងកម្មវិធីសិក្សា និង សៀវភៅសិក្សាគោល, ការរៀបចំបរិស្ថានសិក្សា និង ការរៀបចំឱ្យមានសាលាជំនាន់ថ្មី, ការពង្រឹងអធិការកិច្ចវិស័យអប់រំ និង ការកែទម្រង់ឧត្តមសិក្សា, ព្រមទាំងការរៀបចំ និង អនុវត្តផែនការគោលសម្រាប់ការអប់រំបច្ចេកទេសនៅវិទ្យាល័យចំណេះទូទៅ និង បច្ចេកទេសពិសេសលើមុខជំនាញអគ្គិសនី អេឡិចត្រូនិច មេកានិច បសុវប្បកម្ម និង កេ្សត្រសាស្ត្រ ។

ទន្ទឹមនឹងសមិទ្ធផលខាងលើ, កម្ពុជាក៏នៅជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ លទ្ធផលនៃការសិក្សានៅគ្រប់កម្រិតនៅមិនទាន់បានល្អតាមការរំពឹងចង់បាន, អត្រាសិស្សបោះបង់ការសិក្សានៅកម្រិតមធ្យមសិក្សានៅតែខ្ពស់, អភិបាលកិច្ចតាមសាលារៀននៅមានកម្រិត, វិសាលភាពគ្របដណ្តប់នៃការអប់រំបច្ចេកទេសនៅមានកម្រិត ហើយការចូលរួមពីវិស័យ-ឯកជនក្នុងវិស័យអប់រំបច្ចេកទេស នៅមិនទាន់ទូលំទូលាយ, ការអប់រំមិនទាន់ឆ្លើយតបពេញលេញទៅនឹងទីផ្សារការងារ និង

[3] *វិទ្យាសាស្ត្រ បច្ចេកវិទ្យា វិស្វកម្ម និង គណិតវិទ្យា (Science, Technology, Engineering, and Mathematics)*

ការរស់នៅ, គុណភាពឧត្តមសិក្សានៅមានគម្លាតខ្ពស់ធៀបទៅនឹងតម្រូវការ និង ស្តង់ដារតំបន់, ព្រមទាំងប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រង និង អភិបាលកិច្ចលើគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សានៅមានកម្រិត ។ លើសពីនេះ, វិស័យកីឡា ក៏ត្រូវការនូវការពង្រឹងថែមទៀត, ទាំងការអប់រំកាយ និង ការត្រៀមខ្លួនឆ្ពោះទៅធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៃការប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេមនៅឆ្នាំ ២០២៣ ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភានេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តដំឡើងបៀវត្ស និង ប្រាក់លើកទឹកចិត្តផ្អែកតាមសមិទ្ធកម្មជូនគ្រូបង្រៀន និង បុគ្គលិកអប់រំ, ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់នាយកសាលា ដោយផ្សារភ្ជាប់សមិទ្ធកម្មទៅនឹងថវិកាសាលារៀន, ការបន្តលើកកម្ពស់គុណវុឌ្ឍិគ្រូបង្រៀន សមត្ថភាពបង្រៀន និង គន្លងអាជីពគ្រូបង្រៀន ដោយបង្កើនការបណ្តុះបណ្តាល និង វិក្រឹតការគ្រូបង្រៀនយ៉ាងតិចកម្រិតបរិញ្ញាបត្រ, ការពង្រាយគ្រូបង្រៀនសមត្ថភាពខ្ពស់ ទៅតំបន់ខ្វះគ្រូបង្រៀន និង បង្កើតយន្តការជួយសិស្សដែលរៀនខ្សោយ ដោយលើកទឹកចិត្តតាមការជាក់ស្តែង, ការស្រាវជ្រាវ និង អភិវឌ្ឍវិធីសាស្ត្របង្រៀន និង រៀនតាមបែបថ្មី, ការបន្តអនុវត្តការកែទម្រង់ការប្រលង និង ការវាយតម្លៃការសិក្សាឱ្យបានជាទៀងទាត់, ការបង្កើនការវិនិយោគលើសម្ភារសិក្សា ឧបករណ៍ពិសោធន៍ និង បរិក្ខារបង្រៀន ពិសេសពង្រីកវិសាលភាពសាលាជំនាន់ថ្មី និង លើកកម្ពស់ការចូលរួមពីសហគមន៍ និង មាតាបិតាសិស្ស ។

ទី២- ការបន្តវិនិយោគលើការកសាងសាលាបឋមសិក្សាបានដល់ភូមិ និង អនុវិទ្យាល័យឱ្យបានគ្រប់ឃុំតាមការ-ចាំបាច់ផ្អែកលើស្ថានភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច, ការបន្តផ្តល់អាហារូបករណ៍ និង មធ្យោបាយទ្រទ្រង់ចាំបាច់ផ្សេងៗទៀត ដល់សិស្សក្រីក្រ សិស្សស្ថិតនៅតំបន់ជួបការលំបាក និង សិស្សមានពិការភាព, ការរៀបចំយុទ្ធនាការផ្សព្វផ្សាយទូទាំងប្រទេសអំពីសារៈប្រយោជន៍នៃការអប់រំកម្រិតមូលដ្ឋាន, ការបង្កើនការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍកុមារតូច និង ការបន្តបង្កើតថ្នាក់មតេយ្យសិក្សាគ្រប់រូបភាព, ព្រមទាំងជំរុញការរៀបចំឱ្យមានប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មានតាមដានព័ត៌មានសិស្ស សំដៅផ្តល់កិច្ចអន្តរាគមន៍ឱ្យទាន់ពេលវេលាតាមគ្រប់មធ្យោបាយ ដើម្បីទប់ស្កាត់នូវការបោះបង់ការសិក្សារបស់សិស្សានុសិស្ស ។

ទី៣- ការពង្រឹងអធិការកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយលើការគ្រប់គ្រងសាលារៀន សំដៅធានាការបង្រៀនឱ្យបានពេញ-លេញទៅតាមកម្មវិធីសិក្សា និង បង្កើនគុណភាពអភិបាលកិច្ចសាលារៀន ដោយរៀបចំឱ្យមានយន្តការចូលរួមជាប្រចាំពីអ្នកពាក់ព័ន្ធ និង បង្កើតប្រអប់ទទួលព័ត៌មាន, រៀបចំប្រព័ន្ធពិនិត្យ និង តាមដានដំណើរការសាលារៀន ព្រមទាំងរៀបចំប្រព័ន្ធឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ទាន់ពេលវេលាពីកម្រិតជាតិ ។ ទន្ទឹមនេះ, ការពិនិត្យឡើងវិញ និង ការ-ពង្រឹងតួនាទីនៃយន្តការត្រួតពិនិត្យគុណភាពអប់រំនៅគ្រឹះស្ថានសិក្សាចំណេះទូទៅ ក៏នឹងត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ។

ទី៤- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និង ការជំរុញការអនុវត្តផែនការគោលសម្រាប់ការអប់រំបច្ចេកទេស នៅមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ សំដៅបង្កើនការតម្រង់ទិសការសិក្សាទៅកាន់អាជីព និង ពង្រីកការអប់រំបច្ចេកទេសឱ្យមានវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ទូទាំងប្រទេស តាមទស្សនាទាន **«ខេត្តមួយមានវិទ្យាល័យចំណេះទូទៅ និង បច្ចេកទេសមួយយ៉ាងតិច សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និង ស្រុកមួយមានវិទ្យាល័យចំណេះទូទៅ និង បច្ចេកទេសមួយយ៉ាងតិច សម្រាប់រយៈពេលវែង»** ព្រម-ទាំងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមពីវិស័យឯកជន ជាពិសេសតាមយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន (PPP) ។

ទី៥- ការបង្កើនភាពឆ្លើយតបឱ្យកាន់តែពេញលេញនៃការអប់រំទៅនឹងទីផ្សារការងារ និង ការរស់នៅ តាមរយៈទស្សនាទាន **«យុវជនម្នាក់មានជំនាញមួយយ៉ាងតិច ប្រចាំជីវិត»** ដោយរៀបចំកម្មវិធីបង្កើនគំនិតសហគ្រិនភាព និង

ភាសាបរទេស, ពង្រឹងការអប់រំផ្នែក STEM ដោយបង្កើតឱ្យមានមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំ និង វិទ្យាសាស្ត្រ, បន្តជំរុញកម្មវិធីបំណិនជីវិត ពិសេសកម្មវិធីយុវជនក្នុងភាពជាអ្នកដឹកនាំ, សីលធម៌ និង សុជីវធម៌ក្នុងការរស់នៅ, ការចូលរួមការងារសង្គម បរិស្ថាន និង ការអភិវឌ្ឍ ព្រមទាំងបន្តបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាកុមារ និង យុវជនឱ្យបានគ្រប់សាលារៀន ។

ទី៦- ការរៀបចំក្របខណ្ឌកម្មវិធីសិក្សាគោលគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ រួមទាំងការបញ្ចូល STEM និង វិទ្យាសាស្ត្រសង្គមគន្លឹះៗ សម្រាប់ឧត្តមសិក្សា ស្របទៅនឹងក្របខណ្ឌគុណវុឌ្ឍិជាតិ ស្តង់ដារតំបន់ និង អន្តរជាតិ; ការពង្រឹងយន្តការទទួលស្គាល់គុណភាពឧត្តមសិក្សា; ការបង្កើនចំនួនសាស្ត្រាចារ្យកម្រិតបណ្ឌិត ប្រកបដោយគុណភាពនៅឧត្តមសិក្សា; ការបង្កើនការវិនិយោគលើឧត្តមសិក្សា និង ការបង្កើតក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិ សំដៅអភិវឌ្ឍមូលនិធិអាហារូបករណ៍ និងឥណទានសម្រាប់និស្សិតនៅឧត្តមសិក្សា; ការជំរុញការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព និង ធនធានសម្រាប់គាំទ្រការរៀន ការបង្រៀន និង ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ; ការបង្កើតមូលនិធិសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង យន្តការលើកទឹកចិត្តការប្រកួតប្រជែងស្នាដៃ; ព្រម-ទាំងការបង្កើតក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិស្តីពីអភិបាលកិច្ច និង ការគ្រប់គ្រងឧត្តមសិក្សា ។

ទី៧- ការត្រៀមប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេម(SEA Games) ឆ្នាំ២០២៣ ដោយបន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកីឡាសំខាន់ៗ, រៀបចំប្រភេទកីឡាអាទិភាព, បណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្វឹក និង បច្ចេកទេសកីឡាកម្រិតខ្ពស់, ពង្រឹងការបណ្តុះបណ្តាល និង ការហ្វឹកហាត់កីឡាករ- កីឡាការិនីថ្នាល និង ជំរុញចលនា **«យុវជនម្នាក់ ចេះកីឡាមួយប្រភេទយ៉ាង តិចប្រចាំជីវិត»** និង រៀបចំវិទ្យាសាស្ត្រសុខាភិបាលកីឡា ដើម្បីគាំទ្រដំណើរការប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេម ។

មុំទី២. ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺសំដៅធានាថា **«យុវជនម្នាក់ៗមានជំនាញច្បាស់លាស់ មួយយ៉ាងតិចប្រចាំជីវិត»** ពិសេស ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ឱ្យឈានឡើងមួយកម្រិតទៀត ។ ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស ធ្វើឡើងក្នុងរូបភាពពីរ គឺធនធានមនុស្សនៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំ និង ធនធានមនុស្សនៅក្រៅប្រព័ន្ធអប់រំ ឬក្នុងទីផ្សារការងារដែលមានការផ្សារភ្ជាប់គ្នា ។ ក្នុងគោលដៅនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលសំខាន់ៗ ជាអាទិ៍ : បានអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ឆ្នាំ ២០១៧- ២០២៥; បានអនុវត្តក្របខណ្ឌគុណវុឌ្ឍិជាតិកម្ពុជា ស្តង់ដារជាតិសមត្ថភាព និង កម្មវិធីសិក្សាផ្អែកលើសមត្ថភាព, ក្របខណ្ឌទទួលស្គាល់ឆ្លងពីការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ទៅគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា; បានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលគំរូសម្រាប់ការ-បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសជាច្រើនកន្លែង និង បានរៀបចំទិវាជាតិអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ។

ទន្ទឹមនឹងសមិទ្ធផលខាងលើ, កម្ពុជាក៏នៅមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេក-ទេសកម្រិតមធ្យម និង កម្រិតខ្ពស់នៅមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់; ការបង្កើនសមត្ថភាពជំនាញនៃកម្លាំងពលកម្មដើម្បីបង្កើនផលិតភាពនៅមិនទាន់ទូលំទូលាយ; ភាពមិនទាន់ឆ្លើយតបបានពេញលេញ, ទាំងផ្នែកមុខជំនាញ, កម្មវិធីសិក្សា, មនសិ-ការ, វិជ្ជាជីវៈ និង គុណភាពនៃការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស, ទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារជាក់ស្តែង; និង ភាពនៅមានកម្រិតនៃការចូលរួមពីវិស័យឯកជន ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ។

នៅក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញការអនុវត្ត **«គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈឆ្នាំ**

២០១៧-២០២៥» សំដៅលើកកម្ពស់ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស ពិសេសកម្រិតមធ្យម និង កម្រិតខ្ពស់ ដល់យុវជន ដោយគ្របដណ្តប់មុខវិជ្ជាពហុជំនាញ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារពលកម្ម, វិស័យឧស្សាហកម្ម និង ការចាប់ផ្តើមធុរកិច្ចថ្មី ។

ទី២- ការបង្កើនកិច្ចសហការរវាងសាលារៀន និង សហគ្រាស ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល សំដៅបង្កើនសមត្ថភាពជំនាញបច្ចេកទេស និង ផលិតភាពរបស់កម្លាំងពលកម្ម ដែលកំពុងបម្រើការងារ និង ការរៀបចំកម្មវិធីគ្រប់គ្រងការផ្លាស់ប្តូរជំនាញស្របតាមនិន្នាការផ្លាស់ប្តូរនៃបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ និង ជំរុញការអនុវត្ត **«មូលនិធិជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជំនាញ»** ។

ទី៣- ការបន្តរៀបចំមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ តាមតម្រូវការជាក់ស្តែងរបស់វិស័យនីមួយៗ ពិសេសគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម ដោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងរដ្ឋ វិស័យឯកជន និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ព្រមទាំងបង្កើនកិច្ចសហការជាក់លាក់រវាងគ្រឹះស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង សហគ្រាស ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស ដើម្បីពង្រឹងគុណភាព និង បង្កើនភាពឆ្លើយតបទៅនឹងសភាពការណ៍វិវឌ្ឍថ្មីៗ ។

ទី៤- ការធ្វើវិចារណកម្ម និង អភិវឌ្ឍគ្រឹះស្ថានបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ក្នុងការផ្តល់ជំនាញច្រើនប្រភេទ ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារពលកម្មផង និង ការចាប់ផ្តើមធុរកិច្ចថ្មីផង ដោយមានកិច្ចសហការជាមួយវិស័យឯកជន ។

ទី៥- ការតម្រង់ទិសវិជ្ជាជីវៈនៅតាមអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំចំណេះទូទៅ និងការបន្តបង្កើនការផ្សព្វផ្សាយអំពីសារៈសំខាន់ និង ភាពចាំបាច់អំពីជំនាញបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ក្នុងការកសាងអនាគតរបស់យុវជន គ្រួសារ និង ប្រទេសជាតិ ។

មុំទី៣• ការលើកកម្ពស់សេវាសុខភាពសាធារណៈ និង អាហារូបត្ថម្ភ

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺសំដៅលើកកម្ពស់សុខភាពប្រជាជន និង អាហារូបត្ថម្ភ ដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង វឌ្ឍនភាពសង្គម ប្រកបដោយចីរភាព ។ ជាលទ្ធផលក្នុងកិច្ចការនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចគោលដៅអភិវឌ្ឍសហស្សវត្ស ក្នុងការកាត់បន្ថយអត្រាមរណភាពមាតា ទារក និង កុមារ, ការកាត់បន្ថយការឈឺ និង ស្លាប់ ដោយសារជំងឺឆ្លង ដូចជា ជំងឺអេដស៍ គ្រុនចាញ់ និង របេង, និង ការលុបបំបាត់ជំងឺកញ្ច្រិលទាំងស្រុង នៅឆ្នាំ ២០១៦ ។ ទន្ទឹមនេះ, អាយុកាលសង្ឃឹមរស់ជាមធ្យមរបស់ប្រជាជនបានកើនពី ៥៦,៧ ឆ្នាំ នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ ដល់ ៧០,៦ ឆ្នាំ នៅឆ្នាំ ២០១៨ ។ ចំណាយប្រាក់ចេញពីហោប៉ៅរបស់ប្រជាជនលើការថែទាំសុខភាព ពិសេសប្រជាជនក្រីក្រ និង ក្រុមជនងាយរងគ្រោះត្រូវបានកាត់បន្ថយ ដោយសារការពង្រីកការគ្របដណ្តប់នៃប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម មានជាអាទិ៍ មូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល សម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ និង របបសន្តិសុខសង្គមផ្នែកថែទាំសុខភាព កាន់តែទូលាយដល់ប្រជាជនជាង ៣ លាននាក់ ។ វឌ្ឍនភាពនេះ, បានធ្វើឱ្យគ្រួសារដែលជួបភយន្តរាយនៃចំណាយលើការថែទាំសុខភាពថយចុះពី ៨,៨% នៃចំនួនគ្រួសារសរុប នៅឆ្នាំ ២០០៩ មកត្រឹម ៣,៧% នៅឆ្នាំ ២០១៦ និង គ្រួសារធ្លាក់ខ្លួនក្រ ដោយសារភយន្តរាយនៃចំណាយលើការថែទាំសុខភាព បានថយចុះពី ៥,៧% មកត្រឹម ១,៦% ក្នុងអំឡុងពេលដូចគ្នា ។

ទោះបីជាសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលធំៗដូចខាងលើ ក៏កម្ពុជានៅតែជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ សេវាថែទាំសុខភាពបឋមនៅមិនទាន់ឆ្លើយតបបានពេញលេញ និង ទាន់ពេលវេលា, គុណភាពនៃការផ្តល់សេវាថែទាំ និង ព្យាបាល

នៅមានកម្រិត, ចំនួនគ្រូពេទ្យ និង បុគ្គលិកសុខាភិបាលតាមប្រភេទជំនាញ នៅពុំទាន់គ្រប់គ្រាន់តាមនិយាមនៅឡើយ, ប្រព័ន្ធធានារ៉ាប់រងសុខភាពមិនទាន់គ្របដណ្តប់សម្រាប់ទាំងអស់គ្នា, ការយល់ដឹងពីការប្រើប្រាស់ឱសថ ថ្នាំជក់ គ្រឿងស្រវឹង និង ការយល់ដឹងពីអនាម័យ និង សុវត្ថិភាពចំណីអាហារ នៅមានកម្រិត ហើយមរណភាពមាតា ទារក និង កុមារ និង កង្វះអាហារូបត្ថម្ភរបស់ស្ត្រី ទារក និង កុមារ ក្នុងចំណោមគ្រួសារក្រីក្រនៅតំបន់ជនបទនៅតែជាបញ្ហាប្រឈម ។

ក្នុងន័យនេះ, នៅក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ៖

ទី១- ការបន្តជំរុញការអនុវត្ត និង ធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសុខាភិបាល ២០១៦-២០២០»** ដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាព ប្រសិទ្ធភាព និង សមធម៌នៃសេវាសុខភាព ។

ទី២- ការជំរុញវិសាលភាពគ្របដណ្តប់សុខភាពសកល[4] (Universal Health Coverage) នៅកម្ពុជា ដោយបង្កើនវិសាលភាពគ្របដណ្តប់នៃមូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល, បន្តអនុវត្តរបបសន្តិសុខសង្គមផ្នែកថែទាំសុខភាព សម្រាប់មន្ត្រីសាធារណៈ អតីតមន្ត្រីរាជការ និង អតីតយុទ្ធជន និង របបថែទាំសុខភាព សម្រាប់កម្មករនិយោជិត ដែលស្ថិតនៅក្រោមច្បាប់ស្តីពីការងារ និង ដោយរៀបចំរបបថែទាំសុខភាពសម្រាប់បុគ្គលស្វ័យនិយោជន៍ ។

ទី៣- ការលើកកម្ពស់គុណភាព សុវត្ថិភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាសុខភាព ជាពិសេសសេវាជាសារវន្ត និង សេវាសង្គ្រោះបន្ទាន់ ដោយបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសុខាភិបាល និង បច្ចេកវិទ្យាវេជ្ជសាស្ត្រ, ដាក់ឱ្យដំណើរការប្រព័ន្ធទទួលស្គាល់គុណភាពនៅមូលដ្ឋានសុខាភិបាល, ពង្រឹងការងារគ្រប់គ្រងសមត្ថភាពនិយ័តកម្មអធិការកិច្ច, ទាំងនៅមូលដ្ឋានសុខាភិបាលសាធារណៈ និង ឯកជន, រៀបចំ និង ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ បទប្បញ្ញត្តិ និង នីតិក្រមសុខាភិបាល ពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវ និង ការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់អ្នកផ្តល់សេវាសុខាភិបាលប្រកបដោយសីលធម៌, លើកកម្ពស់សមត្ថភាពនិងអភិវឌ្ឍការស្រាវជ្រាវសុខាភិបាល ក្នុងនោះ មានទាំងការសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីជំងឺឆ្លង និង ជំងឺមិនឆ្លង, និង បន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធអង្កេត តាមដាន និង ឆ្លើយតបជំងឺ ស្របតាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃបទដ្ឋាននិយ័តកម្មសុខភាពអន្តរជាតិ ។

ទី៤- ការរៀបចំ និង អនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ នូវផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សក្នុងវិស័យសុខាភិបាល សំដៅពង្រឹងបន្ថែមនូវសមត្ថភាព និង ជំនាញធនធានមនុស្ស ក្នុងវិស័យសុខាភិបាល ដោយលើកកម្ពស់គុណភាពនៃការបណ្តុះបណ្តាល, ទាំងការបណ្តុះបណ្តាលមូលដ្ឋាន ឬ មុនពេលបម្រើការងារ និង ទាំងការបណ្តុះបណ្តាលបន្ត ឬ ក្នុងពេលបម្រើការងារ, រៀបចំ និង ពង្រឹងយន្តការធានា និង ទទួលស្គាល់គុណភាពអប់រំវិស័យសុខាភិបាល, អភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធទិន្នន័យគ្រប់គ្រងធនធានមនុស្សសុខាភិបាល និង គ្រប់គ្រងការពង្រាយបុគ្គលិកសុខាភិបាល ដែលមានសមត្ថភាពជំនាញច្បាស់លាស់ប្រកបដោយសមធម៌ និង ពង្រឹងយន្តការលើកទឹកចិត្តដ៏សមរម្យជូនដល់បុគ្គលិកសុខាភិបាល ពិសេសនៅតាមទីជនបទដាច់ស្រយាល ។

ទី៥- ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រង និង ត្រួតពិនិត្យគុណភាពផលិតផលឱសថ, ការប្រើប្រាស់ឱសថដោយគ្មានវេជ្ជបញ្ជា, ការប្រើសារធាតុគីមីក្នុងចំណីអាហារ និង ការប្រើគ្រឿងស្រវឹង និង ថ្នាំជក់ ។

---

[4] *«ប្រព័ន្ធថែទាំសុខភាពសកល» ជាពាក្យដែលបានប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការនៅក្នុង «ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ២០១៦-២០២៥»*

ទី៦- ការជំរុញអនុវត្តវិធានការទប់ស្កាត់ បង្ការ និង កាត់បន្ថយជំងឺ ដោយបង្កើនកិច្ចសហការជាមួយសហគមន៍ និង គ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីអប់រំ និង ផ្សព្វផ្សាយអំពីអនាម័យ សុវត្ថិភាពចំណីអាហារ ការថែទាំសុខភាព និង ផលប៉ះពាល់ពីការប្រើសារធាតុគីមី, ការប្រើគ្រឿងស្រវឹង និង ថ្នាំជក់, និង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ មកលើសុខភាព ។

ទី៧- ការដាក់ឱ្យអនុវត្តកម្មវិធីឧបត្ថម្ភស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និង កុមារអាយុក្រោម ២ ឆ្នាំ នៃគ្រួសារក្រីក្រ, ការរៀបចំកិច្ចអន្តរាគមន៍ផ្សេងៗ សំដៅលើកកម្ពស់អាហារូបត្ថម្ភ និង រៀបចំឱ្យមានយន្តការពហុវិស័យ ដោយមានការចូលរួមពីសហគមន៍ និង រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិនៃតំបន់ដែលទទួលរងនូវកង្វះអាហារូបត្ថម្ភកម្រិតខ្ពស់ ។

មុំទី៤. ការពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រ និង ការគាំពារសង្គម

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រ និង ការគាំពារសង្គម ដើម្បីលើកស្ទួយស្ថានភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច និង ពង្រឹងតួនាទីស្ត្រី ដែលជាឆ្អឹងខ្នងនៃសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមជាតិ ។ ជាលទ្ធផល, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ជាអាទិ៍ : បានបញ្ជ្រាបយេនឌ័រទៅក្នុងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និង ផែនការអភិវឌ្ឍជាតិ, បានកាត់បន្ថយគម្លាតយេនឌ័រក្នុងវិស័យអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ មុខងារសាធារណៈ, បានពង្រីកសហគ្រិនភាពរបស់ស្ត្រី, បានកាត់បន្ថយអំពើហិង្សា និង ការរំលោភបំពានផ្លូវភេទលើស្ត្រី និង កុមារ, បានលើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រី និង គ្រួសារខ្មែរ និង បានពង្រឹងកិច្ចការពារផ្លូវច្បាប់ដល់ស្ត្រី និង កុមារ ។ ក្នុងផ្នែកគាំពារសង្គម, រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញ និង អនុវត្ត **«ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម ២០១៦-២០២៥»** ដែលមានភាពគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ស្របតាមដំណាក់កាល និង កម្រិតនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេស ព្រមទាំងបាន និង កំពុងបន្តរៀបចំស្ថាប័នគ្រប់គ្រងឡើងវិញ ។ ជាក់ស្តែង, រាជរដ្ឋាភិបាល កំពុងអនុវត្តគម្រោងស្បៀងបម្រុង, កម្មវិធីផ្តល់អាហារតាមសាលារៀន, កម្មវិធីអាហារូបករណ៍ និង កម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ដល់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និង កុមារ ដែលជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធជំនួយសង្គម; និង កំពុងអនុវត្តមូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល, របបសន្តិសុខសង្គមផ្នែកថែទាំសុខភាព និង ហានិភ័យការងារសម្រាប់កម្មករនិយោជិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ, របបសន្តិសុខសង្គមផ្នែកថែទាំសុខភាពសម្រាប់មន្ត្រីសាធារណៈ អតីតមន្ត្រីរាជការ និង អតីតយុទ្ធជន និង មូលនិធិជនពិការ ដែលជាផ្នែកនៃប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គម ។

ទន្ទឹមនឹងសមិទ្ធផលធំៗខាងលើ, កម្ពុជាក៏នៅមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ ការរើសអើងលើស្ត្រីនៅតែមាន, បន្ទុកការងារ និង គ្រួសារ នៅតែរារាំងឱកាសស្ត្រីក្នុងការងារអប់រំ សេដ្ឋកិច្ច សង្គម និង នយោបាយ, ការជួញដូរ និង អំពើហិង្សាលើស្ត្រី និង កុមារនៅបន្តកើតមាន ពិសេសចំពោះស្ត្រីចំណាកស្រុក, វិសាលភាពគ្របដណ្តប់នៃកម្មវិធីជាតិជំនួយសង្គម និង របបសន្តិសុខសង្គមនៅមិនទាន់ទូលំទូលាយ និង ពេញលេញ, ដំណើរការគ្រប់គ្រងកម្មវិធី និង របបនៃប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមមិនទាន់មានលក្ខណៈប្រមូលផ្តុំ ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តលើកកម្ពស់តួនាទីស្ត្រី តាមរយៈការបង្កើនសមាមាត្រ និង ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ត្រីក្នុងជួរថ្នាក់ដឹកនាំ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ក្រសួង- ស្ថាប័ន, ទាំងកម្រិតនយោបាយ និង កម្រិតជំនាញ ។

ទី២- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និង អនុវត្ត **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនារីរតនៈ»** ដោយបន្តជំរុញការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រក្នុងគោលនយោបាយ និង ផែនការអភិវឌ្ឍគ្រប់ផ្នែក គ្រប់វិស័យ និង គ្រប់កម្រិត, បន្តលើកកម្ពស់សហគ្រិនភាពរបស់ស្ត្រី

តាមរយៈការពង្រីកកម្មវិធីអប់រំ និង បណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈដល់ស្ត្រី, ព្រមទាំងបន្តលើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រី និង គ្រួសារខ្មែរ តាមរយៈការបង្កើនការវិនិយោគលើសមភាពយេនឌ័រ និង ការពង្រឹងភាពជាដៃគូរវាងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ សំដៅទប់ស្កាត់ការជួញដូរ និង អំពើហិង្សាលើស្ត្រី និង កុមារ ។

ទី៣- ការជំរុញអនុវត្ត **«ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយជាតិគាំពារសង្គម២០១៦-២០២៥»** ពិសេស ដោយដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវរបបហានិភ័យការងារមន្ត្រីសាធារណៈ និង របបសោធនសម្រាប់កម្មករនិយោជិតដែលស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ, ការកែទម្រង់របបសោធនសម្រាប់មន្ត្រីរាជការ, ការធ្វើសមាហរណកម្មប្រតិបត្តិករប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គម និង ក្របខណ្ឌអភិបាលកិច្ចប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម; ទន្ទឹមនឹងការជំរុញការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិប្រជាជន ២០១៦-២០៣០ និង គោលនយោបាយជាតិស្តីពីមនុស្សវ័យចាស់ ២០១៧-២០៣០ ។

ទី៤- ការរៀបចំក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ[5] ដើម្បីដាក់ឱ្យដំណើរការកម្មវិធីជាតិជំនួយសង្គមថ្មីៗ និង ពង្រីកកម្មវិធីដែលមានស្រាប់ សំដៅបង្កើនការគាំពារបន្ថែមដល់ជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ និង ដាក់ឱ្យដំណើការរបបសន្តិសុខសង្គមថ្មី ព្រមទាំងពង្រីកវិសាលភាពលើរបបដែលមានស្រាប់ សំដៅបង្កើនការគាំពារដល់ប្រជាជនគ្រប់រូប ។

ចតុកោណទី ២. ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច

ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច ជាដំណើរការចាំបាច់នៃការបង្កើតចន្លល់ឱ្យបានច្រើនសម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច សំដៅពង្រីកការនាំចេញ ឬ បង្កើតតម្លៃបន្ថែមពីសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលមានស្រាប់ ដើម្បីអាចរក្សាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងកម្រិតខ្ពស់ ក្នុងរយៈពេលមធ្យម និង វែងខាងមុខ ។ ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចផ្តោតលើអាទិភាពចំនួន ៤ ដែលមានភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ និង បំពេញឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក គឺ ១). ការកែលម្អប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក, ការលើកកម្ពស់ការតភ្ជាប់ផ្នែកដឹកជញ្ជូន ថាមពល និង ឌីជីថល; ២). ការអភិវឌ្ឍប្រភពកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគន្លឹះ និង ថ្មីៗ; ៣). ការរៀបចំខ្លួនសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល និង ឆ្លើយតបនឹងបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤; និង ៤). ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ ។

មុំទី ១. ការកែលម្អប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក, ការលើកកម្ពស់ការតភ្ជាប់ផ្នែកដឹកជញ្ជូន ថាមពល និង ឌីជីថល

រាជរដ្ឋាភិបាលបានប្រឹងប្រែងកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ តាមរយៈការតភ្ជាប់ផ្នែកដឹកជញ្ជូនដោយធ្វើសមាហរណ-កម្មផ្ទៃក្នុងប្រទេស, ការពង្រីកវិសាលភាពនៃការតភ្ជាប់ផ្នែកថាមពល និង ការតភ្ជាប់ផ្នែកឌីជីថល ។ គោលដៅចម្បងនៃការតភ្ជាប់ទាំងនេះ គឺឈានទៅរៀបចំនូវប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីកដ៏រស់រវើក ដើម្បីការតភ្ជាប់នៅតាមប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ រួមចំណែកលើកកម្ពស់សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង និង ជំរុញពិពិធកម្មមូលដ្ឋានគាំទ្រកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។

គិតត្រឹមដំណាច់ឆ្នាំ ២០១៧, កម្ពុជាកសាង ទាំងផ្លូវជាតិ និង ផ្លូវខេត្ត បានប្រវែងសរុប ១៦ ២៩២ គីឡូម៉ែត្រ ក្នុងនោះបានចាក់កៅស៊ូ និង បេតុង ប្រវែង ៨ ៥២៦ គីឡូម៉ែត្រ ស្មើនឹង ៥២,៣៣% នៃប្រវែងសរុប ។ បន្ថែមលើនេះ, រាជ-

[5] *ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ រួមមាន ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងអត្តសញ្ញាណ និង អត្រានុកូលដ្ឋាន, ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងអត្តសញ្ញាណប្រជាជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ និង ប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីរបស់ស្ថាប័នប្រតិបត្តិករ ។*

រដ្ឋាភិបាលបានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តដទៃទៀត ដើម្បីទ្រទ្រង់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ តាមរយៈការ-កែលម្អ និង ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដូចជា ផ្លូវលំជនបទ កំពង់ផែ ផ្លូវដែក ផ្លូវអាកាស និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុងនានា ។ ចំពោះផ្នែកឡូជីស្ទីក, កម្ពុជាទទួលបានចំណាត់ថ្នាក់កាន់តែប្រសើរគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ពីលេខរៀង ទី ១២៩ ក្នុងឆ្នាំ ២០១០ មកត្រឹមលេខ ៩៨ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៨ ក្នុងសន្ទស្សន៍នៃការវាយតម្លៃឡូជីស្ទីក (LPI) របស់ធនាគារពិភពលោក ។ ចំពោះវិស័យអគ្គិសនី, រាជរដ្ឋាភិបាលបានកាត់បន្ថយសមាមាត្រនៃការនាំចូលអគ្គិសនីពីប្រទេសជិតខាងពី ៦៣,១% នៃថាមពលសរុប នៅឆ្នាំ ២០១១ មកត្រឹម ១៨,៦% នៅឆ្នាំ ២០១៧, បានពង្រីកប្រព័ន្ធខ្សែបញ្ជូន និង បណ្តាញចែកចាយគ្រប់ប្រភេទ ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពរបស់ប្រជាជន និយាយជារួម, និង និយាយដោយឡែក ក្នុងតំបន់ឧស្សាហកម្ម ដើម្បីកាត់បន្ថយថ្លៃអគ្គិសនីជាបន្តបន្ទាប់ សម្រាប់គាំទ្រវិស័យឧស្សាហកម្ម និង ពាណិជ្ជកម្ម ។ ក្នុងផ្នែកឌីជីថល, រាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញការ-តភ្ជាប់បណ្តាញខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកឆ្អឹងខ្នង ដែលបានកើនដល់ប្រវែង ៣៧ ៤៤១ គីឡូម៉ែត្រ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ព្រមទាំងការតភ្ជាប់បណ្តាញខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកក្រោមបាតសមុទ្រ បានចំនួន ២ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ។ លើសពីនេះ, ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាគមនា-គមន៍ និង ព័ត៌មាន មានកំណើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដោយចំនួនលេខទូរស័ព្ទចល័តភ្ជាប់សេវា អ៊ិនធឺណិត បានកើនឡើងពី ២,៧ លានលេខ ក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ដល់ប្រមាណ ១០ លានលេខ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, កម្ពុជានៅមានបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួនក្នុងវិស័យខាងលើ ដែលរួមមាន ថ្លៃឡូជីស្ទីកនៅតែខ្ពស់, ការសម្របសម្រួលស្ថាប័នក្នុងការអភិវឌ្ឍ និង ការថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ នៅមានភាពទន់ខ្សោយ, ហេដ្ឋា-រចនាសម្ព័ន្ធនៅតែមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍក្នុងដំណាក់កាលថ្មី និង ការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ពុំទាន់បានគិតគូរគ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៅឡើយ ដល់ទីតាំងសហគ្រាស ឬ រោងចក្រ ឱ្យស្របតាមប្លង់គោលរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និង ប្លង់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ។ ផ្នែកថាមពលនៅប្រឈមនឹងថ្លៃអគ្គិសនីខ្ពស់, បញ្ហាស្ថិរភាពនៃការ-ផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី និង ប្រភពថាមពលកកើតឡើងវិញ នៅមិនទាន់បញ្ចូលក្នុងល្បាយថាមពល ឱ្យអស់សក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ចនៅឡើយ ។ ផ្នែកឌីជីថលនៅបន្តជួបបញ្ហាមួយចំនួន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការវិនិយោគ និង ការប្រើប្រាស់ហេដ្ឋា-រចនាសម្ព័ន្ធ ក៏ដូចជាការពង្រីកវិសាលភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកឆ្អឹងខ្នង និង ខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកក្រោមបាតសមុទ្រ ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, អាទិភាពចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៦ រួមមាន ÷

ទី១- អនុម័ត និង អនុវត្តផែនការមេ សម្រាប់វិស័យដឹកជញ្ជូនពហុមធ្យោបាយ និង ឡូជីស្ទីក ដើម្បីបង្កើនល្បឿនសមាហរណកម្ម, ការតភ្ជាប់ប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ និង អភិវឌ្ឍរបៀងសេដ្ឋកិច្ចគន្លឹះ ឱ្យកាន់តែមានលក្ខណៈប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ នៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក ។

ទី២- ការបន្តបង្កើនថវិកាវិនិយោគ និង កៀរគរហិរញ្ញប្បទាន ដើម្បីស្តារ កសាង និង អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, ទាំងផ្លូវគោក ស្ពាន ផ្លូវដែក ផ្លូវទឹក និង ផ្លូវអាកាស ព្រមទាំងផ្លូវល្បឿនលឿន, សំដៅឆ្លើយតបឱ្យបាន, ទាំងបរិមាណ គុណភាព, សុវត្ថិភាព, និង ភាពធន់មាំ, ទៅនឹងតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេស ដែលកិច្ចការនេះ ត្រូវដើរទន្ទឹមគ្នាជាមួយនឹងការពង្រឹងការសម្របសម្រួលយន្តការស្ថាប័នឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ។

ទី៣- ការបន្តបញ្ចុះថ្លៃអគ្គិសនី, ពង្រីកបណ្តាញគ្របដណ្តប់ និង បង្កើនស្ថិរភាពអគ្គិសនីដោយសាងសង់អនុ-

ស្ថានីយ៍បន្ថែម ឱ្យដល់តំបន់ប៉ូលសេដ្ឋកិច្ច និង តំបន់សក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ។

ទី៤- ការបន្តអភិវឌ្ឍការតភ្ជាប់ផ្នែកឌីជីថល តាមរយៈការពង្រឹង និង ពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកជាបណ្តាញចែកចាយ, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកឆ្អឹងខ្នង និង ខ្សែកាប្លិ៍អុបទិកក្រោមបាតសមុទ្រ ព្រមទាំងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូរសព្ទចល័ត ប្រកបដោយគុណភាព មានលក្ខណៈទំនើបទាន់សម័យ មានថ្លៃប្រកួតប្រជែង និង មានសេវាគ្របដណ្តប់ទូទាំងប្រទេស ។

ទី៥- ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ក្នុងការធ្វើផែនការ ការរៀបចំថវិកា ការអនុវត្ត និង ការត្រួតពិនិត្យ វាយតម្លៃគម្រោង ។

មុំទី ២. ការអភិវឌ្ឍប្រភពកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគន្លឹះ និង ថ្មីៗ

កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ក្នុងរង្វង់ ៧% ក្នុងរយៈពេល ២ ទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ, ប៉ុន្តែ មូលដ្ឋានទ្រទ្រង់កំណើននៅមិនទាន់ទូលាយ ។ ចន្ទល់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចបច្ចុប្បន្ន ដែលរួមមាន កសិកម្ម ទេសចរណ៍ វាយនភ័ណ្ឌ និង សំណង់ មិនអាចធានាបាននូវកំណើនខ្ពស់ក្នុងរយៈពេលវែង ដោយសារការប្រែប្រួលរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក, រចនាសម្ព័ន្ធប្រជាសាស្ត្រ, ការប្រកួតប្រជែងខ្ពស់ និង ងាយទទួលហានិភ័យពីខាងក្រៅ ។ ក្នុងន័យនេះ, ចាំបាច់ត្រូវគិតគូរលើការបង្កើតប្រភពកំណើនថ្មី តាមរយៈការជំរុញអភិវឌ្ឍវិស័យសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ, ការបង្កើត និង បង្កើនតម្លៃបន្ថែម នៅក្នុងចន្ទល់កំណើនដែលមានស្រាប់ ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, អាទិភាពចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៦ រួមមាន ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញការអនុវត្ត «**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍវិស័យឧស្សាហកម្មកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៥-២០២៥**» ជាពិសេសជំរុញការអភិវឌ្ឍខេត្តព្រះសីហនុឱ្យក្លាយទៅជាតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសគំរូពហុបំណង ទន្ទឹមនឹងការវាយតម្លៃពាក់កណ្តាលអាណត្តិ ។

ទី២- ការរៀបចំ និង អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រការអភិវឌ្ឍវិស័យកាត់ដេរ និង ផលិតស្បែកជើង ដើម្បីបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែង, បង្កើតតម្លៃបន្ថែម, បង្កើតឧស្សាហកម្មគាំទ្រ និង អភិវឌ្ឍខ្សែច្រវាក់តម្លៃ ។

ទី៣- ការបន្តជំរុញកិច្ចដំណើរការ និង ទាក់ទាញការវិនិយោគនៅតាមតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ដើម្បីកសាងមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្ម រួមទាំងការកែច្នៃកសិផល, ការផ្គុំ និង ដំឡើង, ការផលិតគ្រឿងសង្ហារឹម សម្ភារប្រើប្រាស់ក្នុងលំនៅឋាន, ការផលិតវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍បម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ ជាដើម ។

ទី៤- ការរៀបចំផែនការមេអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ ដោយផ្តោតលើការធ្វើពិពិធកម្មផលិតផល និង គោលដៅទេសចរណ៍, ការទាក់ទាញភ្ញៀវចំណាយខ្ពស់ និង ការលើកទឹកចិត្តឧស្សាហកម្មគាំទ្រវិស័យទេសចរណ៍ ។

ទី៥- ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យសេវាផ្នែកកំសាន្ត អក្សរសិល្ប៍ សិល្បៈ គំនូរជីវចល និង ភាពយន្ត ដែលជាឧស្សាហកម្មច្នៃប្រឌិត មានសក្តានុពលខ្ពស់ក្នុងការបង្កើតតម្លៃបន្ថែម និង បង្កើតការងារ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ការផលិត និង ការប្រើប្រាស់ផលិតផលក្នុងស្រុក ពិសេសផលិតផលមានលក្ខណៈប្រពៃណីខ្មែរ និង ផលិតផលសម្គាល់ភូមិសាស្ត្រ ។

ទី៦- ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យប្រេងកាត និង ឧស្ម័ន ជាពិសេសការដាក់ដំណើរការអណ្តូងប្រេងដំបូងឱ្យបានឆាប់ទន្ទឹមគ្នានឹងការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងចំណូលដែលបានមកពីធនធានទាំងនេះ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព តម្លាភាព និង គណ-

នេយ្យភាព ។

មុំទី ៣. ការរៀបចំខ្លួនសម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចឌីជីថល និង ឆ្លើយតបនឹងបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤

បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មសកលបានធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំងនូវស្ថានភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចសកល ដោយសារនវានុវត្តន៍បច្ចេកវិទ្យា ហើយកំពុងស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលផ្លាស់ប្តូរថ្មីមួយទៀត គឺបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤ ។ ការណ៍នេះ, តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលយកចិត្តទុកដាក់លើការរៀបចំខ្លួនចាប់យកកាលានុវត្តភាព និង ការត្រៀមខ្លួនឆ្លើយតបនឹងបញ្ហាប្រឈម ដែលកើតចេញពីវិស័យសេដ្ឋកិច្ចថ្មីៗ, ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម, ការលើកកម្ពស់ផលិតភាព និង ប្រសិទ្ធភាពវិស័យកសិកម្ម, ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវប្រព័ន្ធសុខាភិបាល, ការបង្កើនសមត្ថភាពរៀបចំខ្លួនសម្រាប់ទប់ទល់នឹងគ្រោះមហន្តរាយ ព្រមទាំងការរៀបចំនគរូបនីយកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន ជាដើម ។ លើសពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវគ្រប់គ្រងផលវិបាកបណ្តាលមកពីបដិវត្តឧស្សាហកម្ម ដូចជា ការប្រែប្រួលនូវរបៀបរបបនៃការធ្វើធុរកិច្ច និង ការបាត់បង់ការងារ, អស្ថិរភាពនយោបាយ និង សង្គម និង ការវាយប្រហារផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, អាទិភាពចម្បងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៦ រួមមាន ÷

ទី១- ការរៀបចំ និង អនុវត្តក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចឌីជីថលរយៈពេលវែង និង ដាក់វិស័យឌីជីថល ជាអនុវិស័យនៅក្នុងប្រព័ន្ធគណនីជាតិ (National Accounts) ។

ទី២- ការបន្តធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និង អនុវត្តគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍវិស័យទូរគមនាគមន៍ និង បច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និង ព័ត៌មាន, ផែនការមេបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និង ព័ត៌មាន ព្រមទាំងច្បាប់ស្តីពីទូរគមនាគមន៍ និង បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនានា, ការរៀបចំ និង អនុវត្តក្របខណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែង សម្រាប់វិស័យបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និង ព័ត៌មាន ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រចាំបាច់ រួមមាន ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និង ព័ត៌មាន, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រៃសណីយ៍ និង ដឹកជញ្ជូនបញ្ញើរហ័សក្នុងស្រុក និង ឡូជីស្ទិក និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូទាត់ការសងប្រាក់អេឡិចត្រូនិក ព្រមទាំងពិនិត្យលទ្ធភាពកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធច្រកចេញ- ចូលនៃប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណិតថ្នាក់ជាតិ (National Internet Gateway) ។

ទី៤- ការជំរុញ និង ការបង្កើតមូលដ្ឋានគតិយុត្តគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍវិស័យឌីជីថល ដោយរួមទាំងការជំរុញការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្ររដ្ឋាភិបាលឌីជីថល និង សន្តិសុខព័ត៌មាន, ច្បាប់ស្តីពីពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក, ច្បាប់ស្តីពីបទល្មើសបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ព្រមទាំងវិសោធនកម្មច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ ដែលគាំទ្រ និង ជំរុញការរីកចម្រើន និង ការពារហានិភ័យក្នុងវិស័យនេះ ។

ទី៥- ការអភិវឌ្ឍជំនាញ និង ការអប់រំ និង ការបណ្តុះបណ្តាល ដោយផ្តោតលើការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលឱ្យបានទូលាយ និង បញ្ចូលការប្រើប្រាស់ និង ការយល់ដឹងពីបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ស្របតាមតម្រូវការទីផ្សារការងារ រួមទាំងការបង្កើតយន្តការភាពជាដៃគូរវាងធុរកិច្ច និង សកលវិទ្យាល័យ និង ស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ដើម្បីបង្កើតកម្មវិធីអភិវឌ្ឍ និង បណ្តុះបណ្តាលជំនាញឌីជីថលថ្មីៗ ។

ទី៦- ការអភិវឌ្ឍសហគ្រិនភាព និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីឌីជីថល ដែលជាបរិស្ថានអំណោយផលដល់ការបង្កើតធុរកិច្ចថ្មីៗ, ការជំរុញការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថលក្នុងធុរកិច្ច និង ការបង្កើតយន្តការសហប្រតិបត្តិការសហគ្រិនភាព ក្នុងក្របខណ្ឌ

រាជរដ្ឋាភិបាល ឬ ភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យឯកជន ។

មុំទី ៤. ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺបន្តអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឱ្យកាន់តែមានពិពិធភាព, រឹងមាំធន់នឹងវិបត្តិ និង ប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ទីផ្សារ ស្របតាមសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុក្នុងតំបន់ សំដៅរួមចំណែកទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និង លើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន ។ កន្លងមក, រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ មានជាអាទិ៍ : ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្តជាពិសេស ការពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រង និង ត្រួតពិនិត្យវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ, ការពង្រឹង និង អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ, ការផ្តល់លក្ខខណ្ឌកាន់តែអនុគ្រោះសម្រាប់ប្រជាជន តាមរយៈការដាក់ពិដានអត្រាការប្រាក់១៨% លើកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ការបន្តអភិវឌ្ឍវិស័យធានារ៉ាប់រង និង ការបន្តអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលបត្រ ដែលរួមមានការបង្កើតទីផ្សារគោល និង ទីផ្សារកំណើន, ការបង្កើតទីផ្សារឧបករណ៍និស្សន្ទ, និង ការបង្កើតកម្មវិធីឧត្តមភាពសម្រាប់ជួយសម្រួលដំណើរការចុះបញ្ជីរបស់សហគ្រាសខ្នាតតូច និង មធ្យម ។

យ៉ាងណាមិញ, វិស័យនេះ នៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន : ឧបករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុនៅមិនទាន់ត្រូវបានធ្វើពិពិធកម្មឱ្យអស់លទ្ធភាព, យន្តការបង្ការ និង ដោះស្រាយវិបត្តិ រួមទាំងយន្តការផ្តល់សញ្ញាជាមុន នៅពុំទាន់ត្រូវបានរៀបចំរួចរាល់, ការសម្របសម្រួលគោលនយោបាយ នៅមិនទាន់មានភាពល្អប្រសើរគ្រប់គ្រាន់, ចំណេះដឹងផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រជាជននៅមានកម្រិត ខណៈដែលប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុមានការរីកចម្រើនឆាប់រហ័ស, ការសន្សំក្នុងស្រុកនៅមានកម្រិតទាប, អត្រាការប្រាក់នៅមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ, កម្រិតខ្ពស់នៃដុល្លារូបនីយកម្ម ដែលបន្តដាក់កំហិតលើប្រសិទ្ធភាពគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ និង ការអភិវឌ្ឍវិស័យធានារ៉ាប់រង នៅមានកម្រិត ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, អាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នឹងផ្តោតទៅលើ ៖

ទី១- ការបន្តអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ២០១៦-២០២៥»** ព្រមទាំងការបន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធច្រកចេញ- ចូលនៃប្រព័ន្ធទូទាត់, ការជំរុញការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធទូទាត់ដោយប្រើបច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុ, ការសម្របសម្រួលក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ ឱ្យស្របតាមការរីកចម្រើននៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក៏ដូចជាឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃសមាហរណកម្មប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា ទៅក្នុងតំបន់ និង អន្តរជាតិ ។

ទី២- ការបន្តធានាស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ ជាពិសេសតាមរយៈការពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រង និង ត្រួតពិនិត្យវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ តាមវិធីសាស្ត្រផ្អែកលើហានិភ័យ និង ទស្សនៈអនាគត, ការពន្លឿនដំណើរការបង្កើតគណៈកម្មាធិការស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍយន្តការបង្ការ និង ដោះស្រាយវិបត្តិ រួមមាន យន្តការផ្តល់សញ្ញាជាមុន, ជម្រើសហិរញ្ញប្បទាន និង ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារប្រាក់បញ្ញើ ។

ទី៣- ការបន្តពង្រីកតួនាទីនៃវិស័យធនាគារ ដើម្បីកៀរគរធនធានហិរញ្ញវត្ថុក្នុងស្រុក, ការសិក្សា និង រៀបចំគោលនយោបាយ និង យន្តការដើម្បីពង្រីកវិសាលភាពសេវាហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងការពង្រីកគោលការណ៍គាំពារអ្នកប្រើប្រាស់សេវាហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន និង ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ។

ទី៤- ការបន្តអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលបត្រ ដោយជំរុញ និង លើកទឹកចិត្តដល់សហគ្រាស និង ក្រុមហ៊ុន ឱ្យបោះផ្សាយមូលបត្រជាសាធារណៈ, ការលើកកម្ពស់យន្តការជួញដូរដោយបង្កើតឱ្យមានវិនិយោគិនស្ថាប័ន, ការបង្កើតប្រតិបត្តិករទីផ្សារមូលបត្រអនាគត ព្រមទាំងការសិក្សា និង បង្កើតយន្តការគ្រប់គ្រងការជួញដូរទ្រព្យនីជីថល ។

ទី៥- ការសិក្សា និង រៀបចំឱ្យមានទីផ្សារសញ្ញាបណ្ណរដ្ឋ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់កំណត់អត្រាការប្រាក់គោល, ការកៀរគរធនធានហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់ការវិយោគសាធារណៈ និង ការជួយពង្រឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ។

ទី៦- ការជំរុញ និង លើកទឹកចិត្តដល់ការអភិវឌ្ឍ និង ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុ (FinTech) ក្នុងវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីលើកកម្ពស់ប្រតិបត្តិការធនាគារ ឱ្យកាន់តែទំនើប មានប្រសិទ្ធភាព សុវត្ថិភាព និង តម្លៃសមរម្យ ។

ទី៧- ការលើកកម្ពស់ និង បង្កើនសមត្ថភាពវិភាគ តាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យកិច្ចការប្រឆាំងការសម្អាតប្រាក់ និង ហិរញ្ញប្បទានភេរវកម្ម ។

ទី៨- ការបន្តលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ តាមរយៈការបង្កើតគោលនយោបាយថ្នាក់ជាតិ ដែលបង្កើនការចូលរួមពីគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ និង ការបន្តលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់ប្រជាជនលើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុសំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និង ការរួមចំណែករបស់វិស័យហិរញ្ញវត្ថុក្នុងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ។

ទី៩- ការបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកផលិតផលធានារ៉ាប់រងថ្មីៗ ពិសេស សេវាធានារ៉ាប់រងអាយុជីវិត និង ធានារ៉ាប់រងខ្នាតតូច ដោយរៀបចំ និង កែសម្រួលក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការពង្រឹងសមត្ថភាពបញ្ញត្តិករធានារ៉ាប់រង និង កិច្ចការពារអ្នក-ប្រើប្រាស់ ។

ចតុកោណទី៣ . ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និង ការងារ

ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជននៅតែបន្តជាអាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងអភិក្រមអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ និង មានតួនាទីគន្លឹះ ក្នុងការជំរុញកំណើន និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។ ក្នុងស្មារតីនេះ, ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជននឹងត្រូវអនុវត្តតាមរយៈវិធានការជាកញ្ចប់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយដោយគ្របដណ្តប់មុំ ៤ គឺ : ១) . ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ; ២) . ការ-លើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង សហគ្រិនភាព; ៣) . ការរៀបចំ និង អនុវត្តភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជន; និង ៤) . ការពង្រឹងការប្រកួតប្រជែង ។

មុំទី១ . ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ, មានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ មានលក្ខខណ្ឌការងារល្អ និង ការយកចិត្តទុកដាក់លើសុខុមាលភាពកម្មករ- និយោជិត, ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រព័ន្ធ ។ ជាលទ្ធផល, រាជ-រដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលកាន់តែប្រសើរក្នុងការបង្កើត និង អភិវឌ្ឍការងារជូនប្រជាជន ពិសេសយុវជន, ទាំងការងារក្នុងស្រុក និង ក្រៅស្រុក ។ ចំនួនរោងចក្រសហគ្រាស និង គ្រឹះស្ថាន គ្រប់ប្រភេទ, ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រព័ន្ធ, បានកើនឡើង ពី ២ ៤០០ សហគ្រាស ដែលមានកម្មករ- និយោជិត ជាង ៤៤ ម៉ឺននាក់ នៅឆ្នាំ ២០០៨ មកដល់ជាង ៥៨ ម៉ឺនសហគ្រាស ដែលបានបង្កើតការងារជាង ៤ លាននាក់ នៅឆ្នាំ ២០១៧ ។ ពលករទេសន្តរប្រវេសន៍មានការកើនឡើងពីជាង ៥ ម៉ឺននាក់ នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ជាង ១,១៥ លាននាក់ នៅឆ្នាំ ២០១៧ និង បាននាំប្រាក់ចំណូលមកក្នុងប្រទេសជាង ១,៧ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក ជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាក្នុងវិស័យវាយនភណ្ឌកាត់ដេរ និង ផលិតស្បែកជើង បាន

កើនឡើងពី ៤០ ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែ នៅឆ្នាំ ១៩៩៧ ដល់ ១៧០ ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងមួយខែ នៅឆ្នាំ ២០១៨ ហើយ ប្រសិនបើបូកនឹងប្រាក់អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម, កម្មករ- និយោជិតម្នាក់ អាចទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលពី ១៨៧ ដល់ ១៩៨ ដុល្លារ អាមេរិក ក្នុងមួយខែ ។ ទន្ទឹមនេះ, សិទ្ធិសេរីភាព លក្ខខណ្ឌការងារ និង ភាពសុខដុមរមនា ក្នុងទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈ រវាង កម្មករ- និយោជិត និង និយោជក និង ការដោះស្រាយវិវាទការងារ ក៏ត្រូវបានលើកកម្ពស់កាន់តែប្រសើរឡើងជាលំដាប់ ។

ទន្ទឹមនេះ, កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា គុណភាព និង ផលិតភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម នៅមានកម្រិតទាប បើធៀបទៅនឹងបណ្ដាប្រទេសក្នុងតំបន់, កម្លាំងពលកម្មភាគច្រើន ធ្វើការក្នុងសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ, ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យការងារ និង អតីតភាពការងារមិនទាន់រឹងមាំ, ការរៀបចំប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសុខភាព និង សុវត្ថិភាពការងារនៅតាមរោងចក្រសហគ្រាសមិនទាន់ល្អ, ការដឹកជញ្ជូនកម្មករ- និយោជិត មិនសូវមានសុវត្ថិភាព, ការគ្រប់គ្រងការបិទរោងចក្រ និង ការទូទាត់ប្រាក់អតីតភាពការងារ នៅមិនទាន់បានល្អ និង សេវាគាំពារពលករទេសន្តរប្រវេសន៍ នៅមានកម្រិត ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្ដោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តពង្រឹងយន្តការ **«វេទិកាការងារ»**; ការផ្ដល់ការបណ្ដុះបណ្ដាលតម្រង់ទិសមុនចូលធ្វើការ និង ការ-ពង្រីកការផ្ដល់សេវារកការងារ និង ការផ្សព្វផ្សាយ; ព្រមទាំងការបញ្ជ្រាបអំពីព័ត៌មានទីផ្សារការងារ, ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេស, ដើម្បីបង្កើនឱកាសការងារប្រកបដោយសមធម៌ និង កាត់បន្ថយចំណាកស្រុកដោយប្រថុយប្រថាន ។

ទី២- ការអនុវត្តច្បាប់ស្ដីពីប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ដែលស្ថិតក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្ដីពីការងារឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដោយបន្តពង្រឹងយន្តការត្រីភាគី, លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ និង គោលការណ៍ ដែលបាន និង កំពុងអនុវត្ត សម្រាប់ចរចាដំឡើងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមារបស់កម្មករនិយោជិតជារៀងរាល់ឆ្នាំ ស្របតាមស្ថានភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច និង ផលិតភាព, ការរៀបចំបើកប្រាក់ឈ្នួលប្រចាំខែក្នុងរយៈពេល ២ សប្ដាហ៍ម្ដង និង ការទូទាត់ប្រាក់អតីតភាពការងារប្រចាំឆ្នាំឱ្យបានទៀងទាត់ ដល់កម្មករនិយោជិត ។

ទី៣- ការពង្រឹង និង ពង្រីកការអនុវត្តកម្មវិធីហ្វឹកហ្វឺនកូនជាង/កម្មសិក្សា ដោយធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្ដីពីការងារ និង ធ្វើស្ថាប័នីយកម្មប្រព័ន្ធហ្វឹកហ្វឺនកូនជាង/កម្មសិក្សា ដោយភ្ជាប់ជាមួយប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តដល់សហគ្រាស និង គ្រឹះស្ថានដែលអនុវត្តប្រព័ន្ធនេះ ។

ទី៤- ការពង្រឹងគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពការធ្វើអធិការកិច្ចការងារ តាមរយៈការអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញនូវច្បាប់ស្ដីពីការងារ ច្បាប់ស្ដីពីសហជីព ច្បាប់ស្ដីពីរបបសន្តិសុខសង្គម និង បទដ្ឋានការងារអន្តរជាតិ ដើម្បីធានាសិទ្ធិ សេរីភាពអង្គការវិជ្ជាជីវៈ លក្ខខណ្ឌការងារ សុខភាព និង សុវត្ថិភាពការងារនៅកន្លែងធ្វើការ ក៏ដូចជាសុវត្ថិភាពដឹកជញ្ជូនកម្មករនិយោជិត ព្រមទាំងអត្ថប្រយោជន៍កម្មករនិយោជិត និង ការពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងទិន្នន័យកម្មករនិយោជិត ដើម្បីគ្រប់គ្រងការផ្ដល់បណ្ណការងារ និង ការបើកផ្ដល់ប្រាក់រង្វាន់អតីតភាពការងារ និង ប្រាក់សោធននិវត្តន៍ ។

ទី៥- ការពង្រឹងភាពសុខដុមរមនាក្នុងទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈ តាមរយៈការពង្រឹងយន្តការដោះស្រាយវិវាទការងារ, ការអនុវត្តច្បាប់ស្ដីពីសហជីព និង ការបកស្រាយលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តនានា ដែលពាក់ព័ន្ធច្បាប់ស្ដីពីការងារ ច្បាប់ស្ដីពីសហជីព ច្បាប់ស្ដីពីរបបសន្តិសុខសង្គម និង អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីការងារ ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងអភិបាលកិច្ចទេសន្តរប្រវេសន៍ការងារ និង ពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពហុភាគី និង ទ្វេភាគី ដើម្បីបើកទូលាយទីផ្សារការងារស្របច្បាប់នៅក្រៅប្រទេស, ទប់ស្កាត់ទេសន្តរប្រវេសន៍ការងារដោយខុសច្បាប់, លើកកម្ពស់ការគាំពារសិទ្ធិ ផលប្រយោជន៍ សុខភាព និង សុវត្ថិភាពការងារ, កិត្តិយស និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ពលករ, ការផ្តល់ការសម្របសម្រួលទំនាក់ទំនងជាមួយគ្រួសារ និង ការរៀបចំធ្វើសមាហរណកម្មពលករទេសន្តប្រវេសន៍ ដែលធ្វើមាតុភូមិនិវត្តតាមរយៈការទទួលស្គាល់ជំនាញ, ការផ្ទេររបបសន្តិសុខសង្គមមកក្នុងប្រទេស, ការផ្តល់ការប្រឹក្សារកការងារធ្វើ និង ការបង្កើតមុខរបរដោយខ្លួនឯង ។

ទី៧- ការបន្តពង្រីកការតបណ្តាញអគ្គិសនី និង ទឹកស្អាតដោយតម្លៃទាបជូនកម្មករ- និយោជិត សិស្ស- និស្សិត នៅតាមផ្ទះជួល, ការជំរុញការរៀបចំកន្លែងស្នាក់នៅ និង មធ្យោបាយធ្វើដំណើរសម្រាប់កម្មករនិយោជិតដោយសុវត្ថិភាព, ការអនុញ្ញាតឈប់លំហែមាតុភាពរយៈពេល ៣ ខែ ដោយទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលពលកម្ម ១២០%, ការផ្តល់សេវាថែទាំសុខភាព និង ការពិនិត្យផ្ទៃពោះដល់កម្មការិនីដោយឥតគិតថ្លៃនៅតាមមន្ទីរពេទ្យ/មណ្ឌលសុខភាពរដ្ឋ, ការផ្តល់ការឧបត្ថម្ភដល់កម្មការិនីដែលមានផ្ទៃពោះ និងសម្រាលកូនរួច, និង ការបន្តកែសម្រួលកម្រិតប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ដែលត្រូវជាប់ពន្ធ និង ការអនុគ្រោះពន្ធចំពោះប្រាក់អត្ថប្រយោជន៍បន្ថែម ។

មុំទី២៖ ការលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង សហគ្រិនភាព

សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម រួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ការបង្កើតការងារ, និង ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និង ការធ្វើចំណាកស្រុក ។ គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ គឺបន្តពង្រឹងការអភិវឌ្ឍ និង ធ្វើទំនើបកម្មសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម, លើកកម្ពស់សហគ្រិនភាព និង សហគ្រាសបង្កើតថ្មី ដើម្បីជំរុញផលិតកម្មក្នុងស្រុកជំនួសការនាំចូល, តភ្ជាប់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ជាមួយនឹងក្រុមហ៊ុនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស និង ជំរុញការនាំចេញផលិតផល ដែលមានសក្តានុពល ជាពិសេសក្នុងវិស័យកសិកម្ម កែច្នៃម្ហូបអាហារ និង កសិឧស្សាហកម្ម ។

ជាលទ្ធផល, រាជរដ្ឋាភិបាលបានពង្រឹងបរិស្ថានធុរកិច្ច សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម តាមរយៈការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច ការផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកសារពើពន្ធ ការលើកកម្ពស់ស្តង់ដារគុណភាពផលិតផល និង ការធានាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដែលធ្វើឱ្យសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម មានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ។ ជាក់ស្តែង, សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម កម្មន្តសាល និង សិប្បកម្ម ដែលបានមកចុះបញ្ជីនៅក្រសួងឧស្សាហកម្ម និង សិប្បកម្ម គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១៧ មានចំនួនជិត ១៦ ម៉ឺនកន្លែង និង កំពុងប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មសរុបចំនួនជាង ១ លាននាក់ ។

បញ្ហាប្រឈមក្នុងការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម មានជាអាទិ៍ ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និង ការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន នៅមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាពល្អ ស្មុគស្មាញ និង ប្រើពេលវេលាច្រើន, ការទទួលបានឥណទាន នៅមានកម្រិត និង ប្រភពទុនវិនិយោគនៅមានភាពចង្អៀត, ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធមិនទាន់មានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ, កង្វះខាតនូវសហគ្រិនភាព និង សមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់សហគ្រាសខ្លួនឯងផ្ទាល់, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រដូចជាមន្ទីរពិសោធន៍ថ្នាក់ជាតិ នៅមានកម្រិត, កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម នៅមិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ និង ចំណាយថ្លៃដើមខ្ពស់ ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាងក្នុងតំបន់ ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបញ្ចប់ការរៀបចំ និង ជំរុញការអនុវត្ត«**គោលនយោបាយគាំទ្រសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម**» ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ។

ទី២- ការពង្រឹងការអនុវត្តយន្តការគាំទ្រ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការចុះបញ្ជី, ការផ្ដល់សេវាសម្របសម្រួល, ការ-ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានទីផ្សារឱ្យបានទូលំទូលាយ និង ទាន់ពេលវេលា, ការផ្សព្វផ្សាយ និង បញ្ច្រាបបច្ចេកវិទ្យាថ្មី និង ការបន្តខិតខំស្វែងរក និង ជ្រៀតចូលទីផ្សារនាំចេញ សម្រាប់ផលិតផលកម្ពុជា ។

ទី៣- ការបង្កើត«**ធនាគារសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម**» ដើម្បីផ្ដល់ហិរញ្ញប្បទានដល់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម, ព្រមទាំងការជំរុញការរៀបចំ និង អនុវត្តនូវជម្រើសហិរញ្ញប្បទាននានា រួមទាំងយន្តការគ្រប់គ្រងអាជីវកម្មគម្រោងវិនិយោគរួម (Collective Investment Scheme) ផង ។

ទី៤- ការបង្កើត«**មូលនិធិជាតិសហគ្រិនភាព**» និង «**មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍសហគ្រិនភាព**» ដោយសហការជាមួយវិស័យឯកជន សំដៅលើកកម្ពស់សហគ្រិនភាព និង ប្រសិទ្ធភាពធុរកិច្ច ។

ទី៥- ការពង្រឹង និង ពង្រីកបន្ថែមការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ដូចជា មន្ទីរពិសោធន៍ថ្នាក់ជាតិ, ការបន្តកែលម្អកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការកែលម្អប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក ព្រមទាំងការបន្តលើកទឹកចិត្ត និង ការទាក់ទាញការវិនិយោគ ក្នុងការបង្កើតចង្កោមសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម (SME Cluster) ។

ទី៦- ការជំរុញការលើកកម្ពស់គុណភាពផលិតផលនៃសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម តាមរយៈការពង្រឹងអនុ-លោមភាពលក្ខខណ្ឌអនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ និង ស្តង់ដារ ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់នវានុវត្តន៍ តាមរយៈការការពារកម្មសិទ្ធិបញ្ញា និង ការផ្ដល់ប្រកាសនីយបត្រតក្កកម្ម (Patents) ។

មុំទី៣. ការរៀបចំ និង អនុវត្តភាពជាដៃគូវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជន

គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ គឺបង្កើត និង អនុវត្តឱ្យបានពេញលេញនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងការវិនិយោគសាធារណៈតាមរយៈយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន ប្រកបដោយភាពប្រទាក់ក្រឡា និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ស្របតាមឧត្តមានុវត្តន៍អន្តរជាតិ ។ កម្ពុជាសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពសំខាន់ៗ ក្នុងការជំរុញការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន ដោយបានដាក់ចេញនូវ«**ឯកសារគោលនយោបាយស្តីពីការអភិវឌ្ឍយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន សម្រាប់គ្រប់គ្រងគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ ២០១៦-២០២០**» និង បានបង្កើតយន្តការស្ថាប័ន ព្រមទាំងបានអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគធំៗ ក្នុងវិស័យហេដ្ឋា-រចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន ថាមពល និង បច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ និង ព័ត៌មាន ជាពិសេសក្នុងទម្រង់«**សាងសង់-អាជីវកម្ម-ផ្ទេរ**» ។

បញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗ រួមមាន ការបន្តប្រើប្រាស់«**យន្តការចំពោះកិច្ច**» ក្នុងការអនុវត្តគម្រោងភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន, ការណ៍មិនទាន់មានការវាយតម្លៃហានិភ័យនៃគម្រោងហិរញ្ញវត្ថុ, ក្របខណ្ឌគតិយុត្តមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់, សមត្ថភាពក្នុងការផ្តួចផ្តើមរៀបចំ ការចរចា និង ការគ្រប់គ្រងគម្រោង នៅមានកម្រិត ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃ រដ្ឋសភា រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តអនុវត្ត«**ឯកសារគោលនយោបាយស្តីពីការអភិវឌ្ឍយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន សម្រាប់គ្រប់គ្រងគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ ២០១៦-២០២០**» និង ការរៀបចំ «**គោលនយោបាយអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ**

សាធារណៈក្រោមយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន» សម្រាប់រយៈពេលវែង ដើម្បីរួមចំណែកបង្កើតបរិស្ថានអំណោយផល សម្រាប់បន្តជំរុញ និង លើកទឹកចិត្តការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន និង ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ ។

ទី២- ការបន្តរៀបចំក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង បទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធ, ការដាក់ឱ្យអនុវត្តនីតិវិធីគ្រប់គ្រងប្រតិបត្តិការរួមព្រមទាំងការពិនិត្យលទ្ធភាពរៀបចំបង្កើតយន្តការគាំទ្រហិរញ្ញវត្ថុនានា តាមការចាំបាច់ និង ស្របតាមបរិការណ៍នៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

ទី៣- ការបន្តអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស តាមក្រសួង- ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ លើការគ្រប់គ្រង និង អនុវត្តគម្រោងតាមរូបភាពយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន ។

ទី៤- ការបន្តអភិវឌ្ឍគម្រោងវិនិយោគសាធារណៈ តាមរយៈយន្តការភាពជាដៃគូរវាងរដ្ឋ និង ឯកជន ដើម្បីឱ្យហិរញ្ញប្បទានពីវិស័យឯកជន អាចចូលរួមបង្កើន និង ពន្លឿនការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ប្រកបដោយគុណភាព សំដៅគាំទ្រដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព ក៏ដូចជាគាំទ្រដល់ការបន្ធូរបន្ទុកលើថវិកាជាតិ និង បំណុលសាធារណៈ ។

មុំទី៤. ការពង្រឹងការប្រកួតប្រជែង

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺបង្កើនផលិតភាព និង ប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច, លើកកម្ពស់ឧត្តមភាព និង ជំរុញនវានុវត្តន៍ ដែលចាំបាច់ត្រូវធ្វើជាប្រចាំ, ទាំងសម្រាប់ស្ថាប័នសាធារណៈ ធុរជន និង ប្រជាជន ។ ជាវឌ្ឍនភាព, សន្ទស្សន៍នៃភាពប្រកួតប្រជែងសកល[6]របស់កម្ពុជាត្រូវបានកែលម្អឱ្យប្រសើរឡើង ពីចំណាត់ថ្នាក់ ១១២ ក្នុងចំណោម ១១៧ ប្រទេស នៅឆ្នាំ ២០០៥ មកចំណាត់ថ្នាក់ ៩៤ ក្នុងចំណោម ១៣៧ ប្រទេស នៅឆ្នាំ ២០១៧-២០១៨ ។

យ៉ាងណាមិញ, ការប្រកួតប្រជែងបាន និង កំពុងជួបបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួន រួមមាន កង្វះក្របខណ្ឌច្បាប់ក្នុងការលើកកម្ពស់ការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាព និង ស្មោះត្រង់, សមត្ថភាពកែច្នៃ និង បង្កើតតម្លៃបន្ថែមនៅមានកម្រិត, កង្វះពលកម្មជំនាញ, និង ប្រសិទ្ធភាពនៃវិស័យគាំទ្រ នៅមានកម្រិត ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការជំរុញការរៀបចំ និង អនុមតិច្បាប់ស្តីពីការប្រកួតប្រជែង (Anti-trust/competition Law) ដែលជាក្របខណ្ឌសម្រាប់ជំរុញការប្រកួតប្រជែង, ពង្រឹងរចនាសម្ព័ន្ធឧស្សាហកម្ម, រៀបចំយន្តការសម្រាប់អនុវត្តច្បាប់ និង លើកកម្ពស់វប្បធម៌ប្រកួតប្រជែង ។

ទី២- ការពិនិត្យឡើងវិញ និង ធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីក្ស័យធន (Bankruptcy Law) ដែលជំរុញការទទួលយកហានិភ័យ និង ការពារសហគ្រិនភាព ។

ទី៣- ការជំរុញអនុវត្តយន្តការមជ្ឈត្តការផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម (Commercial Arbitration) ដែលមានសមត្ថភាពអាចទុកចិត្តបាន និង ដោះស្រាយជម្លោះធុរកិច្ចដែលអាចទទួលយកបាន ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញការរៀបចំ និង អនុវត្តស្តង់ដារទំនិញ សេវា និង ការគ្រប់គ្រង ហើយលើកកម្ពស់ស្តង់ដារទាំងនោះជាប្រចាំ ដើម្បីជំរុញការចាប់យកបច្ចេកវិទ្យាថ្មី និង លើកកម្ពស់គុណភាព ។

[6] *The Global Competitiveness Report 2017-2018, World Economic Forum.*

ទី៥- ការជំរុញការរៀបចំ និង អនុមតិច្បាប់ស្តីពីការការពារអ្នកប្រើប្រាស់ (Consumer Protection Law) និង រៀបចំយន្តការអនុវត្ត ដើម្បីការពារសិទ្ធិ និង សុវត្ថិភាពអ្នកប្រើប្រាស់, លើកកម្ពស់សុខភាព, ពង្រឹងស្តង់ដារទំនិញ និង សេវា ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការប្រកួតប្រជែង ។

ទី៦- ការពង្រឹងយន្តការជំរុញការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាព ជាពិសេសក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចពន្ធ- អាករ និង ការអនុវត្តលទ្ធកម្មសាធារណៈ ប្រកបដោយតម្លាភាព និង ភាពត្រឹមត្រូវ ។

ចតុកោណទី៤ . ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង បរិយាប័ន្ន

ទន្ទឹមនឹងការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់, រាជរដ្ឋាភិបាលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង បរិយាប័ន្ន ជាពិសេសផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹង **«គោលដៅអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពកម្ពុជា»** ។ ក្នុងការអនុវត្តកិច្ច-ការនេះ, បញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗ រួមមាន កំណើនទាបក្នុងវិស័យកសិកម្ម, ប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិនៅមានកម្រិត, ការរីកចម្រើននៃនគរូបនីយកម្មក្នុងសន្ទុះលឿន ប៉ុន្តែ មិនទាន់ធានាបាននូវតុល្យភាព, និង ភាពចាំបាច់ក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាព ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។ ការណ៍ទាំងនេះ តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋា-ភិបាលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើៈ ១) . ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍជនបទ; ២) . ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និង វប្បធម៌ ប្រកបដោយចីរភាព; ៣) . ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងនគរូបនីយកម្ម; និង ៤) . ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន និង ការរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

មុំទី១ . ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍជនបទ

គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្ររាជរដ្ឋាភិបាល គឺពង្រឹងតួនាទីវិស័យកសិកម្មក្នុងការបង្កើតការងារ, ការធានាសន្តិសុខស្បៀង, ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និង ការអភិវឌ្ឍជនបទ ។ ជាក់ស្តែង, វិស័យកសិកម្មបានផ្តល់ការងាររហូតដល់ ៤១,៥% ។ កម្ពុជាបានផលិតស្បៀងលើសពីតម្រូវការក្នុងស្រុក ព្រមទាំងបានផលិត និង នាំចេញកសិផលជាច្រើនមុខ ជាពិសេសបាននាំចេញអង្ករជាង ៦០ ម៉ឺនតោន ក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ហើយអង្ករកម្ពុជា ក៏ទទួលបាននូវការលើកតម្កើងកេរ្តិ៍ឈ្មោះនៅលើឆាកអន្តរជាតិ ។ លើសពីនេះ, តំបន់ជនបទមានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ តាមរយៈការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវថ្នល់, ប្រព័ន្ធធារា-សាស្ត្រ, ការតភ្ជាប់អគ្គិសនី, និង ការលើកកម្ពស់ការទទួលបានទឹកស្អាត និង អនាម័យ ។

យ៉ាងណាក៏ដោយ, វិស័យកសិកម្មនៅមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា ផលិតភាពនៅមានកម្រិត, គុណភាពទាបនៃធាតុចូលកសិកម្ម, ការផ្តល់សេវាបច្ចេកទេសមិនទាន់ឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការ, ការអភិវឌ្ឍខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់កសិផលមិនទាន់ឆ្លើយតបបានទៅនឹងតម្រូវការទីផ្សារ, ការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្មនៅមានកម្រិត, យន្តការសម្រួលការនាំចេញនៅមិនទាន់មានភាពប្រទាក់ក្រឡា និង បំពេញគ្នាបាន, ការបន្តការនាំចូលកសិផល ដែលអាចមានលទ្ធភាពផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុក, ប្រព័ន្ធអនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ នៅមិនទាន់រឹងមាំ, មិនទាន់មានយន្តការផ្តល់ព័ត៌មានទីផ្សារកសិកម្ម ដោយផ្សារភ្ជាប់នឹងផែនការដាំដុះ និង ប្រមូលផល, ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ (R&D) នៅមិនទាន់ទូលំទូលាយ ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់ដីធ្លីកសិកម្ម នៅមិនទាន់អស់សក្តានុពល ។ ជាមួយនេះ, បញ្ហាប្រឈមផ្នែកអភិវឌ្ឍជនបទ រួមមាន ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តលើកកម្ពស់គុណភាព និង ការថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជនបទ, ការទទួលបានទឹកស្អាតប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និង ការជំរុញការលើកកម្ពស់អនាម័យជនបទ ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការជំរុញការរៀបចំ និង ដាក់ឱ្យអនុវត្ត **«ផែនការមេសម្រាប់អភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្មឆ្ពោះទៅឆ្នាំ ២០៣០»** និង **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្មឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣»** ។

ទី២- ការបន្តជំរុញការរៀបចំ ការអនុមតិ និង ការអនុវត្ត **«ច្បាប់ស្តីពីការការពាររុក្ខជាតិ និង ភូតគាមអនាម័យ»** និង **«ច្បាប់ស្តីពីផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា»** ។

ទី៣- ការបង្កើនផលិតភាព គុណភាព និង ពិពិធកម្ម តាមរយៈ ការបង្កើនការវិនិយោគលើការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍពូជដំណាំ ពូជសត្វ និង ការចញ្ចឹមត្រី ដែលផ្តល់តម្លៃបន្ថែមខ្ពស់; ការជំរុញការអភិវឌ្ឍកសិដ្ឋានគំរូ (Model Farm); ការជំរុញការផ្តល់សេវាបច្ចេកទេសកសិកម្ម; ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងសហគមន៍កសិករ; ការរៀបចំយន្តការផលិតកម្មកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា; ការបន្តកាត់បន្ថយថ្លៃ និង ពង្រឹងគុណភាពនៃធាតុចូលកសិកម្ម; ការសិក្សារៀបចំឱ្យមានសេវាធានារ៉ាប់រងផលិតកម្មកសិកម្ម; ការរៀបចំឱ្យមានផលិតផលហិរញ្ញវត្ថុ សម្រាប់ផលិតកម្មកសិកម្ម; និង ការជំរុញការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាវៃឆ្លាត និង ឌីជីថល ។

ទី៤- ការលើកកម្ពស់ឧស្សាហកម្មកែច្នៃ តាមរយៈការជំរុញឱ្យមានការវិនិយោគឯកជនលើកសិផល ដែលមានសក្តានុពល ដូចជា ស្រូវ ដំឡូងមី ស្វាយ ស្វាយចន្ទី ចេក កៅស៊ូ បន្លែ ជាដើម តាមរយៈការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រតាមមុខដំណាំនីមួយៗ ។

ទី៥- ការបន្តជំរុញការដាំបន្លែគ្រប់ប្រភេទជំនួសឱ្យការនាំចូល និង ការរៀបចំបង្កើតទីផ្សារបោះដុំ និង ចែកចាយបន្លែ ដែលមានស្តង់ដារ និង អនាម័យខ្ពស់ ។

ទី៦- ការជំរុញពាណិជ្ជូបនីយកម្មកសិកម្ម តាមរយៈការបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធអនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ (SPS), ការសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម, ការវិនិយោគបន្ថែមលើមន្ទីរពិសោធន៍គុណភាពសម្រាប់ការនាំចេញ, ព្រមទាំងការជំរុញការ-ផលិត និង ប្រើប្រាស់ផលិតផលកសិកម្មក្នុងស្រុក ។

ទី៧- ការជំរុញការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម តាមរយៈ ការបន្តអនុវត្ត **«ច្បាប់ស្តីពីសុខភាពសត្វ និង ផលិតកម្មសត្វ»**, **«ក្របខណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍវិស័យបសុសត្វ ឆ្នាំ ២០១៦-២០២៥»** និង **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិអភិវឌ្ឍវារីវប្បកម្មឆ្នាំ ២០១៦-២០៣០»** ។

ទី៨- ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច, ការបន្តជំរុញការបោសសម្អាតមីន និង យុទ្ធភណ្ឌមិនទាន់ផ្ទុះ និង ការបន្តផ្តល់ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច ជាពិសេសដល់គ្រួសារក្រីក្រសម្រាប់ការធ្វើកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។

ទី៩- ការធ្វើវិចារណកម្មក្នុងការវិនិយោគលើប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើការបង្កើនការតភ្ជាប់ទៅនឹងផលិតកម្មកសិកម្ម, ការថែទាំប្រព័ន្ធជាប្រចាំ និង ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រង ។

ទី១០- ការបន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍជនបទឱ្យរស់រវើក ដោយបន្តវិនិយោគលើផ្លូវជនបទ ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រខ្នាតតូច, ការពង្រីកការគ្របដណ្តប់ការប្រើប្រាស់អគ្គិសនី, ការពង្រីកការទទួលបានទឹកស្អាត, ការលើកកម្ពស់អនាម័យ, ការរៀបចំភូមិ និង លំនៅឋាន, ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន តាមរយៈការបន្តអនុវត្ត **«ចលនាភូមិមួយ-ផលិតផលមួយ»** និង **«ចលនាភូមិថ្មី»** ។

មុំទី ២. ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និង វប្បធម៌ ប្រកបដោយចីរភាព

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺរក្សាតុល្យភាពរវាងការអភិវឌ្ឍ និង ការអភិរក្ស សំដៅលើកកម្ពស់វិភាគទានកិច្ចការនេះ ចំពោះការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម ឧស្សាហកម្ម និង ទេសចរណ៍, ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងធនធានរ៉ែ, ការធានាចីរភាពធនធានព្រៃឈើ ជលផល និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ព្រមទាំងការការពារ និង អភិវឌ្ឍបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ជាតិ ។ ជាលទ្ធផល, គម្របព្រៃឈើត្រូវបានរក្សាក្នុងរង្វង់ ៦០% នៃផ្ទៃប្រទេស; ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចជាង ៤១ ម៉ឺនហិចតាត្រូវបានដកហូត ដើម្បីយកមកអនុវត្តកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច, ឬ ធ្វើប្រទានកម្ម, ឬ ដាំដើមឈើឡើងវិញ; កន្លែងអភិរក្សជលផល ជាង ៩៧ ម៉ឺន ហិចតា ត្រូវបានអភិរក្ស ក្រោយការការរំសាយឡូត៍នេសាទ; សហគមន៍ព្រៃឈើ ចំនួន ៦១០ និង សហគមន៍នេសាទចំនួន ៥១៦ ត្រូវបានបង្កើត; បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌រូបី និង អរូបី រួមមាន ប្រាសាទសំបូរព្រៃគុក ចាប៉ីដងវែង ល្បែងទាញព្រ័ត្រ និង ប្រពៃណី ទាញព្រ័ត្រ និង ប្រពៃណីនិទានរឿងរាមកេរ្តិ៍ តាគ្រុខ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលបញ្ជីបេតិកភណ្ឌនៃអង្គការយូណេស្កូ ។

បញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យនេះ រួមមាន អភិបាលកិច្ច និង ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានរ៉ែ នៅមិនទាន់រឹងមាំ និង ការធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែនៅមានអនាធិបតេយ្យ; សម្ពាធនៃតម្រូវការដីសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ទល់នឹងការចាំបាច់ក្នុងការការពារគម្របព្រៃឈើ; ការហ៊ុមព័ទ្ធ និង ការឈូសឆាយដីព្រៃធ្វើកម្មសិទ្ធិ; ការទន្ទ្រានដីព្រៃលិចទឹក និង ដែននេសាទ; បទល្មើសព្រៃ-ឈើ សត្វព្រៃ និង ជលផលនៅបន្តជាក្តីកង្វល់; ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ក៏នៅមិនអស់សក្តានុពល ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការជំរុញអនុវត្ត **«គោលនយោបាយជាតិស្តីពីធនធានរ៉ែ ឆ្នាំ ២០១៨-២០២៨»** ដោយពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និង ការគ្រប់គ្រងធនធាន និង អាជីវកម្មរ៉ែ, ទន្ទឹមនឹងការជំរុញការចូលរួមពីសហគមន៍ ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន- សង្គម និង ពង្រឹងការប្រមូលចំណូលថវិកាជាតិ ។

ទី២- ការពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រងធនធាន និង អាជីវកម្មខ្សាច់ ដោយកាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវផលប៉ះពាល់ផ្នែកសង្គម និង បរិស្ថាន ។

ទី៣- ការបន្តគ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើ និង សត្វព្រៃ ដោយថែរក្សាគម្របព្រៃឈើ ឱ្យលើស ៦០% នៃផ្ទៃប្រទេស, ការលើកកម្ពស់អភិរក្សព្រៃឈើ និង សត្វព្រៃ, ការទប់ស្កាត់ការទន្ទ្រានកាន់កាប់ និង ឈូសឆាយដីព្រៃធ្វើកម្មសិទ្ធិ, ការ-លើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ក្នុងការការពារ និង ស្តារព្រៃឈើឡើងវិញ; ព្រមទាំងការបង្ក្រាបបទល្មើសព្រៃឈើ និង ការជួញដូរសត្វព្រៃ ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញការអភិរក្ស និង គ្រប់គ្រងធនធានជលផល តាមរយៈការបង្ក្រាបបទល្មើសជលផល, ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសហគមន៍នេសាទ និង ការបង្កើនវារីវប្បកម្ម ។

ទី៥- ការលើកកម្ពស់ការថែរក្សាប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និង ការការពារតំបន់ធម្មជាតិ ដោយផ្តោតលើការការពារជីវចម្រុះតំបន់ដីសើម និង តំបន់ឆ្នេរ ដើម្បីធានាគុណភាពដី និង ចីរភាពប្រភពទឹក ។

ទី៦- ការបន្តអភិរក្ស និង អភិវឌ្ឍបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ដោយជំរុញការចុះបញ្ជី, ពង្រឹងការគ្រប់គ្រង, ការសិក្សា-ស្រាវជ្រាវ និង ចងក្រង ព្រមទាំងការបង្កើតតម្លៃពីបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ។

មុំទី ៣. ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងនគរូបនីយកម្ម

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺអភិវឌ្ឍទីក្រុង ដើម្បីឱ្យមានបរិស្ថានល្អសម្រាប់ការរស់នៅ និង មានសោភ័ណភាព ព្រមទាំងដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន និង ប្រសិទ្ធភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។ ជាលទ្ធផល, រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុម័ត និង ដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវគោលនយោបាយជាតិស្តីពីការរៀបចំដែនដី; បានរៀបចំចក្ខុ-វិស័យនៃយុទ្ធសាស្ត្រតម្រង់ទិសអភិវឌ្ឍរាជធានីភ្នំពេញ; បានដាក់ឱ្យអនុវត្តប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដីរាជធានីភ្នំពេញឆ្នាំ ២០៣៥; បានអភិវឌ្ឍប្លង់នគរូបនីយកម្ម និង កំពុងកសាងទីរួមខេត្តត្បូងឃ្មុំ; បានអនុម័តប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដី នៅខេត្ត ព្រះសីហនុ និង ខេត្តបាត់ដំបង; បានអនុម័តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីលំនៅឋាន និង គោលនយោបាយ ស្តីពីការលើក ទឹកចិត្ត និង ការបង្កើតកម្មវិធីជាតិ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍលំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ; បានសាងសង់លំនៅឋានតម្លៃសមរម្យមួយចំនួនក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ និង ខេត្តកណ្តាល; បានរៀបចំប្រព័ន្ធព័ត៌មានវិទ្យាគ្រប់គ្រងទិន្នន័យសំណង់ ដោយតភ្ជាប់នឹងប្រព័ន្ធព័ត៌មានភូមិសាស្ត្ររបស់កម្មវិធី Google Map; និង បានផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ដីសម្បទានសង្គមកិច្ច និង សាងសង់ផ្ទះជូនគ្រួសារយោធិន និង នគរបាល, គ្រួសារអតីតយុទ្ធជនពលី ពិការ មរណៈ និង បាត់បង់សមត្ថភាពការងារ ដែលមានជីវភាពក្រីក្រ, គ្មានដី គ្មានផ្ទះ កំពុងឈរជើងតាមបណ្តោយព្រំដែន ។

ទន្ទឹមនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនៅជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន រួមមាន ប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដី និង យុទ្ធសាស្ត្រតម្រង់ទិសអភិវឌ្ឍនៅមិនទាន់ត្រូវបានសិក្សាចប់ និង អនុម័តសម្រាប់ខេត្តក្រុងភាគច្រើន; ការតាំងទីលំនៅមិនទាន់មានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អនៅឡើយ; ការរំលោភយកចំណីផ្លូវ; ការរំលោភបំពានលើបឹងធម្មជាតិ ដីតម្រប់ព្រៃ និង ការចាប់យកដីសាធារណៈ នៅមិនទាន់ត្រូវបានដោះស្រាយបានល្អនៅឡើយ; ផែនការមេនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តទីក្រុង មិនទាន់ត្រូវបានរៀបចំឱ្យមានភាពប្រទាក់ក្រឡា; ការដឹកជញ្ជូន និង ចរាចរណ៍ក្នុងក្រុង មិនទាន់មានសណ្តាប់ធ្នាប់ល្អ ដែលធ្វើឱ្យមានការខាតបង់ខាងសង្គម និង សេដ្ឋកិច្ច; និង ការមិនទាន់រៀបចំបាននូវក្របខណ្ឌច្បាស់លាស់ សម្រាប់លើកកម្ពស់សោភ័ណ-ភាព និង អភិរក្សសំណង់ប្រវត្តិសាស្ត្រ នៅក្នុងក្រុង ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញដំណើរការកែទម្រង់ដីធ្លី និង ការបង្កើនល្បឿននៃការកសាងផែនការមេ និង ប្លង់គោលនៃការ-រៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និង សំណង់, ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ក្នុងគោលដៅគ្រប់គ្រង និង អភិវឌ្ឍវិស័យដីធ្លី ឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ។

ទី២- ការពង្រឹងសមត្ថភាពអនុវត្តការងារនគរូបនីយកម្ម, ការងារប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដីរាជធានី, ការកសាងប្លង់-គោលប្រើប្រាស់ដីក្រុង ស្រុក- ខណ្ឌ ឃុំ- សង្កាត់ ទូទាំងរាជធានី- ខេត្ត, ការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រតម្រង់ទិសក្នុងការកំណត់បែងចែកតំបន់ប្រើប្រាស់, និង ការគ្រប់គ្រងលំនៅឋានដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ។

ទី៣- ការរៀបចំផែនការមេហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង និង ទីប្រជុំជនសំខាន់ៗ សម្រាប់គាំទ្រការអភិវឌ្ឍផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវដែក និង ផ្លូវទឹក ក៏ដូចជាប្រព័ន្ធផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនី និង ទឹកស្អាត និងជាពិសេស ប្រព័ន្ធលូ និង ប្រព័ន្ធប្រព្រឹត្តកម្មទឹកកខ្វក់ ។

ទី៤- ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យសំណង់ និង ការរៀបចំទីក្រុង ទីប្រជុំជន, ពិសេសក្រុងប៉ោយប៉ែត និង ក្រុងបាវិត, ដោយជំរុញការអភិវឌ្ឍ និង ពង្រឹងការអនុវត្តតាមច្បាប់ បទដ្ឋានគតិយុត្ត បច្ចេកទេស និង ស្តង់ដារសំណង់ ដែល

ធានាគុណភាព សុវត្ថិភាព សោភ័ណភាព ប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ និង គោលការណ៍ទីក្រុងឆ្លាតវៃ ព្រមទាំងជំរុញអនុវត្តកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍លំនៅឋានតម្លៃសមរម្យ ។

ទី៥- ការបន្តពង្រឹងសោភ័ណភាព និង សេវាទីក្រុង ទីប្រជុំជនសំខាន់ៗ តាមរយៈការគ្រប់គ្រងការប្រមូលសំរាម និង អនាម័យ, ការរៀបចំផ្លូវថ្មើរជើង, ទីធ្លាចំណត, ការរៀបចំសួនច្បារសាធារណៈ, ការកសាង និង ការពារច្រាំងទន្លេ និង ទំនប់, ការរៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់ និង ភ្លើងបំភ្លឺនៅក្នុងក្រុង, ការអភិរក្សសំណង់ដែលមានតម្លៃប្រវត្តិសាស្ត្រ ព្រមទាំងការបន្តរៀបចំពង្រីក និង ពង្រឹងគុណភាព ក៏ដូចជាជំរុញការប្រើប្រាស់សេវាដឹកជញ្ជូនសាធារណៈក្នុងទីក្រុង ។

មុំទី៤. ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន និង ការរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ

គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់បរិស្ថានជាអតិបរមា, ពង្រឹងសមត្ថភាពបន្សាំទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, និង ចូលរួមចំណែកក្នុងការកាត់បន្ថយការប្រែប្រួលអាកាសធាតុសកល ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ។ សមិទ្ធផលចម្បងៗដែលរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាន រួមមាន : ការពង្រឹងសមត្ថភាពបច្ចេកទេស និង ស្ថាប័ន ក្នុងការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន; ការបញ្ជ្រាបការប្រែប្រួលអាកាសធាតុទៅក្នុងគោលនយោបាយ បទដ្ឋានគតិយុត្ត និង ផែនការ, ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ; ការដាក់ចេញនូវវិធានការ ដើម្បីគ្រប់គ្រងការបំពុលបរិស្ថានធនធានទឹក និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី; ព្រមទាំងការបង្កើនសមត្ថភាពប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា, ការចូលរួមចំណែកក្នុងការផលិតថាមពលស្អាត និង កិច្ចសហការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍ ក្នុងការឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

បញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗ រួមមាន : ការកើនឡើងនៃការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ, ការថយចុះគុណភាពបរិស្ថាន, ទាំងទឹក ដី និង ខ្យល់, សមត្ថភាពយល់ដឹងក្នុងការបញ្ជ្រាបបច្ចេកវិទ្យាដែលធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ព្រមទាំងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង ការចូលរួមពីគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ នៅមានកម្រិត, តម្រូវការធានាសន្តិសុខទឹក និង សន្តិសុខថាមពលស្អាតក្នុងរយៈពេលវែង ។

ក្នុងនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តអនុវត្ត **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍបៃតង ២០១៣-២០៣០», «ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុកម្ពុជា ២០១៤-២០២៣», «យុទ្ធសាស្ត្រ និង ផែនការសកម្មភាពបរិស្ថានជាតិ ២០១៦-២០២៣», «ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជេវប្លុកជាតិ»**; និង ការប្រើប្រាស់មូលនិធិបរិស្ថានសង្គម ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចបំភាយកាបូនទាប និង ធន់នឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

ទី២- ការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ អភិរក្សជីវៈចម្រុះ អភិរក្សសម្បត្តិធម្មជាតិ ពិសេសប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីបឹងទន្លេសាប ទន្លេមេគង្គ និង តំបន់ឆ្នេរ ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងសំណល់រឹង រាវ ឧស្ម័ន និង សារធាតុគ្រោះថ្នាក់ តាមរយៈការអនុវត្តគោលការណ៍ការកាត់បន្ថយ ការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការកែច្នៃឡើងវិញ និង ការបដិសេធ ព្រមទាំងការពង្រឹងយន្តការតាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យការបំពុល ។

ទី៤- ការលើកកម្ពស់ការរស់នៅ ដោយមានប្រសិទ្ធភាព និង ចីរភាពធនធាន តាមរយៈការអនុវត្តគោលការណ៍នៃការប្រើប្រាស់ និង ផលិតកម្ម ប្រកបដោយចីរភាព (Sustainable Consumption and Production) ។

ទី៥- ការបង្កើនការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាភាតរបរិស្ថាន និង ភាតរអាកាសធាតុ (Environmentally-friendly and Climate-friendly Technologies) ក្នុងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។

ទី៦- ការបន្តជំរុញការអនុវត្តយន្តការពាណិជ្ជកម្មកាបូន និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធ, ការពង្រឹងសមត្ថភាពរៀបចំ និង អនុវត្តវិធានការ ដើម្បីបន្សាំ និង ធន់ ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ព្រមទាំងការពិនិត្យលទ្ធភាពសិក្សាពីភាពធន់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅគ្រោះមហន្តរាយបណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

ទី៧- ការបន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍ និង អនុវត្តផែនការគ្រប់គ្រងទឹកចម្រុះ (Integrated Water Resource Management) ដើម្បីពង្រីកការផ្គត់ផ្គង់ទឹកបានគ្រប់គ្រាន់តាមតម្រូវការ, កាត់បន្ថយជាអតិបរមានូវហានិភ័យបណ្តាលមកពីគ្រោះទឹកជំនន់ និង គ្រោះរាំងស្ងួត ព្រមទាំងធានាសន្តិសុខទឹករយៈពេលវែង ។

ទី៨- ការបន្តការលើកទឹកចិត្ត និង បង្កើនការវិនិយោគលើថាមពលស្អាត និង ថាមពលកកើតឡើងវិញ ពិសេសថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យ ទន្ទឹមនឹងការកាត់បន្ថយការផលិតថាមពលពីប្រភពមិនស្អាត ដើម្បីធានាសន្តិសុខថាមពលរយៈពេលវែង ។

ទី៩- ការបន្តពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពជំនាញ និង ចំណេះដឹង ដល់មន្ត្រីថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ លើផ្នែកបរិស្ថាន ការអភិវឌ្ឍបៃតង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកចម្រុះ និង ការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្នុងរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំ កន្លងទៅនេះ, កម្ពុជាបានអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ដំណាក់កាលទី ១, ទី ២, និង ទី ៣, ដោយបានធ្វើឱ្យកម្ពុជាឈានឡើងទៅកាន់ដំណាក់កាលថ្មីមួយទៀតកាន់តែខ្ពស់ត្រដែតនៅលើវិថីនៃការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។ តាមរយៈនេះ កម្ពុជាសម្រេចបានសមិទ្ធផលសំខាន់ៗ ដែលមានអត្ថន័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រ រួមមាន ÷

ទី១- ការធានាចីរភាពនៃសន្តិភាព ស្ថិរភាពនយោបាយ សន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម; ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយនីតិរដ្ឋ ការលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូរបស់មនុស្ស; ការអនុវត្តយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស; ការលើកស្ទួយកិត្យានុភាពជាតិឱ្យខ្ពស់ត្រដែតនៅលើឆាកតំបន់ និង អន្តរជាតិ; ការការពារបានដោយឥតរវាតនូវអធិបតេយ្យជាតិ, ឯកភាពជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី; ព្រមទាំងការពង្រឹងភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រ និង ការធានានូវផលប្រយោជន៍របស់ជាតិ នៅក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ ។

ទី២- ការសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ក្នុងអត្រាប្រមាណ ៧% ជាមធ្យម ក្នុងមួយឆ្នាំ ក្នុងរយៈពេលជាងមួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ, ប្រកបដោយចីរភាព បរិយាប័ន្ន និង ធន់នឹងវិបត្តិ, នៅលើមូលដ្ឋានកាន់តែទូលាយ និង មានសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង ផលិតភាព និង ការប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុកខ្ពស់ជាងមុន, ក្នុងបរិការណ៍អត្រាអតិផរណាទាបជាង ៥% ជាមធ្យម ក្នុងមួយឆ្នាំ, ដែលតាមរយៈនេះ បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាប្រែក្លាយខ្លួនពីប្រទេសដែលមានចំណូលកម្រិតទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ។

ទី៣- ការកាត់បន្ថយអត្រានៃភាពក្រីក្របានលើស ១% ក្នុងមួយឆ្នាំ, ការធ្លាក់ចុះនៃគម្លាតប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាវាស់ដោយសន្ទស្សន៍ជីនី (Gini index), និង ការធានាកែលម្អសូចនាករសំខាន់ៗ ក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច ពិសេសក្នុងវិស័យអប់រំ សុខាភិបាល និង សមភាពយេនឌ័រ ។

ទី៤- ការបង្កើនវិសាលភាព ប្រសិទ្ធភាព និង គុណភាពនៃសេវាសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ហើយទទួលបាននូវការជឿទុកចិត្តកាន់តែខ្លាំងឡើងពីសំណាក់ប្រជាជន ។

លើមូលដ្ឋាននេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ បានដាក់ចេញនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៤** ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបេសកកម្មជាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ចម្បងពីរយ៉ាងរបស់ជាតិ គឺ : **ទីមួយ**- ការបន្តដំណើរទៅមុខក្នុងជំនឿដ៏មុតមាំ សំដៅសម្រេចឱ្យបានពេញលេញនូវគោលដៅការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង **ទីពីរ**- ការបង្កើតឡើងនូវបុរេលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ និង បរិស្ថានអនុគ្រោះ ដែលកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះរឹងមាំជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៣០ សម្រាប់ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរស៊ីជម្រៅរបស់កម្ពុជាឈានទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យជាប្រទេសដែលមានចំណូលខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៥០ ។

ក្នុងគោលដៅនេះ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៤** បានឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់នូវរបៀបវារៈគោលនយោបាយសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា សម្រាប់អនុវត្ត **កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា** ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំ ខាងមុខ ដែលផ្តោតទៅលើ **«គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ៤»** និង **«អាទិភាព ៤»** ដូចបានគូសបញ្ជាក់ពីខាងដើម ។ ដូច្នេះ, ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំខាងមុខ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៤** នឹងនាំកម្ពុជាឱ្យបន្តដំណើរប្រកបដោយជវភាព ឈានទៅមុខកាន់តែស្វាហាប់ ដោយឆ្លងកាត់នូវរបត់ថ្មីៗ និង ការផ្លាស់ប្តូរមុខមាត់ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម ÷

ទី១- ការថែរក្សាយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវសន្តិភាព ស្ថិរភាព និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈនៅទូទាំងប្រទេស; ការបង្កើតបរិយាកាសអំណោយផលសម្រាប់ធុរកិច្ច ការវិនិយោគ និង ការអភិវឌ្ឍ; ការពង្រឹងភាពជាម្ចាស់, ភាពជាដៃគូក្នុងការ-អភិវឌ្ឍ, និង សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ, ពិសេសការពង្រឹងសមត្ថភាពកម្ពុជាសម្រាប់សមាហរណកម្មទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភពលោក, ដោយខិតខំប្រើប្រាស់ឱ្យបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ នូវបណ្តាកាលានុវត្តភាព និង លក្ខខណ្ឌអំណោយផលទាំងឡាយ ដែលកើតចេញមកពីកិច្ចដំណើរការទាំងនេះ សំដៅទាក់ទាញប្រយោជន៍ជាអតិបរមាសម្រាប់កម្ពុជា ។

ទី២- ការកែទម្រង់ស៊ីជម្រៅទាំងឡាយ ដើម្បីអភិបាលកិច្ចល្អ ពិសេស ការកទែម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, ការកែ-ទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, ការកែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ, ការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិ-ធម៌ និង ការកែទម្រង់វិស័យកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។ កិច្ចការនេះ, នឹងត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការពង្រឹងស្ថាប័នសាធារណៈ, ការពង្រឹងស្ថាប័នយុត្តិធម៌ និង តុលាការ, ការកសាងរដ្ឋបាលស្អាតស្អំ និង ការអភិវឌ្ឍ និង លើកកម្ពស់សមត្ថភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធជាតិកម្ពុជា ។

ទី៣- ការវិនិយោគលើ **«មូលធនមនុស្ស»** និង ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ដែលផ្តោតលើការអភិវឌ្ឍធនធាន

មនុស្ស ទីផ្សារការងារ និង ការគាំពារសង្គម ព្រមទាំងនគរូបនីយកម្ម និង បរិស្ថាន ។ ដំណើរការនេះ, នឹងត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈ ការពង្រឹងគុណភាពវិស័យអប់រំ និង ជំនាញបច្ចេកទេស, ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពការផ្ដល់សេវាសុខភាពសាធារណៈ, ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ, ការពង្រឹងសមភាពយេនឌ័រ និង ការគាំពារសង្គម, ការឆ្លើយតបនឹងបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មទី ៤, ការអភិវឌ្ឍនគររូបនីយកម្ម, ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយចីរភាព, ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន និង ការរៀបចំខ្លួនឆ្លើយតបទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។ ការជំរុញអនុវត្តកិច្ចការទាំងនេះ នឹងអនុញ្ញាតឱ្យកម្ពុជាកសាងបាននូវមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ជំរុញការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និង បរិយាប័ន្ន ព្រមទាំងបន្តលើកស្ទួយសុខមាលភាពរបស់ប្រជាជន ក្នុងបរិការណ៍ដែលកម្ពុជាកំពុងតែអាចទទួលបាននូវកាលានុវត្តភាពនៃការអភិវឌ្ឍ ពីផល-លាភប្រជាសាស្ត្រ និង ការរីកចម្រើននៃបច្ចេកវិទ្យា ។

ទី៤- ការធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការពង្រឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ឡូជីស្ទីក និង ថាមពល, ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មគន្លឹះ ដោយផ្ដោតលើការពង្រឹងផលិតភាព ការកែច្នៃ និង ការប្រកួតប្រជែង, ការជំរុញការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង ការជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ ។ ដំណើរការនេះ នឹងពង្រីកបាននូវមូលដ្ឋានកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ផ្លាស់ប្ដូររចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និង បង្កើនភាពធននឹងវិបត្តិ សំដៅឈានទៅជាប្រទេសមានមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្មធំ និងរឹងមាំ, បង្កើនតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ក្នុងប្រព័ន្ធខ្សែចង្វាក់តម្លៃសកល និង ប្រែក្លាយវិស័យកសិកម្មទៅជាកសិកម្មបែបប្រពលកម្ម មានផលិតភាពខ្ពស់ និង ផលិតសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។

ដូចនីតិកាលមុនដែរ **«កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៦ នៃរដ្ឋសភា»** និង **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៤»** នឹងត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈ **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិឆ្នាំ ២០១៩- ២០២៣»** ដែលនឹងត្រូវបានដាក់ចេញក្នុងពេលដ៏ឆាប់ខាងមុខ ។ ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនេះ នឹងកំណត់លម្អិតបន្ថែមនូវវិធានការ ផែនការសកម្មភាពតាមវិស័យ និង ការបញ្ជាក់នូវការទទួលខុសត្រូវអនុវត្តរបស់ក្រសួងស្ថាប័ន, ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។ ទន្ទឹមនេះ, ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ ក៏នឹងត្រូវរៀបចំ នូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរយៈពេលមធ្យម ឆ្នាំ ២០១៩-២០២៣»** ដែលជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងប្រមូលចំណូល ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការចំណាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល នៅក្នុងការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៤** នេះ ។

បន្ថែមលើនេះ, ដើម្បីធានានូវការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ និង នៅក្នុងភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នាគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ, ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ ត្រូវរៀបចំក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរយៈ-ពេលមធ្យម សំដៅកំណត់តម្រូវការធនធាន និង ហិរញ្ញប្បទានរយៈពេលបីឆ្នាំរំកិលទៅមុខ ឱ្យបានជាក់លាក់ ។ បន្ទាប់មក, ក្រសួង- ស្ថាប័ននីមួយៗ, ទាំងថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ត្រូវរៀបចំ **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា»** របស់ខ្លួន ដើម្បីធានាការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងអាទិភាពគោលនយោបាយ ដែលមានចែងនៅក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** និង **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ»** ដោយកំណត់ឱ្យកាន់តែច្បាស់លាស់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ អំពីគោលបំណងគោលនយោបាយ ព្រមទាំងរចនាសម្ព័ន្ធកម្មវិធី ដែលនឹងត្រូវយកទៅអនុវត្តក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃថវិកាសមិទ្ធកម្ម ស្របតាម **«យុទ្ធសាស្ត្រនៃការ-កែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកា ឆ្នាំ ២០១៨- ២០២៥»** ។ ជាជំហានបន្ត, **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា»** របស់ក្រសួង- ស្ថាប័ន នឹងត្រូវបានយកទៅធ្វើជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ពិចារណារៀបចំការវិភាជថវិកាប្រចាំឆ្នាំ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងអាទិភាពគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ដូច្នេះ, ថវិកាប្រចាំឆ្នាំ គឺជាឧបករណ៍ចម្បងបំផុតសម្រាប់សម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅទាំងឡាយដែលត្រូវបានដាក់ចេញមកនៅក្នុង «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៤**» ។ ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង, ការតាមដាន ការត្រួតពិនិត្យ និង ការវាយតម្លៃការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** នឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយប្រើប្រាស់យន្តការនៃការអនុវត្តថវិកា តាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តថវិកាកម្មវិធី និង ការអនុវត្ត **«ថវិកាព័ត៌មានសមិទ្ធកម្ម»** ។

ក្នុងបុព្វហេតុដើម្បី **កំណើន ការងារ សមធម៌ និង ប្រសិទ្ធភាព : កសាងមូលដ្ឋានឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ ២០៥០** រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងពង្រឹងឆន្ទៈខ្ពស់លើភាពជាអ្នកដឹកនាំ, ស្មារតីម្ចាស់ការប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់, និង ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ដោយសម្រិតសម្រាំងរកមន្ត្រីមានសមត្ថភាពខ្ពស់ ប្រកបដោយទេពកោសល្យ និង គុណវុឌ្ឍិ សម្រាប់ការតែងតាំងមុខតំណែងដឹកនាំនៅក្នុងមុខងារសាធារណៈ ដើម្បីពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្ត និង សម្រេចគោលដៅដូចការរំពឹងទុក ។ លើសពីនេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងខិតខំធ្វើវិចារណកម្មមុខងារ និង ភារកិច្ច រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងស្ថាប័ន និង ការសម្របសម្រួលអន្តរស្ថាប័ន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណូមពរថ្មីៗនៃសាធារណៈជន និង តម្រូវការថ្មីៗជាក់ស្តែងនៃការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។

ផ្អែកលើសមិទ្ធផលសម្រេចបានកន្លងមក, ផ្អែកលើសក្តានុពលដ៏ធំធេងរបស់កម្ពុជា, ឆន្ទៈដ៏មោះមុត និង ទេពកោសល្យរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា, ព្រមទាំងផ្អែកលើសមត្ថភាពក្នុងការរៀនសូត្រ ការដកស្រង់នូវបទពិសោធន៍ ការតម្រឹមការបន្សាំ និង ការចេះជ្រើសយកវិធានការចាំបាច់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល, រួមជាមួយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវដែលបានដាក់ចេញមកនេះ; រាជរដ្ឋាភិបាលមានជំនឿយ៉ាងមុតមាំថា កម្ពុជានឹងជម្នះបាននូវបញ្ហាប្រឈម និង ឧបសគ្គទាំងឡាយ នៅលើមាគ៌ាឆ្ពោះទៅកាន់វឌ្ឍនភាព វិបុលភាព និង ភាពថ្កើងថ្កាន រុងរឿង ហើយកសាងបានដោយជោគជ័យ នូវមូលដ្ឋានគាំទ្រសំខាន់ៗសម្រាប់ឈានឆ្ពោះទៅសម្រេចចក្ខុវិស័យកម្ពុជា ២០៥០ ។